BESCHRIJVING

DER

SCHILDERIJEN

IN

'S RIJKS VERZAMELING VAN KUNSTWERKE

VAN MODERNE MEESTERS

IN HET

PAVILJOEN WELGELEGEN

TE

HAARLEM.

's GRAVENHAGE,
ALGEMEENE LANDSDRUKKERIJ.
1880.

VOORWOORD.

Bij de reorganisatie van 's Rijks Museum op het Paviljoen, in 1877, kwam de wensch ter sprake, dat een meer uitgebreide catalogus van schilderijen dan tot dien tijd bestond, mocht samengesteld worden.

Op het verzoek van Jhr. Mr. Victor de Stuers, heb ik die taak op mij genomen en eene beschrijving geleverd in den trant der bekende handleidingen voor de Rijks Musea te 's Gravenhage en Amsterdam.

In hoever mijn werk beantwoordt aan zeer bescheiden eischen, wordt volgaarne aan de meening van kunstvaardige beoordeelaars overgelaten.

Mij evenwel past het, een woord van hartelijken dank te brengen aan den Heer E. Koster, Directeur van het Museum, voor menigvuldige inlichtingen en onvermoeide hulpvaardigheid. Van zijne hand is de „Korte Geschiedenis" welke aan deze Beschrijving der Schilderijen voorafgaat.

Veel moeite heb ik over gehad, om de biografische aanteekeningen tot eenige volledigheid te brengen. En nog staat er zoo veel open. Wie iets in die richting mocht weten op te geven, en het mij zou willen mededeelen, zal een goed werk doen.

Haarlem 1879.

C. J. GONNET.

UITTREKSEL

UIT HET

REGLEMENT

VAN DE

RIJKS VERZAMELING VAN KUNSTWERKEN VAN MODERNE MEESTERS

te HAARLEM.

Art. 39. Het Museum is *kosteloos* voor het publiek geopend op werkdagen van 10-, en op Zon- en feestdagen van 12½ tot 4 uren.

Art. 41. Kinderen beneden acht jaren worden niet toegelaten; kinderen van acht tot twaalf jaren, niet dan onder geleide.

Art. 42. Het rondleiden van bezoekers door commissionairs, gidsen enz. wordt niet toegelaten.

Art. 43. Stokken, regen- en zonneschermen en voorwerpen welke naar het oordeel van den concierge of van de opzichters, de kunstvoorwerpen kunnen beschadigen, moeten bij den ingang van het gebouw nedergelegd en door den concierge *kosteloos* in bewaring genomen worden.

Art. 44. Het is verboden in het gebouw of de bijgebouwen te rooken of brandend rooktuig te hebben.

Art. 45. Het is verboden de voorwerpen aan te raken.

Art. 46. Elk bezoeker, die weigert zich te gedragen naar bovengemelde voorschriften of naar die, welke door of namens den Directeur, den concierge of de opzichters in het belang der goede orde worden gegeven, wordt onmiddelijk uit het gebouw verwijderd.

Art. 47. Terwijl het vervaardigen van krijt- en potloodschetsen ieder bezoeker vrij staat, wordt tot het maken van kopieën, waarvoor het gebruik van toestellen noodig is, een voorafgaand verlof van den Directeur vereischt.

Art. 52. Hij, die gedurende twee achtereenvolgende weken geen gebruik heeft gemaakt van het verleende verlof, verliest de daarbij toegekende bevoegdheid.

De overige bepalingen ten aanzien van het kopiëeren zijn vervat in de reglementen op den publieken dienst, in het Museum aanwezig.

Vastgesteld bij beschikking van Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken, dato 7 Juli 1876, La. E, afd. VI.

KORTE GESCHIEDENIS

VAN HET

PAVILJOEN WELGELEGEN

EN VAN DE DAARIN GEPLAATSTE

KUNSTVERZAMELING.

Het Paviljoen „ Welgelegen ", bekend onder den naam van het *Huis van Hope*, werd omstreeks 1788 in Italiaanschen stijl gebouwd voor rekening van den Amsterdamschen bankier HENRY HOPE.

Nadat LODEWIJK NAPOLEON, Koning van Holland, in 1808 te Amsterdam zijne residentie gevestigd had, verlangde die Vorst, dat het huis van den heer HOPE voor hem als Souverein zou worden aangekocht; na veel moeite geraakte het in 's Konings bezit tegen betaling eener som van f 300 000.

Kort hierop evenwel, den 1sten Juli 1810, teekende LODEWIJK NAPOLEON in het Paviljoen de akte waarbij hij afstand deed van den troon ten behoeve van zijne zonen, onder voogdij der Koningin, bijgestaan door een Raad van Regentschap. Tot antwoord op dien voorwaardelijken afstand, werd Holland door NAPOLEON I bij Frankrijk ingelijfd.

In den aanvang der regeering van WILLEM I, heeft de voormalige Koning van Holland nog getracht zijne aanspraken op het Paviljoen te doen gelden, en is dientengevolge een rechtsgeding gevoerd, dat echter ten nadeele van den eischer werd uitgewezen. (*)

(*) Mr. I. D. MEIJER. Pleidooi in zake van LODEWIJK BONAPARTE, Graaf van St. Leu, eischer, uitgesproken voor de regtbank te Haarlem, den 21—23 Maart 1820. 8°.

Mr. M. W. DE JONGE. Pleitredenen in de zaak van den officier van justitie te Haarlem, gedaagde, tegen LODEWIJK BONAPARTE, graaf van St. Leu, eischer, uitgesproken 25, 26 en 29 Mei 1820. 8°. den Haag. Wed. J. ALLART en Co. 1820.

In de eerste dagen van 1814 werd het Paviljoen ten gebruike afgestaan aan de Prinses Douairière van Oranje-Nassau, geboren Frederika Sophia Wilhelmina, Prinses van Pruissen, die het met hare dochter, de Hertogin Douairière van Brunswijk-Lunenburg, geboren Frederika Louisa Wilhelmina, Prinses van Oranje-Nassau, tot aan haar overlijden, in 1820, bewoonde.

In 1828 beval Koning Willem I, dat het „Paviljoen Welgelegen", bij Haarlem, tot eene kunstgalerij der werken van levende Nederlandsche meesters zou worden ingericht, en er werd aan den heer C. Apostool, Directeur van 's Rijks Museum te Amsterdam, bij aanschrijving van den Minister van Binnenlandsche Zaken L. van Gobbelschroy, den 5den December van dat jaar opgedragen, zich met de Permanente Commissie van het Amortisatie-Syndicaat te verstaan, over de uitvoering dier Koninklijke lastgeving; meer bepaald om in overleg te treden met Mr. A. P. Brugmans, lid dier Commissie, over noodige herstellingen en verbeteringen aan het gebouw, ten einde het dienstbaar te maken tot het gewenschte doel, en het Paviljoen in overeenstemming te brengen met de verheffing der beeldende kunsten.

In den aanvang van 1829 werd de kunstschilder C. H. Hodges geraadpleegd, en de architect over Zr. Ms. gebouwen te Brussel, T. F. Suys, uitgenoodigd een plan op te maken en verslag uit te brengen over de wijze van uitvoering.

De heer Suys leverde een ontwerp voor het maken van lantaarnen ter vervanging van de toen bestaande glazen kasten, en eene begrooting van kosten; de architect J. D. Zocher vervaardigde de teekening der aan te brengen versieringen, en deze noodzakelijke herstellingen en verbeteringen werden geraamd op een bedrag van ruim f 32 000.

Op verlangen des Konings werd de heer Zocher belast met het bestuur over de te maken veranderingen.

In 1830 werd de Permanente Commissie van het Amortisatie-Syndicaat gemachtigd, om het „*Groot Paviljoen*", destijds zoo genoemd, aan het Departement van Binnenlandsche Zaken over te dragen. In dat jaar kwam ook tot stand de afscheiding van park en tuin, en in 1832 werd eene schikking met het

gemeentebestuur van Haarlem getroffen (*), terwijl de herstellingen in 1835 geschiedden.

De uitvoering van het plan tot de inrichting van het Paviljoen voor eene kunstgalerij, werd echter vertraagd door de staatkundige gebeurtenissen, welke van grooten invloed waren op 's Rijks financiën, en den Staat op bezuiniging, ook in de uitgaven voor kunsten en wetenschappen, bedacht deed zijn. Later werd een besluit van Z. M. den Koning, van 25 Maart 1827 (*Staatsblad* n°. 11), dat het doen van aankoopen op tentoonstellingen regelde, om voor het Rijk jaarlijks een zeker aantal schilderijen van levende meesters te verkrijgen, voorloopig buiten werking gesteld. Derhalve was er geen uitzicht, dat het getal schilderijen, toen in 't bezit van het Rijk, vooreerst zou toenemen.

Zelfs werd de vraag gesteld of Haarlem wel de plaats was, waar eene dergelijke verzameling behoorde gevestigd te worden, doch die bedenkingen verloren haar gewicht toen de Provinciale Staten van Noord-Holland en het Stedelijk Bestuur van Haarlem in 1837, ieder f 1000 's jaars beschikbaar stelden, ter voorziening in onmisbare kosten en onderhoud.

Ook ten gevolge daarvan, werd er in 1837 meer bepaald en ernstig aan gedacht, de ontworpen kunstgalerij tot stand te brengen en werden de Directeuren over de Rijks Musea te Amsterdam en te 's Gravenhage, belast met het beheer; dewijl er eene schifting van de aan het Rijk behoorende schilderijen zou plaats hebben en hunne Verzamelingen de bouwstoffen voor het nu te openen Museum moesten leveren.

Door die Directeuren werd voorgesteld, een opzichter te benoemen, en hunne raadgeving ingang vindende, werd de kunstschilder P. G. Westenberg, te Amsterdam, met die betrekking bekleed.

Toen de voorbereidende werkzaamheden tot plaatsing van de schilderijen geëindigd waren, werd in de *Nederlandsche Staatscourant* van 9 Augustus 1838, n°. 187, de Opening aangekondigd der Verzameling van Schilderijen van levende

(*) Zie over dat alles: Inventaris van het archief der Stad Haarlem. Dl. III. Blz. 4. N°. 38.

meesters in het „*Paviljoen Welgelegen*", te Haarlem, met bepaling dat die kunstgalerij, te beginnen „met Vrijdag den „10den Augustus, voortaan toegankelijk zal worden gesteld: „des Vrijdags en Zaturdags van iedere week, van 's morgens „*negen* tot 's namiddags *vier* ure voor ieder bezichtiger, die „zich daartoe, behoorlijk gekleed, aanmeldt; zullende de overige „dagen de toegang ook verleend worden aan vreemdelingen „of veraf wonende personen, wien het aan de gelegenheid „ontbreekt, om op de bovengemelde publieke dagen te komen; „— terwijl ook zullen toegelaten worden kunstenaren om „studien naar de schilderijen te maken".

Ook werd nog vastgesteld, dat de schilderijen na het overlijden van de vervaardigers, zouden terugkeeren tot het Museum of het Kabinet waaruit ze afkomstig waren, en dat verder aan te koopen stukken van levende meesters, na den dood van dezen, aan eene dier beide inrichtingen zouden worden toegewezen. Doch, dat die stukken voorloopig gedurende vijf jaren na het overlijden der vervaardigers, in het Paviljoen zouden verblijven.

Dientengevolge was er nog al eens afwisseling in het Museum, zoo zelfs, dat reeds kort na de oprichting, eenige schilderijen naar den Haag werden terug gezonden.

Doch wegens de beperktheid der gelden, voor nieuwe aankoopen beschikbaar, werd het wenschelijk geacht, de Verzameling zoo lang mogelijk volledig te houden, zoodat die eerste bepaling geheel werd opgeheven, en voortaan ook de werken van overleden meesters, als tot de nieuwere school behoorende, in de Verzameling bleven.

Het schijnt, dat men met de helft der vorige eeuw, de oude school afsluit.

In 1860 zijn 65 schilderijen verkocht, welke voor het meerendeel de Verzameling ontsierden. Zij waren reeds vroeger er uit verwijderd, en werden afzonderlijk bewaard. Sedert dien tijd is het Museum met 59 schilderijen vermeerderd, nl. 17 door legaten of schenkingen, en 42 stuks kunstwerken uit de latere school, door de Regeering aangekocht.

In het bestuur over de Verzameling, had, sedert de oprichting, menige wisseling plaats.

Nadat aan den heer C. Apostool, te Amsterdam, in overleg met Jhr. J. Steengracht van Oostcapelle, Directeur van het Koninklijk Kabinet van Schilderijen te 's Gravenhage, het beheer over het Rijks Museum te Haarlem was opgedragen, werd laatstgenoemde op zijn verzoek in 1841 eervol ontslagen, en tot Directeur in zijne plaats benoemd, de heer J. Z. Mazel, Referendaris bij het Departement van Buitenlandsche Zaken.

Toen in 1841 de heer Apostool overleden was, kwam de heer J. W. Pieneman in zijne plaats.

Kort daarna, nog in hetzelfde jaar, werd eene Commissie van Toezicht ingesteld, bestaande uit den heer J. W. Pieneman, als lid en Directeur, de heeren A. Brondgeest, J. de Vries en P. E. H. Praetorius; terwijl in 1847 de Directeur op zijn verzoek eervol ontslagen, en de Commissie van Toezicht, in een Raad van Bestuur veranderd werd.

Na het overlijden van den heer Brondgeest, in 1849, werd de heer N. Pieneman lid van den Raad van Bestuur, en in 1853 werden, ten gevolge van het overlijden der heeren J. W. Pieneman en J. de Vries, de heeren J. de Vos Jbzn. en P. L. Dubourcq, tot leden benoemd.

In 1860 stierf de heer N. Pieneman, en kwam de heer J. W. Kaiser in zijne plaats.

Na den dood van den heer Dubourcq, in 1873, kwam de heer L. M. Beels van Heemstede, in de plaats van gene.

Ten gevolge der benoeming van den heer Kaiser tot Directeur van 's Rijks Museum te Amsterdam, werd door hem eervol ontslag gevraagd als lid van den Raad, en hij werd opgevolgd door den heer C. Cunaeus, in Januari van 1874.

Met het einde van datzelfde jaar werd, op hun verzoek eervol ontslag verleend aan de heeren Mazel en Praetorius, en hunne plaatsen werden vervuld door Jhr. Mr. J. K. J. de Jonge en Jhr. W. van Loon.

In 1876 evenwel, werd de Raad van Bestuur, op zijn daartoe gedaan verzoek, eervol ontheven van het beheer over de Rijks Verzameling en werd mij bij Koninklijk besluit van 25 Februari 1876 die vereerende taak opgedragen, nadat ik reeds sedert 1858, in de plaats van den heer P. G. Westenberg, als opzichter aan het Museum was verbonden geweest.

Eenige dringende herstellingen aan het gebouw, waren inmiddels noodig geworden, en er werd tevens eene degelijke verbetering aangebracht, toen in 1870 de nieuwe bekappingen aan den oostelijken en westelijken vleugel der schilderijzaal, plaats vond. Daardoor kon veel meer helder licht naar binnen komen; en er werd ook ruimte voor plaatsing van schilderijen gewonnen, toen te gelijker tijd de ronde of concertzaal, bekend om hare schoone bouworde, en de in de fries geschilderde reliefs van Jacques Kuyper, 1789, beschikbaar kwam.

De daardoor noodige werkzaamheden hadden ten gevolge, dat de Verzameling bijna een geheel jaar voor het publiek moest gesloten blijven.

In dat tijdsverloop werd eene reorganisatie doorgevoerd, hoofdzakelijk daarin bestaande, dat eenige zeer onbeduidende schilderijen werden verkocht (*); anderen, voorstellende gezichten in Oost-Indië, overgebracht naar het Ethnographisch Museum te Leiden, waar ze beter thuis behoorden; en eindelijk, dat eenige kunstwerken werden verplaatst naar verschillende Musea en stichtingen.

Zoo doende kon hetgeen overbleef, beter uiteengehangen en kon ook de ronde zaal thans weder ontruimd worden. Daarheen is tevens de toegang tot het Museum verplaatst, ten einde den bezoekers eene meer geleidelijke bezichtiging te verschaffen, in verband met eene rangschikking der schilderijen naar de Hollandsche en Vlaamsche school.

Van den aanvang der oprichting eener „Kunstgalerij" had de vleugel van het Paviljoen, aan de Dreefzijde, ook eene andere bestemming verkregen. Eerst werd dat gedeelte in 1838 verhuurd, doch daarna, sedert 1852, bewoond door Dr. W. C. H. Staring, die tijdens het samenstellen der geologische kaart van Nederland, hem door de Regeering opgedragen, het *Nederlandsch Geologisch Museum* beheerde, dat in de benedenvertrekken van dien westervleugel opgesteld was.

In 1865, na de voltooiing der kaart, werd het Geolo-

(*) Nl. 76 stuks, welke op 30 April 1878 in de Brakke Grond te Amsterdam onder den hamer werden gebracht.

gisch Museum naar het Museum van Natuurlijke Historie te Leiden overgebracht, en dat gedeelte van het Paviljoen afgestaan aan de Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van Nijverheid, tot vestiging van een Museum van grondstoffen en natuurvoortbrengselen uit de Nederlandsche Overzeesche Bezittingen, het „*Koloniaal Museum*" geheeten, onder directie van den Secretaris dier Maatschappij, den heer F. W. VAN EEDEN. Dit Museum verkreeg in 1871 eene groote uitbreiding.

Het schoone plan tot stichting van een „*Museum van Kunstnijverheid*", bij gelegenheid van het Eeuwfeest der Maatschappij in 1877, tot uitvoering gekomen, werd dit Museum op den 18den Juli van dat jaar met de meeste plechtigheid geopend door Z. K. H. Prins HENDRIK der Nederlanden, in tegenwoordigheid van HH. EE. de Ministers van Binnenlandsche Zaken, Buitenlandsche Zaken en van Marine, benevens vele hooge autoriteiten, donateurs en belangstellenden, daartoe door Directeuren uitgenoodigd.

Dit Museum staat onder het bestuur eener vaste Commissie, zijnde de heeren A. C. KRUSEMAN, F. W. VAN EEDEN J. F. W. CONRAD, O. SMISSAERT, allen te Haarlem woonachtig en E. C. E. COLINET, te Amsterdam.

Ten einde de bestemming der verschillende zalen van het Paviljoen, zoo nauwkeurig mogelijk te vermelden, wordt hier ten slotte nog aangeteekend, dat bij beschikking van Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken van 4 Maart 1879 aan de Commissie zoo even genoemd, tot wederopzeggens vergunning is verleend, tot plaatsing in de rotonde- of concertzaal, van de door de Pruisische Regeering ten geschenke aangeboden afgietsels van antieke Grieksche beelden, afkomstig van de opgravingen te Olympia; en tevens om een in- of uitgang van het Museum van Kunstnijverheid, te openen door de rotonde- of concertzaal.

E. K.

De afmetingen der schilderijen zijn opgegeven in Nederlandsche maat, genomen tusschen de lijst. H beteekent *hoog;* B *breed.*

HOLLANDSCHE SCHOOL.

JACOBUS THEODORUS ABELS.

Geboren te Amsterdam 1 September 1803, overleden te Abcoude 18 Juni 1866.

Leerling van JAN VAN RAVENSWAAY.

1. MIDDAG.

Doek. H. 0.65. B. 0.85.

In eene weide, aan den zoom van een groot bosch in Gelderland, liggen een paar koeien te herkauwen en eene derde staat er in de schaduw van zware boomen. Hier en daar grazen eenige schapen, en het meest naar voren, ligt een bok in de klaver. Niet ver van de koeien, is eene vrouw in gesprek met een in het gras zittend herder.

Aan den rechterkant, waar het landschap ruimer is, ziet men wat laag geboomte en daar tusschen eenige boerenwoningen, een vijvertje onder hoog opgeschoten eiken en in de verte goed begroeide heuvels.

De beeldjes en dieren zijn geschilderd door P. G. VAN OS.

Geteekend: J. T. ABELS F.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1833.

LODEWIJK FRANCISCUS HENDRIK APOL,

zich noemende Louis Apol.

Geboren te 's Gravenhage 6 September 1850.

Leerling van Johannes Franciscus Hoppenbrouwers en van Pieter Stortenbeker.

2. EEN JANUARI-DAG.

Doek. H. 0.90. B. 1.20.

Over een slootje in het Haagsche bosch, ligt een zeer eenvoudig loopbrugje. Het water is toegevroren; de bodem, de ontbladerde boomen en het kreupelhout zijn met sneeuw en rijp bedekt. De zon is ondergegaan en haar roode gloed schijnt in de verte hier en daar tusschen de dicht bijeengegroeide stammen. Een paar kraaien, welke boven het brugje vliegen, zetten der zwijgende natuur eenig leven bij.

Geteekend: Louis Apol f^t^. 75

Aangekocht ter Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1875. f 1000.

HENDRICUS VAN DE SANDE BAKHUYZEN.

Geboren te 's Gravenhage 2 Januari 1795, overleden aldaar 12 December 1860.

Leerling van Simon Andreas Krausz.

3. LANDSCHAP IN GELDERLAND.

Paneel. H. 0.54. B. 0.47.

Op een wat golvenden bodem ziet men ter linkerzijde een zwaar eikenbosch; aan den rechterkant, waar dat woud eindigt en begrensd wordt door een gullen zandweg, graast eene kudde van tien schapen en eene geit, bewaakt door een herder, in gezelschap van een zwart-bonten hond. In de verte komt een man te paard aanrijden en langs het open veld, aan de rechterzijde, ontwaart men een bergachtig verschiet, warm door de zon beschenen.

Geteekend: H. Backhuyzen f. 1818.

Aangekocht ter Tentoonstelling te Amsterdam, 1818. f 200.

4. DE BOUWVAL VAN BREDERODE; GEZIEN OP HET OOSTEN.

Doek. H. 1.09. B. 1.42.

Op den voorgrond een klein watertje, waarin eene witbonte koe staat te drinken. Wat meer naar achteren twee rood-bonte koeien, eene staande en eene liggende, een boer in gesprek met eene boerin, die op de knieën gebogen eene geit melkt; meer rechts twee schapen in het gras.

Op den tweeden grond de bouwval van Brederode, waarvoor eenige boomen staan, en daar tusschen hier en daar wat vee.

Geteekend: H. v. d. Sande Bakhuizen f. 1827.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1828.

Aangekocht voor f 1200.

GERARDINE JACOBA VAN DE SANDE BAKHUYZEN.

Geboren te 's Gravenhage 27 Juli 1826.

Leerlinge van haar vader Hendricus van de Sande Bakhuyzen.

5. BLOEMEN EN VRUCHTEN.

Doek. H. 0.67. B. 0.92.

Op een grijs steenen dekstuk en voor een dicht ineengegroeiden wingerd, staat een wit teenen mandje met eenige trossen witte druiven er in en ook er buiten. Daar vóór liggen een paar meloenen, stokrozen, asters en andere bloemen. Aan de linkerzijde een vijftal perzikken, een tros blauwe druiven, bloemen en wat mos.

Geteekend: G. J. v. d. S. Bakhuyzen.
1869.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1869.

Aangekocht voor f 750.

PIETER BARBIERS PIETERSZ.

Geboren te Amsterdam 26 October 1748, overleden aldaar 26 October 1842.

Leerling van zijn vader.

6. LANDHOEVE BIJ HELVOIRT IN DE MEIERIJ VAN DEN BOSCH.

Paneel. H. 0.41. B. 0.37.

In het midden van een dicht begroeid bosch staat een boerenhuis, dat vele teekenen van verval vertoont. Het deels rieten, gedeeltelijk pannen dak, verkeert in een slechten staat; de leemen wanden en de afbrokkelende schoorsteen getuigen van weinig welvaart. Ter linkerzijde wordt het erf door een water zoo wat afgeschoten.

Eene vrouw op klompen en in eene eenvoudige boerenkleedij, gaat met een houten emmer, welke zij in de linkerhand draagt, naar eene trekpomp op den voorgrond, waarbij een paar ronde houten bakken staan.

Bij de boerenwoning zitten twee kinderen, een jongen en een meisje, te spelen, en tegen den rechtermuur ziet men een grooten slijpsteen, eene zeis en een vat.

Geteekend: P. Barbiers.

NICOLAAS BAUER.

Geboren te Harlingen 12 September 1767, overleden aldaar 28 Maart 1820.

Leerling van zijn vader Johan Anthonius Bauer.

7. STILWATER.

Doek. H. 0.98. B. 1.23.

's Lands oorlogsfregat *Rotterdam* ligt ter rechterzijde in de Maas op stroom voor anker.

Men ziet het schip voor spiegel en in het volle tuig; een aantal matrozen klimmen in het want of zijn bezig de zeilen op te doeken.

Een klein roeibootje strijkt onder den spiegel door, en eene grootere boot, waarin zich eenige officieren bevinden en welke door zes matrozen geroeid wordt, zet koers naar het fregat.

Aan den linkerkant nog eene roeiboot en verder naar achteren een schip op stroom.

In het verschiet de stad Rotterdam.

(Niet geteekend.)

8. WOELEND WATER.

Doek. H. 0.98. B. 1.20

Voor de Westerlaag op het IJ ligt ter linkerzijde 's lands oorlogschip (fluit) *Amsterdam* voor anker. Er is eenig volk in het want.

Aan bakboordzijde zeilt een kaagschip bij den wind voorbij. Meer naar den rechterkant zeilen een paar beurtschepen (sprieten) en in de verte ziet men een aantal groote vaartuigen en kleinere schuiten. In het verschiet de stad Amsterdam en rechts, meer naar voren, de Buiksloter ham.

Er is een zwaar onweêr aan de lucht.

(Niet geteekend.)

CAREL JACOBUS BEHR.

Geboren te 's Gravenhage 9 Juli 1812.

Leerling van Bartholomeus Johannes van Hove.

GIJSBERTUS CRAEYVANGER.

Geboren te Utrecht 21 October 1810.

Leerling van Jan Willem Pieneman.

9. STADSWAL.

Paneel. H. 0.49. B. 0.61.

Het grootste gedeelte der schilderij wordt ingenomen door een oud hier en daar wegbrokkelend bastion; boven op

is een kruitmagazijn gebouwd, dat door een grasveldje omringd wordt; een krijgsman staat er, bij een wachthuisje op post. De voet van het bastion reikt ter linkerzijde in de stadsgracht en een man met twee paarden, waarvan hij er een berijdt, gaat met die dieren in het water. Een armelijk vrachtschip, waar eenig ondergoed in het want te drogen hangt, ligt niet ver van den laag afgesloopten vestingmuur in de gracht en de masten van groote schepen steken hoog uit boven het grasveld waar de schildwacht staat.

Aan den rechterkant een bevallig stadsgezicht.

Geteekend: C. J. Behr fec., figures par G. Craijenvanger. 1830.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1830.
Aangekocht voor f 100.

SIMON VAN DEN BERG.

Geboren te Overschie 4 November 1812.
Leerling van Pieter Gerardus van Os.

10. ZOMEROCHTEND.

Doek. H. 0.49. B. 0.83.

Gezicht in eene weide, op eene strook lands tusschen een groot vaarwater en een binnenplasje.

Drie koeien staan dicht bij elkaer: eene rood-bonte met alle pooten in het kreekje, eene zwart-bonte alleen met de voorpooten, terwijl eene grijs-vale nog geheel op het droge blijft; ook een zwart-bont kalf staat in het water, en eene muis-vale loeiende koe, diep in de ruigte langs den oever van het vaarwater.

Links liggen eene rood-bonte en eene grijs-bonte koe in de weide, waar men een stuk muur boven wat kreupelhout ziet uitsteken.

Geteekend: S. van den Berg f.

Tentoonstelling te Rotterdam, 1870.
Aangekocht voor f 600.

JOHANNES WARNARDUS BILDERS.

Geboren te Utrecht 18 Augustus 1811.

Vormde zich-zelf.

11. DE HEIDE VAN WOLFHEZEN.

Doek. H. 1.00. B. 1.50.

Op den voorgrond een vijvertje, dat men slechts ten deele ziet. Daar naast ter rechterzijde eene groep zware statige eiken; van een boom, den grootste, is hier en daar een tak afgescheurd. Meer naar het midden, waar de bodem, zelfs niet met eenig plantsoen begroeid is, hangt een pot aan drie in den grond geslagen stokken, over een vuurtje te koken; twee houthakkers zitten, een man en een klein meisje staan er bij. Wat verder is een houtvelder bezig een boomstam om te rollen en nog meer naar achteren, bestuurt een man een met zes paarden bespannen wagen, waarop hout wordt weggevoerd. Ter linkerzijde de met ruigte bewassen heide en in het verschiet een heuvelachtig landschap, dicht met akkermaalshout bezet.

Geteekend: J. W. Bilders. 1866.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1866.

Aangekocht voor f 900.

DAVID JOSEPH BLES,

zich noemende David Bles.

Geboren te 's Gravenhage 20 September 1821.

Leerling van Cornelis Kruseman.

12. ZOO ALS DE OUDEN ZONGEN, PIEPEN DE JONGEN.

Paneel. H. 0.48. B. 0.66.

Het huisgezin van een officier vermaakt zich met soldaatje spelen. In eene binnenkamer van den ouderwetschen

trant, bevloerd met blauwe en witte tegels, en waar men tegen den achterwand een breeden op kolommen rustenden schoorsteen ziet, staat, ter linkerzijde, dicht bij een lessenaar met een groot boek er op, een officier in zijn krijgsmansgewaad, bezig een kindergeweertje te laden; een meisje in een paarsch jurkje klimt op een stoel en vat den man bij den hals.

Een knaap in bruin fluweelen rok, met gespoorde laarzen aan en wiens lange degen over den grond sleept, knielt op den vloer bij eene gescheurde trom en legt met een geweer aan op den officier. Eene jonge vrouw vlak bij dezen schutter gezeten en gekleed in geel zijden gewaad met daarover geslagen witten doek, laat het speldewerk, waarmede zij bezig was, in haren schoot rusten en steekt de vingers in de ooren; een wit hondje blaft tegen den aanleggenden knaap.

Een andere jongen, op den tweeden grond, rijdt paard op een stoel en steekt de trompet; hij loopt gevaar, met de hellebaard, welke hij in de rechterhand houdt, de aan de zoldering hangende koperen kroon af te stooten, tot groote ontsteltenis van eene dienstmaagd, die achter in het vertrek bij den schoorsteen staat en van schrik begint te schreeuwen. Een meisje in grijs zijden kleedje met oranjekleurig keurslijf, zit met getrokken sabeltje op een hobbelpaard, pratende tegen eene oude vrouw, die aan de rechterkant de kamer binnenkomt, met een pijlenkoker over den schouder en een klein boogje en een pijltje in de handen. Bij haar staat eene theestoof met ketel. Tegen een houten beschot in den linkerhoek hangen borst- en armstukken van een harnas en een helm.

Geteekend: DAVID BLES F. 69.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1869.

Aangekocht voor f 1800.

HERMAN ANTONIE DE BLOEME.

Geboren te 's Gravenhage 17 September 1802, overleden aldaar 3 November 1867.

Leerling van JAN WILLEM PIENEMAN.

18. PORTRET VAN ANTONIE FREDERIK JAN FLORIS JACOB BARON VAN OMPHAL,

Geboren te Tiel 2 Mei 1788, overleden te 's Gravenhage 8 Juli 1863. Luitenant-Generaal, Buitengewoon adjudant van Z. M. den Koning, Opper-Intendant der Koninklijke Paleizen, Ridder der Militaire Willemsorde vierde klasse, Kommandeur van de orde van de Eikenkroon, vercierd met den gesp van XXXVjarigen dienst, Ridder van het Legioen van Eer, Kommandeur van de Guelphen-orde en van de Dannebrogs-orde, Ridder der Johanniter-orde, der St. Anna-orde tweede klasse met diamanten, van den Rooden Adelaar tweede klasse, der orde van het Zwaard met het Groote Kruis en van St. Stanislaus.

Doek. H. 1.28. B. 1.05.

Het beeld is op levensgrootte genomen en links gewend. De Generaal, dien men in het volle gelaat ziet, is gekleed in grooten wapendos; hij draagt al zijne ridderorden en onderscheidingsteekenen, houdt zijn gevederden steek in de rechterhand en de linkerhand op den rug. Kniestuk.

Bovenaan in den rechterhoek ziet men het wapen van het geslacht OMPHAL, bij J. B. RIETSTAP, Armorial Général, beschreven als volgt: Gouden veld met twee punten van keel, uit den benedenrand van het schild oprijzende. Gedekt met gouden helm: helmteeken, Moorenkop, bekleed met de kleuren van het blazoen. Lambrequins van goud en keel.

Geteekend: H. A. DE BLOEME,
pinx. A°. 1854.

Legaat van Jonkvr. C. L. M. VAN OMPHAL; ontvangen in 1877.

JAN WILLEM VAN BORSELEN.

Geboren te Gouda 20 September 1825.

Leerling van ANDREAS SCHELFHOUT.

14. HOLLANDSCH LANDSCHAP.

(Gezicht bij Schoonhoven.)

Doek. H. 0.78. B. 1.30.

Het tafereel wordt in tweeën gedeeld door een klein watertje, waaraan, op den rechteroever, eene geit staat te drinken. Wat verder op aan denzelfden kant nog twee geiten; de eene staande bij eene vrouw en twee kinderen, de andere liggende in het gras. Aan deze zijde is het landschap dicht bezet met wilgenhout en biezen.

Over den dijk, waarin een duiker ligt, ziet men in de verte een molen. Op en bij den linkeroever van het watertje, acht eenden; op den dijk welke hier onder zware boomen doorloopt, bevindt zich een arbeider, die zijn weg neemt naar eene groote, binnendijks liggende en tusschen het geboomte verscholen hofstede.

Genomen bij buiig weder.

Geteekend: J. W. VAN BORSELEN F^t^.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1868.

Aangekocht voor f 1200.

Gephotografeerd door CH. BINGER & Co.

JOHANNES BOSBOOM.

Geboren te 's Gravenhage 18 Februari 1817.

Leerling van BARTHOLOMEUS JOHANNES VAN HOVE.

15. DE LIEVE-VROUWE-KERK TE BREDA.

De tijd der stichting van de kerk te Breda is niet bekend. Haar choor dagteekent van 1410. De toren is ingestort in 1457 en van 1468—1509

herbouwd. In de kapel van de H. Maagd Maria bevindt zich het grafgedenkteeken van Engelbrecht II, Graaf van Nassau, Baron van Breda, Veldheer en vertrouweling van Keizer Karel V, en van zijne gemalin Limburg van Baden. Men weet niet wie dat monument heeft gemaakt; ten onrechte wordt het door sommigen toegeschreven aan Michel Angelo. De beelden van Graaf Engelbrecht en Limburg van Baden liggen op eene mat, welke onder hunne hoofden is opgerold; en vier beelden, van Caesar, Regulus, Hannibal en Philippus van Macedonie, op ééne knie rustende, dragen op de schouders een steenen dekstuk met de voortreffelijk bewerkte wapenrusting van den Graaf.

Dit grafgesteente, langzamerhand in verval gekomen, is in 1862/1863 op last en voor rekening van Z. M. Koning Willem III geheel hersteld.

In T. E. van Goor, *Beschrijving van Breda*, 1744, blz. 81, leest men het volgende:

De Kapel van de H. Maagd Maria, of het Koor der Heeren van Breda, waarin door Hendrik, Graaf van Nassau, ter eeren van zijnen oom en weldoener, Graaf Engelbrecht den II, en deszelfs Gemalinne Limburg van Baden, is geplaatst de alom beroemde Grafstede, gemaakt door den vermaerden Konstenaer en Beeldhouwer Michiel Angelo de Buonarota, van Albast of Oosterschen doorschijnenden Marmer. Dezelve bestaat uit twee Beelden, een man en eene vrouw, liggende op eene van toetsteen verheve Zark ruggelings uitgestrekt. Boven dewelke een zware tafel van dienzelfden steen gedragen wordt door vier Mansbeelden, alle op hunne eene knie zittende; op welke tafel het wapentuig des Graafs zeer konstig uyt marmer gehouwen nederligt.

Paneel. H. 0.87. B. 0.68.

In het choor staat het grafgedenkteeken van Graaf Engelbrecht, hierboven reeds beschreven.

Ter rechterzijde een man, die geknield en met een kijkglas in de rechterhand, met aandacht de wapenschilden beschouwd, welke langs het basement van het grafgesteente zijn uitgebeiteld; een geopend boek en eene rol papier liggen dicht bij hem. Wat meer naar achteren een man en eene vrouw in zeventiende-eeuwsch gewaad, die het oog op het beeldwerk gericht houden. Ter linkerzijde nog een paar toeschouwers; een man in ouderwetsche kleedij en een knaap met een groot schetsboek onder den arm, beiden met den hoed in de hand. Aan denzelfden kant staan kanunnikenbanken,

waar boven een gedeelte van een gothisch altaar uitsteekt. Meer naar achteren ziet men het schip der kerk.

Geteekend: J. Bosboom.

Geschilderd in 1843.

Aangekocht in 1843.

Gephotografeerd door Ch. Binger & Co.

ALBERTUS JONAS BRANDT.

Geboren te Amsterdam 22 November 1788, overleden aldaar 21 Februari 1821.

Leerling van Georgius Jacobus van Os.

16. BLOEMEN EN VRUCHTEN.

Paneel. H. 0.70. B. 0.55.

Op eene breede marmeren plint, waarvan een takje moerbeziën afhangt, ligt in het midden een groote opengesneden meloen, daar naast ter rechterzijde zijn drie perzikken opgestapeld en ziet men eenige hazelnoten; links op een boerenkoolblad een trosje witte aalbessen en een zware tros blauwe druiven. De meloen is bovenaan ten deele bedekt door een paar blauwe pruimen en door blauwe druiventrossen aan hun dik beblaarden tak. Boven dezen vruchtenstapel liggen op een nog hoogeren marmeren rand twee blauwe pruimen, een tros blauwe druiven en een struik pioen-rozen.

Hier en daar nog een of ander bloempje.

Geteekend: A. J. Brandt.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1817.

Aangekocht voor f 450.

17. BLOEMSTUK.

Paneel. H. 0.67. B. 0.54.

Op eene geelachtig marmeren tafel staat eene cierlijk bewerkte rood marmeren vaas, waarin bloemen van velerlei

soort achteloos zijn samengebracht. Seringen, roode en witte rozen, papavers, pioen-rozen, zijn in bonte verscheidenheid bijeengevoegd en ten deele op de tafel neêrgevallen.

(Niet geteekend.)

Op de verkooping der schilderijen van A. J. Brandt, te Amsterdam, in 1821, aangekocht voor f 130.

FRANS AARNOLD BREUHAUS DE GROOT.

Geboren te Leiden 13 Juni 1824, overleden te Brussel in 1875.

Leerling van zijn vader Frans Breuhaus de Groot.

18. DE FRANSCHE KUST TE ST. NAZAIRE.

(Gezicht in de haven tusschen de hoofden bij laag water.)

Doek. H. 0.44. B. 0.66.

Op het linkerhoofd, eene omgekeerde wit geverfde sloep, waartegen een visscher zit, gekleed in bruine wollen broek en baaitje, met eene roode muts op het hoofd. Een jonge man, met witachtige broek, rood baaitje, doch blootshoofds, zit op den grond.

Een in wit hemdje en bruin rokje gekleed meisje, met bloote voeten en blootshoofds, een kleiner kindje aan de linkerhand leidende, ziet men wat meer op den voorgrond; verder op eenige beeldjes. In de haven drie kotters; tegen het rechterhoofd een klein bemast schuitje. Op dat hoofd, aan het eind, een viertal lieden die in zee kijken. In het verschiet de zee.

Geteekend: F. A. Breuhaus de Groot f.

Tentoonstelling Arti et Amicitiae, 1860.

Aangekocht voor f 250.

HENDRIK VAN DER BURGH.

Geboren te 's Gravenhage in 1769, overleden aldaar 15 September 1858.

19. NA MELKTIJD.

Paneel. H. 0.46. B. 0.36.

In eene keuken giet eene boerin de melk uit een houten emmer, welke zij in de beide handen houdt, in eene groote geel koperen kan, waarop een trechter en zeef staan.

De vrouw is gekleed in een grijzen rok, paarsachtig jak, laag uitgesneden, zoodat een breede witte halsdoek te voorschijn komt; zij draagt hoog opgestroopte mouwen, een blauw boezelaar met rood katoenen bovenrand, een wit mopmutsje, gouden oorbellen, kralen halsketting, bruine kousen en lage klompen.

Een boerenknecht, die uitgedoscht is in een grijs hemdrok, bruine broek met galgen, witten halsdoek en eene bruine muts op het hoofd heeft, wil met de rechterhand den grooten geel strooien hoed der boerin aflichten, en houdt met de linkerhand het draagjuk vast, dat hem over den rechterschouder hangt. Aan zijn linkerarm slingert een houten melkemmer.

Op den achtergrond der keuken ziet men een breeden schoorsteen met groenen val, aan den zolder hangt een plank waarop kazen liggen, en ter rechterzijde staan een houten- en een rood koperen melkvat, twee groote geel koperen melkkannen, een keulsche pot, met een houten bak waarin eene flesch ligt.

In een hoek op den vloer, welke met grijze tegels is ingelegd, ziet men groene koolen, wat wortelen en rapen; over een houten beschot hangt een witte handdoek en tegen een stijl op den achtergrond, eene rood aarden teil aan een spijker.

Links een pomp, daarbij een houten vat, eene groote rood aarden teil, en een tinnen schotel op een laag houten bankje; aan den muur hangen een aarden pan, een teenen

mandje en eene lei. Eene deur achter in den linkerhoek staat wijd open.

Geteekend: H. v. d. Burgh f.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1827.

Aangekocht voor f 180.

HENDRIK ADAM VAN DER BURGH.

Geboren te 's Gravenhage in 1798.

20. MELKTIJD.

Paneel. H. 0.42. B. 0.55.

In eene uiterwaardsche weide op den rechteroever van eene breede rivier, zijn vier koeien en een stier bijeen. Eene wit-bonte koe wordt door den bruin behaarden stier op den rug gelikt. Eene roodharige koe ligt achter dit tweetal in het gras, zoomede eene rood-bonte, welke men ter rechterzijde dicht bij eene staande roodharige koe ziet. Dezen bevinden zich het dichtst bij eene matten omheining, waar boven een paar schrale wilgenslietjes uitsteken en waar een in het gras zittende koewachtersjongen aan het praten is met een klein bij hem staand boerenmeisje. Op de rivier, ter linkerzijde, komen een melker en eene vrouw in een bootje aanroeien. Wat verderop bevindt zich een pontveer, waar eenige lieden en een paard met kar, worden overgezet. Men ziet eenige schepen zeilen en in het verschiet eene stad met hare kerktorens.

Geteekend: H. A. van der Burgh Jnr.

Tenstoonstelling te 's Gravenhage, 1827.

Aangekocht voor f 100.

HENDRIK GERRIT TEN CATE.

Geboren te Amsterdam 22 Februari 1803, overleden aldaar 6 Maart 1856.

Leerling van PIETER GEORGE WESTENBERG.

21. DE JAN-ROODENPOORTSTOREN TE AMSTERDAM,

(Gesloopt in 1829.)

Stond bij de Torensluis en ontleende zijn naam aan zekeren JAN ROODE, die het gebouw in het laatst der 15de eeuw bewoonde; hij diende tot vesting- of waltoren, werd in 1616 aanmerkelijk verzwaard, had drie transen en een slaguurwerk.

Doek. H. 0.62. B. 0.81.

Gezicht op den Cingel en de daarover liggende Torensluis. Aan den rechterhoek staat de Jan-Roodenpoortstoren, een vierkant gebouw, tot den eersten trans in rooden baksteen opgetrokken, met togen, kantstukken en lijsten van witten bergsteen. De bovenbouw, welke kennelijk een lateren tijd aanduidt, is naar het schijnt van hout met lood overtrokken.

Naast den toren, links op de brug, staan een kermisspel, een liedjeszanger die zijnen toehoorders een moordbord verklaart en een paar kramen. In de cingelgracht is een man aan het baggeren en ligt eene Weesper waterschuit. De walmuren zijn met fraaie boomen beplant. Links en ter rechterzijde ziet men op den Cingel.

Geteekend: H. G. TEN CATE FEC.
1829.

ABRAHAM JOHANNES COUWENBERG.

Geboren te Delft in 1806, overleden te Arnhem 6 April 1844.

22. WINTER.

(Gezicht op een toegevroren stadscingel.)

Doek. H. 0.72. B. 0.96.

Ter rechterzijde staat een molen met eenige daarbij behoorende gebouwen. In het ijs voor de werf liggen een paar

schuiten, en op den kant van een dier vaartuigjes zit een schaatsenrijder wat uit te rusten.

Vooraan valt een man, nog weinig geoefend in de kunst, op het ijs, tot vermaak van een jongen, die een ton op een plankje voortzeult.

Meer naar het midden ziet men eene sober gekleede vrouw, met een knaapje dat haar bij den rok vasthoudt, achter een prik waarin een kindje zit.

Een heer in een grooten mantel met een hond bij zich, is van den beschouwer afgewend en kijkt de stad in. Verder naar achteren veel schaatsenrijders, in het verschiet een gezicht in eene stad en daarin eene groote kruiskerk met twee torens.

Links langs den binnenwal staan vele huizen.

Geteekend: A. J. Couwenberg.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1837. (?)

CONRADIJN CUNAEUS.

Geboren te Dendermonde 1 November 1828.

Leerling van Nicolaas Pieneman.

28. JACHTGEZELLEN.

Paneel. H. 0.45. B. 0.60.

Een groote hazewindhond, met zwarten rood gevoerden band om den hals staat ter rechterzijde en is links gericht. Naast hem aan den linkerkant ligt een bruine langharige hond, met witten neus, borst en voorpooten, en met dezen vooruit op den vloer.

Tegen den achterwand, welke ten deele met een groen gordijn is behangen, ziet men een ouderwetschen met rood trijpt bekleeden stoel, waar tegen een jachtgeweer en een weitasch staan en waarop een kruithoorn ligt.

Vooraan op den grond is een dwangketting neêrgeworpen.

Geteekend: C. CUNAEUS. 1860.

Tentoonstelling Arti et Amicitiae, 1860.

Aangekocht voor f 225.

Gephotografeerd door CH. BINGER & C°.

WILLEM ANTONIE VAN DEVENTER.

Geboren te 's Gravenhage 30 Juni 1824.

Leerling van HENDRICUS VAN DE SANDE BAKHUYZEN.

24. TE KATWIJK AAN ZEE.

Doek. H. 0.75. B. 1.00.

Vol gezicht op de zee, waar men in het verschiet eenige schuitjes ontwaart. Dicht bij en aan het strand ligt een zestal visschersbommen en daarbij staan in groepjes veel menschen, om te koopen. Een jongen en een meisje zitten op een duin ter rechterzijde, met den rug naar zee gekeerd. Eene visschersvrouw komt naar voren loopen en evenzoo een man, met een stok in de hand, die evenwel den weg ter linkerzijde neemt.

Aan dien kant ziet men vele bijeenstaande visschershuisjes; hoog daar boven uitstekende eene kerk en meer in de verte den vuurtoren.

Hier en daar eenige menschen op de duinen en visschers, die van het strand komen.

Geteekend: W. A. VAN DEVENTER, A°. 1860.

Tentoonstelling Arti et Amicitiae, 1860.

Aangekocht voor f 750.

Gephotografeerd door CH. BINGER & C°.

JACOBUS SCHOEMAKER DOIJER.

Geboren te Crefeld 24 Juni 1792, overleden te Zutphen 9 Juni 1867.

25. BETAALDAG.

Doek. H. 0.60. B. 0.73.

In eene kamer, deftig gemeubeld in den stijl der zeventiende eeuw, staat op een karpet, dat over den houten vloer ligt, eene vierkante tafel op bolpooten.

Ter rechterzijde er van is een oud man, kennelijk een landheer, bezig vier stapels zilveren munt op te strijken in een grooten geldzak, met „600" geteekend, welke door zijne op de tafel rustende linkerhand wordt vastgehouden.

De grijsaard draagt eene blauwe wollen slaapmuts, witten halsdoek, rood hemdrok, gebloemd kamizool, dat met een wollen gordelband om zijne heupen is toegehaald, eene korte zwarte broek, grijze kousen, bestikte muilen en een knijpbril op den neus.

Tegenover hem, ter linkerzijde van de tafel, waarop ook nog een schotel staat, met een meloen en eenige perziken er in, zit op een fraaien stoel een huisman, met de beenen over elkander geslagen; de boer draagt een bruinachtig buis en broek, rood gespikkelden halsdoek, zwarte kousen, heeft klompen aan de voeten en houdt een kort pijpje in de linker-en zijn zwarten hoed in de rechterhand.

Achter de tafel staat de dienstmaagd lachende naar den akkerman te kijken, terwijl zij haar meester een inktkoker en een groot boek aanbrengt. Links voor den landman zit een meisje op den grond neêrgehurkt, te leunen tegen eene ouderwetsche kast, terwijl zij met de linkerhand eene groote gevlochten mand met eieren vasthoudt. Dicht bij haar op den vloer staat een aarden bierkan.

Op den achtergrond ziet men een in zwart gewaad uitgedoschten jonkman, eene deur waarboven eene landkaart hangt, in den hoek een groot ledekant met groen saaien gordijnen.

Tegen den wand rechts een ouderwetsche schoorsteen

met vuur aan den haard, een cierlijke armstoel en vooraan een vuurscherm met gesneden raamwerk, eene tang, een stoffer op den vloer en tegen de tafel eene lei met een sponsje er aan.

Aan de zoldering hangt een koperen kroontje.

(Niet geteekend.)

CHRISTIAAN LODEWIJK WILLEM DREIBHOLTZ.

Geboren te Utrecht 8 September en gedoopt in de Buurkerk 15 September 1799, overleden aldaar 16 Maart 1874.

Leerling van JOHANNES CHRISTIANUS SCHOTEL.

26. DE STAD DORDRECHT
van Papendrecht gezien.

Doek. H. 0.74. B. 1.01.

Ruim gezicht op de Merwede en de oevers in den omtrek van Dordrecht. Ter linkerzijde ziet men op weinig afstands de stad en eenige kleinere vaartuigen voor den wal. Vooraan een vrachtschuitje met twee personen bemand. Meer naar den rechterkant ligt voor den wal van Papendrecht een Zeeuwsch kaagschip voor den boeg en op bakboordzijde gezien; er zijn twee mannen aan boord en een klein visschersschuitje ligt aan stuurboord. In de nabijheid en ten deele achter den steiger van Papendrecht nog een paar visschersschuiten en eene tjalk met geheschen zeilen. In de verte op de rivier eenige schepen.

Het geheele tafereel sterk door de morgenzon verlicht.

Geteekend: C. L. W. DREIBHOLTZ.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1837.

PIERRE LOUIS DUBOURCQ.

Geboren te Amsterdam 25 April 1815, overleden aldaar 5 Mei 1873.

Leerling van Andreas Schelfhout.

27. DE BEGRAAFPLAATS TE BADEN.

Doek. H. 1.00. B. 1.50.

Gezicht in een bekoorlijk dal, dat aan de achterzijde afgesloten is, door vrij hooge, dicht met houtgewas begroeide bergen. Op den voorgrond eene beek, welke haar water over rotsblokken naar beneden doet stroomen; hieraan grenzende een korenveld, waarin een man en eene vrouw met sikkels het graan afsnijden.

Een laag muurtje, slechts ten deele zichtbaar, sluit dit bouwland af van het kerkhof, waarop tusschen veel laag geboomte eenige kruizen en grafgedenkteekenen staan.

Ter rechterzijde, op den bergweg, wordt eene doodkist door vier lieden gedragen; een man gaat voorop en eene vrouw, tusschen een knaap en een klein meisje, volgt den stoet naar den Godsakker.

Geteekend: Dubourcq. 1855.

Geschonken door Mevrouw de Wed. P. L. Dubourcq, in 1873.

EELKE JELLES EELKEMA.

Geboren te Leeuwarden 8 Juni 1788, overleden aldaar 27 November 1839.

Leerling van Gerard de San.

28. BLOEMSTUK.

Doek. H. 0.67. B. 0.54.

Op eene Napoleons-marmeren plint staat eene gevlochten teenen mand, waarin een aantal bloemen zijn samengegaard.

Over den rand hangen vergeet-mij-nietjes, boterbloempjes, eene roode roos, eene anemoon, enz.

Daarboven vindt men roode en witte klaprozen, asters, tulpen, madeliefjes, papavers, gouden regen enz. in eene liefelijke wanorde bijeen. Een bonte vlinder, ziet men in het midden tusschen de bloemen, een andere boven aan den linkerkant en eene bij loopt beneden over het marmer naar de mand toe.

Geteekend: E. J. Eelkema. 1817.

29. BLOEMEN EN VRUCHTEN.

Doek. H. 0.88. B. 0.74.

Op een rood-marmeren dekstuk staat eene groote geel-marmeren vaas, gevuld met blauwe en witte druiven en eene perzik er tusschen. Daar vóór liggen, ter linkerzijde een meloen, blauwe pruimen en perzikken; in het midden, een paar ranken met witte druiventrossen en eene struik aardbeziën; aan den rechterkant wederom eenige perzikken en twee groote trossen blauwe druiven, achteraan een mandje met ooft er in. Hier en daar eene bloemstruik en een paar vlinders.

Geteekend: E. J. Eelkema. 1824.

WILLEM JUDOCUS MATTHEUS ENGELBERTS.

Geboren te Amsterdam 21 Januari 1809.

Leerling van Ferdinandus de Braekeleer.

30. DE WILDMARKT.

Paneel. H. 0.59. B. 0.49.

Onder een afdak naast een poortboog staat eene koopvrouw in wild achter een toonbankje. Daarop liggen een paar eenden, ten deele op een blauw geruiten doek, en ziet men

eene teenen mand met kippen. Aan het afdak hangen een haas en een haan.

De koopvrouw, die uitgedoscht is in een groenachtig jak, paarschen rok, met witten halsdoek, waarover een groot blauw boezelaar geslagen is, eene breeden kanten muts en een strooien hoedje op het hoofd, houdt met de linkerhand eene der voor haar liggende eenden vast en maakt met de opgeheven rechterhand, eenig gebaar tegen eene burgerjuffer, die met de linkerhand naar de eend wijst.

De jonge vrouw draagt eene gele jurk, met rood boezelaar daarover, groen halsdoekje met breeden kanten kraag, en eene Noord-Brabantsche muts op het hoofd, aan haar rechterarm hangt eene zwarte reticule en een geel koperen emmer waarin wat groenten liggen. Achter die juffrouw staat eene andere marktbezoekster naar de onderhandelingen te luisteren.

Voor het toonbankje zit op een houten krukje een oudachtig man, in rood hemdrok met gele opgeslagen mouwen, wit schortje, korte broek, blauwe slopkousen, bruinen hoed op zijne lichtbruine haren, een vogel te plukken. Naast hem staat een mandje met veeren.

Ter zijde, op den tweeden grond links, een anderen markthandel tusschen twee vrouwen en een man.

Door den boog op den achtergrond een stadsgezicht.

Geteekend: W. J. M. E.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1831.
Aangekocht voor f 300.

JOHAN CONRAD GREIVE.

Geboren te Amsterdam 2 April 1837.

Leerling van zijn oom PETRUS FRANCISCUS GREIVE en van CORNELIS SPRINGER.

81. SCHAFTTIJD.

Doek. H. 0.75. B. 1.15.

Gezicht op eene scheepstimmerwerf te Rotterdam langs de Maas. Er liggen eenige onttakelde schepen en op het

droge staat eene groote boot of barkas, waarover vele zeilen zijn uitgehangen. Aan den rechterkant ligt een man in rood boezeroen, bruine broek, en wiens blauw buis naast hem neêrgeworpen is, met de pet over zijn gelaat gehaald, tegen een balk te slapen. Wat meer naar het midden zit een oudachtig man op een balk; hij heeft eene wollen muts op het hoofd en draagt een bruin buis en broek en wollen hemdrok. Over zijne knieën is een blauwe doek geslagen; hij eet aardappelen uit eene roode pan, en een blikken keteltje met een wit kommetje, staat bij hem op den balk.

Eene vrouw met bloote armen en de beide handen in de zijden, staat voor hem. Zij draagt eene witte muts, blauw jak, wit boezelaar en bruinen rok. Een kleine jongen dicht bij hen, maar meer naar den linkerkant, zit, op den grond neêrgehurkt, te spelen met een zwarten hond. Meer naar achteren een schuurtje, met eenige teervaten en dergelijke zaken er bij, verder op een molen, welke boven eenig laag houtgewas uitsteekt.

Ter rechterzijde over de Maas, ziet men in de verte de stad Rotterdam.

Geteekend: J. C. Greive Jr.

Tentoonstelling Arti et Amicitiae, 1867.

Aangekocht voor f 600.

Gephotografeerd door Ch. Binger & Co.

WILLEM GRUYTER.

Geboren te Amsterdam 6 September 1817 overleden aldaar 7 Januari 1880.

Leerling van Hermanus Koekkoek.

82. DE REEDE VAN BREMERHAVEN.

Doek. H. 0.87. B. 1.30.

Ruim zeegezicht. Ter rechterzijde de met vele schepen gevulde haven, met de hoofden en het fort; voor den wal

een paar kleine schuitjes. Een koopvaardij-fregat valt Bremerhaven binnen, een geladen paviljoenjacht zeilt uit en een barkas met zeven personen bemand, roeit naar de stad. Op de zee ziet men alom groote en kleinere vaartuigen en ter linkerzijde in het verre verschiet eene kust.

Geteekend: Willem Gruyter Jr.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1868.

Aangekocht voor f 1000.

ADRIANA JOHANNA HAANEN.

Geboren te Oosterhout 15 Juni 1814.

83. FRUITSTUK.

Paneel. H. 0.46. B. 0.59.

Op een grijs marmeren dekstuk ligt een koolblad en daarop drie rijpe perzikken; eene rups kruipt onderaan tegen het blad. Ter linkerzijde van de perzikken, staat eene blauw-porceleinen kom met frambozen, en een zware tros blauwe druiven, nog vast aan eene goed beblaarde rank, ligt er achter.

Geteekend: Adriana Haanen.

Tentoonstelling te Rotterdam, 1867.

Aangekocht voor f 400.

JOHANNES HUBERTUS LEONARDUS DE HAAS.

Geboren te Hedel 23 Maart 1832.

Leerling van Pieter Frederik van Os.

84. VROEGE MORGEN.

Paneel. H. 0.93. B. 1.26.

Drie koeien liggen in eene met klaver goed begroeide weide. Eene rood-bonte vooraan en naar den beschouwer gericht,

eene zwartharige links rugwaarts van den voorgrond, en eene witte achteraan kijkt tusschen dit tweetal door.

Ter rechterzijde en meer naar den met ruigte bewassen heuvel, staat eene rood-bonte koe. Links op den tweeden grond, graast eene kudde runderen in het hoog opgeschoten gras, dat hen tot de knieën reikt. Te nauwernood ontwaart men in het beneveld verschiet de omtrekken van een paar koeien.

Het geheele tafereel is voorgesteld in een lichten fijnen nevel, waardoor de ochtendzon heenbreekt.

Geteekend: J. H. L. DE HAAS.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1878.
Aangekocht voor f 3500.

LOUWRENS HANEDOES.

Geboren te Woudrichem 14 Juli 1822.
Leerling van CORNELIS KRUSEMAN en van BAREND CORNELIS KOEKKOEK.

85. KENNEMER LANDSCHAP.
Doek. H. 1.20. B. 0.98.

Het pad in de nabijheid van den Bouwval van Brederode langs de duinhelling, welke de „Blauwe Trappen" genoemd wordt. Aan de linkerzijde is de bodem effen, maar aan den rechterkant begint eene sterke glooiing; de duinen zijn hier met laag houtgewas en zwaarder eikenboomen dicht bezet.

Een jongen, van den beschouwer afgewend, met bloot hoofd en bloote voeten, in een blaauwen kiel en met een stok onder den linkerarm, drijft eene wit-bonte koe voort. Op den tweeden grond een paar kinderen, die hout sprokkelen.

De beeldjes zijn geschilderd door SALOMON LEONARDUS VERVEER.

Geteekend: L. HANEDOES FEC. 1869.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1869.
Aangekocht voor f 900.

JOHANNES HARI.

Geboren te 's Gravenhage 24 October 1772, overleden aldaar 7 October 1849.

Leerling van JEAN GEORGE TEISSIER.

86. NACHTKWARTIER TE MOLODETSCHNO VAN 3 OP 4 DECEMBER 1812.

Men vindt hier zoo getrouw mogelijk voorgesteld, een der gewone nachtverblijven van de beide eerste Luitenants W. P. D'AUZON DE BOISMINART, kommandeerende de regimentaire artillerie, en J. A. DE GROOT STIFFRY, eerste vaandeldrager van het 124ste regiment Fransche infanterie, met en benevens eenige hunner onderhebbende manschappen, tijdens den terugtocht van het Fransche leger, onder Keizer NAPOLEON, in December 1812.

Het stadje Molodetschno, in welks nabijheid zij den nacht van 3 op 4 December, in de open lucht en de strengste koude doorbrachten, ligt ongeveer halverwege tusschen de Beresina en Wilna, te weten 5 dagmarschen westelijk van het noodlottig overtochtspunt dier rivier en 4 dagmarschen oostelijk van de stad Wilna.

Molodetschno heeft geschiedkundige vermaardheid, omdat NAPOLEON er dienzelfden nacht, in een belendend kasteel verblijf hield, en daar het 29ste Bulletin deed schrijven, dat voor het eerst de tegenspoeden van het Fransche leger aan geheel Europa bekend deed worden.

De schilderij vertoont eene vrij juiste nabootsing der kleeding enz., alsmede de aanwijzing van het personeel der bij elkander behoorende vereeniging, zijnde, behalve de twee officieren, de sergeant-majoor DE HAAN en de twee oppassers, met namen HEEREMANS en KEIZER, benevens hunne vier rijpaarden. Voorts de in verwarring en zonder orde en tucht voorbij trekkende troepen, en eindelijk in het verschiet, het gedeeltelijk in brand staande stadje.

Vergelijk W. P. D'AUZON DE BOISMINART: *De veldtocht in Rusland.* 8°. den Haag, 1840. blz. 181.

Paneel. H. 0.46. B. 0.64.

Het landschap is geheel met sneeuw overdekt, de lucht grauw en donker. Ter rechterzijde zijn tegen eenige in den grond geslagen staken, bossen stroo neêrgezet, en een krijgsman, gekleed in bruine pelsjas, met eene blauwe broek, waarop eene roode streep, hooge groene hussaren-pet en eene

veldflesch om den schouder dragende, is nog bezig die verschansing met een touw wat vaster te binden; eene groote sabel en een degen hangen aan een dwarsstaak.

Zoowat midden in deze omheining brandt op den grond een vuurtje waar boven een keteltje staat; een man in blauwacht'ge kleedij met eene pelsmuts op het hoofd en een vaatje over den rechterschouder, ligt op de knieën bij het vuur neêrgehurkt en houdt een zwijnskop in de handen.

Een officier in groene jas, met blauwe, rood gestreepte broek en en eene groote berenmuts op het hoofd, heeft zijne gewonde linkerhand in een rooden om den schouder geslagen doek hangen en maakt met de pijp, welke hij in de rechterhand houdt, een gebaar, als om den bottelier te beduiden op welke wijs de zwijnskop moet gebraden worden.

Op den voorgrond, de brokken van eene oude kar, wat brandhout, een paar randsels, een mantelzak, bijl en koekenpan. Ter zijde links zijn twee gezadelde paarden met den toom aan de schering vastgezet. Rechts op den tweeden grond komen twee krijgslieden, een te paard, de ander dat paard en het zijne bij den toom leidende, stroo aanbrengen. In de verte een lange terugtrekkende legertrein, hier en daar op den besneeuwden bodem een paard en uitgeputte krijgsknechten.

In het verschiet de stad Molodetschno.

(Niet geteekend.)

Geschilderd in 1816.

Legaat van den Heer W. P. d'Auzon de Boisminart, 1870.

JHR. JACOB EDUARD VAN HEEMSKERCK VAN BEEST.

Geboren te Kampen 28 Februari 1828.

Leerling van Dirk van Lokhorst.

87. ZEEGEZICHT.

Doek. H. 0.81. B. 1.34.

Op de Zuiderzee aan den hoek van het IJ bij den ouden vuurtoren te Durgerdam.

Vooraan, wat ten linkerkant zet eene voor den wind zeilende tjalk, met de fok te loefwaart uit en den vlieger in top, koers naar de Zuiderzee. Dichter bij den grooten vierkanten vuurtoren, aan de rechterzijde, zeilt een kotter, welke even als de beide geladen turfpramen, bij den wind op, koers zet naar Amsterdam. Meer naar achteren, in het midden, nog een zeilend schip. In het verschiet de stad Amsterdam. Ter rechterzijde van den vuurtoren, Durgerdam en wat verder op de zware toren van Ransdorp.

Geteekend: E. van Heemskerck v. B.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1868.

Aangekocht voor f 700.

Gephotografeerd door Ch. Binger & C°.

JOHANNES HILVERDINK.

Geboren te Groningen 28 Januari 1813.

Leerling van Jean Augustin Daiwaille en Jan Willem Pieneman

88. KUST LANGS HET ENGELSCHE KANAAL.

Doek. H. 0.79. B. 1.29.

Aan de rechterzijde ziet men een laag, rotsachtig, in zee vooruit springend strand, dat ook nog een aanmerkelijk eind naar den linkerkant voortloopt. Verder een zeer ruimen aanblik op de kalme zee, waarin een paar visschersschuitjes zeilen. Naar het strand aan de linkerzijde komen vele watervogels vliegen en op hen zal jacht gemaakt worden door een vijftal personen, die op een vooruitspringend rotsblok, in het midden samen zijn; een van hen staat, drie liggen op den grond en de vijfde komt, op een kleinen afstand naar boven; twee laden hunne geweren, dicht bij hen ziet men een witten hond.

Geteekend: Joh^s. Hilverdink.
1870.

Tentoonstelling Arti et Amicitiae, 1870.

Aangekocht voor f 700.

CHARLES HOWARD HODGES.

Geboren te Londen in 1764, overleden te Amsterdam 24 Juli 1837.

39. PORTRET VAN DEN SCHILDER-ZELVEN.

Doek. H. 0.70. B. 0.59.

Men ziet hem in het volle gelaat, hij is links gewend en blootshoofds. Zijn haar is blond; hij is gekleed in zwart hoog toegeknoopt vest en rok, met wit overhemd en halsdas van dezelfde kleur.

Borststuk op levensgrootte.

Legaat van Mejuffrouw E. J. Hodges, ontvangen in 1868.

40. PORTRET VAN MEJUFFROUW EMMA JANE HODGES.

Geboren te Londen in 1789, overleden te Amsterdam 29 October 1868. Dochter des Schilders.

Doek. H. 0.76. B. 0.61.

Afgebeeld als aankomend meisje en staande in een bevallig landschap. Zij is gekleed in witte jurk met korte mouwen en draagt lange gemslederen handschoenen; heur bruin krullend hoofdhaar is op de kruin, ten deele in cierlijke strengels samengevlochten. Zij is rechts gewend en men ziet haar in het volle gelaat.

Kniestuk op levensgrootte.

Legaat van Mejuffrouw E. J. Hodges, ontvangen in 1868.

BARTHOLOMEUS JOHANNES VAN HOVE.

Geboren te 's Gravenhage 28 October 1790.

Leerling van Johannes Hendricus Adrianus Albertus Breckenheymer.

41. STADSGEZICHT.

Doek. H. 0.67. B. 0.84.

Aan de linkerzijde van eene breede gracht, staat eene gothische kruiskerk met hoogen toren; alleen het schip en

een gedeelte van het linker transept zijn zichtbaar. Bij de kerk eene steenen brug, waarop eenige menschen loopen; langs de gracht staat eene breede rei statige, deftige huizen.

Aan den rechterkant op den hoek van een pleintje, ziet men het Stadhuis, een ouderwetsch gebouw, met het beeld der Gerechtigheid op den geveltop. Meer naar voren aan den anderen hoek, eene overoude kapel, ten deele zichtbaar, en daar naast een paar aardige in voorvaderlijken stijl opgetrokken gevels. Hier en daar eenige lieden op de straat. Vooraan een vischboer en eene vischvrouw en een knaapje met eene portefeuille onder den arm.

Geteekend: B. VAN HOVE. 1827.

JAN HULSWIT.

Geboren te Nieuwer-Amstel 11 April 1766, overleden te Amsterdam 8 Augustus 1822.

Leerling van PIETER BARBIERS PZN.

42. GOOISCH LANDSCHAP.

Paneel. H. 0.35. B. 0.43.

Op een laag, welig met gras en ruigte bewassen heuveltje, staat een huisje, dat men ter zijde ziet; daar rondom grazen een vijftal schapen, en aan den linkerkant der woning steekt een molen boven een kreupelboschje uit; in de verte ontdekt men eene dorpsbuurt en vooraan links komt een man in een rood buis, bruine broek, met bruinen hoed, een stok in de rechterhand en een groot pak onder den linkerarm, van het heuvelpad af.

Aan de andere zijde staat eene met riet gedekte arbeiderswoning, ver boven den waterspiegel van eene beek of vijver, welke aan den voet van het heuveltje wordt tegengehouden door een steenen wal.

Er komt eene zware bui opzetten.

Geteekend: J. H. 1807.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1820.

Aangekocht voor f 175.

43. STADSPOORT.

Paneel. H. 0.28. B. 0.38.

Voor een klein en zeer eenvoudig stadspoortje ziet men eene houten brug op jukken en vooraan een poorthek. Naast het poortje staat eene lage woning en op het daaraan grenzend bolwerk, een groote molen, in den cingel ligt bij een schuitenhuis veel hout dat gewaterd moet worden en er zwemmen een paar eenden.

Ter linkerzijde eenige wilgeboomen en in het verschiet een aardig landschap.

Geteekend: J. Hulswit.
1807.

JOZEF ISRAËLS.

Geboren te Groningen 27 Januari 1824.

Leerling van Jan Adam Kruseman.

44. ALLEEN OP DE WAERELD.

Doek. H. 0.90. B. 1.40.

In eene visscherswoning ligt in eene bedstede, welke den rechterhoek van het vertrek inneemt en met groene, ten deele opengeschoven gordijnen behangen is, het lijk van een man; aan het voeteneinde zit een meisje, op een matten stoel in voorover gebogen houding te weenen. Zij heeft een wit mutsje op het hoofd en is gekleed in een licht paarsch jakje met grijs omslagdoekje, zwarten rok en blauw boezelaar, dat zij met de beide handen vasthoudt en er haar gelaat in verbergt. Dicht bij haar staat eene stoof, waarop een opengeslagen Bijbel ligt. Aan den wand rechts ziet men eene friesche hangklok en naast de bedstede meer naar achteren in het kamertje, eene groote kleerkast. Een venster in den muur achteraan, laat een zwak licht binnen vallen. Ter linkerzijde staat een

zolderladder en dicht daarbij een matten stoel en eene tafel, met een blikken keteltje en wit aarden kopje er op.

Geteekend: Jozef Israëls.

Wereldtentoonstelling te Parijs, 1878.

Aangekocht voor f 5000.

JOHANNES CHRISTIAAN JANSON.

Geboren te Zutphen (*) in 1763, overleden te 's Gravenhage 17 October 1823.

Leerling van zijn vader Jacobus Janson.

45. GOEDE BUREN.

Paneel. H. 0.61. B. 0.46.

Eene jonge vrouw zit op een gewonen keukenstoel in een burgerwoonvertrek, met de voeten op eene stoof, een kind te zoogen.

Zij draagt een rood baaien rok, groenachtig wollen jak, witten halsdoek, een snoertje roode kralen om den hals en eene zwarte kaper met wit ondermutsje op het hoofd; het kind, dat zij met de rechterhand vasthoudt, heeft een bruinachtig rokje en groen jurkje aan en een wit mutsje op. Eene andere vrouw staat, links met eene tinnen bierkan in de rechterhand en biedt de jonge moeder een volgeschonken glas aan. Een bruin wollen rok en jak, met groen boezelaar, witte halsdoek en wit mutsje, maakt het gewaad dier buurvrouw uit. Een klein knaapje, wiens hoed op den grond ligt, zit vooraan, op den houten vlôer te lezen in een boekje, dat hij met de beide handen vasthoudt; rechts eene met groen-saaien gordijnen afgesloten bedstede, waaruit eene witte wollen deken met roode strepen hangt. Links een zeventiende-eeuwsche stoel met groen trijpt bekleed en daarop zittende, een witte hond.

Tegen den achtergrond een ouderwetsche schouw, ten deele zichtbaar; aan den gewitten muur hangt eene schilderij en eene lantaren.

Geteekend: J. C. Janson.

Gephotografeerd door Ch. Binger & Co.

(*) Dit wordt *niet* bevestigd door de Doopboeken te Zutphen.

JOHANNES JELGERHUIS RIENKSZOON.

Geboren te Leeuwarden 24 September 1770, overleden te Amsterdam 6 October 1836.

Leerling van PIETER BARBIERS PZN.

46. DE LEIDSCHE POORT TE AMSTERDAM.

(Gesloopt in 1862.)

Doek. H. 0.48. B. 0.38.

Dit gezicht moet genomen zijn uit een der bovenvertrekken van den Stadsschouwburg op het Leidsche Plein.

Ter linkerzijde, een gedeelte van het in rooden steen opgetrokken poorthuis, met leien dak en gekroond met eene windvaan, waarin het stadswapen is uitgeslagen. Naar de linkerzijde strekt zich de brug uit, welke op zeven bogen rust en na den vijfden boog, gesneden wordt, door de ophaalklep.

Vooraan, het poorthek, zwaar gemetseld, met steunberen en leien dak. Op de brug ziet men vier wandelaars, in de Cingelgracht een groot paardenwed en aan de overzijde het Leidsche bosch.

In de verte tusschen het groen, wat huizen en een paar molens.

Geteekend: J. JELGERHUIS Rz.
A°. 1813.

47. STADSGEZICHT TE DELFT.

Paneel. H. 0.28. B. 0.31.

Vlak voor zich, heeft men den breeden zeventiendeneeuwschen gevel van een Delftsch huis in zijn ongerepten staat. Het pand is ingericht voor twee gezinnen, kennelijk aan de geheele uitwendige verdeeling en de twee toegangdeuren. De kruisramen hebben allen, ruitjes in het lood en klepluiken.

In de woning rechts, ligt eene vrouw over de onderdeur

te kijken naar een man, die op de bank zit en een klein meisje bij zich heeft; in het pand daar naast, staat eene vrouw voor het geopende benedenvenster. Rechts naast deze woning loopt eene steeg waarin een man zich begeeft.

Ter linkerzijde op den hoek van eene straat, ziet men een oud huis met trapgevel en eene ver vooruitstekende armlantaren; eene vrouw met een mand aan den arm, komt uit die richting naar voren. In den rechterhoek is een met een wingerd dicht begroeid oud huisje ten deele zichtbaar; op den voorgrond bevindt zich eene doodloopende sloot en over de huizen heen, ontdekt men in de verte een kerktoren en het leien dak van een uitgestrekt gebouw.

Geteekend: Jelgerhuis Rz.
1826.

48. DE KLEINE VISCHMARKT TE AMSTERDAM.

Doek. H. 0.36. B. 0.46.

Op den voorgrond de houten brug over de Brouwersgracht, waarop een man, met een kruiwagen en vier vaatjes, een jongen en een aanspreker met opgestoken groen regenscherm. Daarachter, rechts, de Kleine Vischmarkt met veel vischvrouwen en koopsters. In de verte de Haringpakkerstoren en op den achtergrond het scheeprijk IJ.

Uit een huis links op den hoek van de Brouwersgracht waait de Nederlandsche vlag.

Geteekend: Jelgerhuis Rz.
1828.

HERMAN FREDERIK CAREL TEN KATE.

Geboren te 's Gravenhage 16 Februari 1822.

Leerling van Cornelis Kruseman.

49. DE WACHTKAMER.

Paneel. H. 0.63. B. 0.90.

Gezicht in een ruim zeventiende-eeuwsch vertrek met

witte muren, en houten fraai besneden schotwerk; vier krijgslieden, allen cierlijk uitgedoscht, zijn hier bijeen.

In den achterwand een breede hooge schoorsteen, waar boven een wapenbord hangt en waarvoor, tegen een stoel geleund een krijgsman staat, die iets opgeeft aan een ander, die ter linkerzijde voor eene tafel zit te schrijven.

Achter de tafel is in den hoek tegen den schoorsteen een toeluisterend krijgsman neêrgedoken. Op de tafel, waarover een blauw geweven kleed hangt, staat eene groote grijs-aarden bierkan met tinnen deksel, een koperen kandelaar, en er liggen eenige bezegelde stukken en een boek op. Voor de tafel ziet men eene groote trom, met degen, halskraag en handschoenen er op, een helm en harnas er tegen leunende. Een kruisvenster met beschilderde ruiten in den linkermuur, staat half open.

Voor den rechterpost van den schoorsteen zit een krijgsman te rooken, hij houdt een pijpje in de linker- en een langen degen met de rechterhand tusschen zijne beenen. Naast hem op de bank, ligt een blauwe doek, eene trompet en er staat eene tinnen bierkan.

Op den grond, welke deels met tegels is ingelegd, deels van hout is, ligt een hond op een groenachtig kussen. Eene deur in den muur, ter rechterzijde, staat half open. Rechts van den schoorsteen hangen eene landkaart en eene groote armenbos tegen den muur.

Geteekend: Herman ten Kate F^t^.

Tentoonstelling Arti et Amicitiae, 1867.

Aangekocht voor f 1300.

Gephotografeerd door Ch. Binger & Co.

JOHANNES CHRISTIAAN KAREL KLINKENBERG.

Geboren te 's Gravenhage 14 Januari 1852.

Leerling van Christoffel Bisschop.

50. DE MARKT TE NIJMEGEN.

Doek. H. 0.65. B. 1.30.

Op een ruim plein ziet men op den achtergrond eene rij huizen, meest allen in den stijl der zeventiende eeuw opgetrokken; de gevels zijn in aardige afwisseling, van berg- of baksteen, of wel in eene samenvoeging van beiden gebouwd. Boven die huizen verheft de groote- of St. Stephanus-kerk, haar dak en zwaren vierkanten toren. Ter rechterzijde springt voor de huizen op de markt, de nu tot Hoofdwacht dienende Stadswaag, wat naar voren.

Ook dit gebouw vertoont den behaaglijken oud-hollandschen trant. In den hoek, tusschen den linker zijgevel van de Waag en de huizen op de Markt, ziet men eenige kraampjes met zeilen overdekt en daarbij vele koopsters en verkoopsters, waaronder eenigen, die zich met groote regenschermen tegen de zonnestralen beschutten. Meer links eene kar met een paard bespannen, en een dergelijk voertuig, dat de Stikke Hezelstraat, aan den linkerkant, komt uitrijden,

Geteekend: Klinkenberg.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1877.

Aangekocht voor f 1600.

JOSEPHUS AUGUSTUS KNIP.

Geboren te Tilburg 3 Augustus 1777, overleden te Berlicum 1 October 1847.

Leerling van zijn vader Nicolaas Frederik Knip.

51. ITALIAANSCH LANDSCHAP.

Doek. H. 0.89. B. 1.09.

In de verte rust het oog op de Golf van Napels en een

fraai in zee vooruitstekend gebergte. Links op den voorgrond ziet men de ontzaggelijke bouwvallen van een ouden burcht, waar, tusschen voegen en steenen, zwaar hout groeit.

De bergkloof tusschen dit gedeelte van het landschap en de rotswanden ter rechterzijde, worden gevuld, door ook in puin verbrokkelde en met mos begroeide vensterbogen.

Rechts staat, op den tweeden grond, hoog op de rotsen een uitgestrekt klooster in welstand; aan den weg welke daarvoor loopt, ziet men eene steenen waterbron, waar twee mannen hunne muildieren doen drinken; een hond staat bij hen en twee lieden komen in de verte juist den hoek omslaan.

Dichter bij den beschouwer wandelt een geestelijke blootsvoets, in bruin kleed en witten tot de knieën reikenden mantel met een man, gekleed in rood hemd, groenachtig buis en gedekt met bruinen hoed, die een hond aan de hand houdt. Niet ver van hen, loopt een grijze hazewindhond op den rand van den bergweg.

Meer naar voren komen de teekenen van verval weder sterk uit. Bij een kreekje, dat spaarzaam gevoed wordt door een uit het struikgewas voortschietende waterpijp, ligt het kapiteel eener zuil; vooraan een breede, met groote, behakte steenen geplaveide weg, welke zich in deerniswaardigen toestand bevindt.

Geteekend: J. A. Knip.
1818.

Aangekocht ter tentoonstelling te Amsterdam, 1818. f 600.

FRANÇOIS CORNELIS KNOLL.

Geboren te Rotterdam in 1771 of 1772, overleden te Utrecht 23 Maart 1827.

52. STAL.

Paneel. H. 0.42. B. 0 50.

In den linkerhoek staan een paar bruine paarden voor een voerbak. Meer in het midden en zich voortzettende naar

de rechterzijde, zijn een aantal benoodigdheden voor het boerenbedrijf bijeengehoopt, zoo als eene botervloot, melkjuk en emmers, koperen en aarden melkkannen, gareel, paardedek en tuigen, stroosnijder, eene wan, aarden potten en dergelijken. Eene klokhen met vier kuikens loopt in den rechterhoek te pikken en aan de rechterzijde staan een paar groote mansschoenen.

Door een geopend luikje in den achterwand, ziet men een hooiberg en wat geboomte.

Geteekend: F. C. K., 1824.

Geschonken door de dochter des schilders, Mevrouw W. C. J. VISSCHER geb. A. E KNOLL, 1848.

JOHANNES KOBELL

Geboren te Delfshaven in 1779, overleden te Amsterdam 23 September 1814.

Leerling van WILLEM RUTGAART VAN DER WALL.

58. GELDERSCH LANDSCHAP.

Doek. H. 0.92. B. 1.25.

Een landman, in den rechterhoek staande, met een bruinen hoed op het hoofd en verder gekleed met een rood baaien borstrok, rooden halsdoek, blauwen kiel, bruine broek over zijne bloote beenen, die in groote schoenen steken, houdt in de beide handen een langen stok en drijft daar acht ossen van verschillende kleur mede voort.

De voorste der dieren is reeds bijna op den duiker, welke aan de rechterzijde in den weg ligt en nu met eene trekschuif gesloten is.

Een der ossen vreet langs den weg, de anderen loopen meest met den kop in de hoogte. Twee schapen en eene geit tusschen het vee. Op den voorgrond links een watertje en een verdorde boom. Rechts hoog geboomte. In de verte een heuvelachtig landschap met vee.

Geteekend: J. KOBELL.

Paviljoen, 1809.

54. OSSEN IN DE WEIDE.

Doek. H. 0.64. B. 0.81.

In eene malsche weide staat een wit-bonte os links gericht en van ter zijde gezien, te vreten; de rechter voorpoot is wat naar achteren getrokken. Naast dit dier een rood-bruine os, welken men op den vollen kop ziet, tegen eene houten schering, waarachter een boom ten deele zichtbaar wordt. Rechts in het verschiet, een paard, koeien en schapen in de weiden; in de verte een heuvelachtige achtergrond met geboomte en daar tusschen een oud kasteel.

Geteekend: J. KOBELL F.
1806.

Aangekocht in 1820.

JAN KOBELL.

Volgens IMMERZEEL geboren te Rotterdam 18 April 1800
en overleden aldaar 8 November 1838. (*)

55. MELKENSTIJD.

Paneel. H. 0.23. B. 0.29.

Gezicht in een koestal, met roode klinkerts bestraat.

Ter linkerzijde eene half openstaande deur en daar naast een vierkant venstertje. Drie koeien zijn hier bijeen, waarvan de middelste, eene vaal-bonte, wordt gemolken door een boer, die de melk opvangt in een blauw geverfden emmer met zwarte banden; rechts staat nog eene vaal-bonte, en in den linkerhoek ligt eene rood-bonte koe bij het hooi te vreten. Op den grond staat een dergelijke emmer als de boer gebruikt, eene geel-koperen melkkan en een kruiwagen.

Geteekend: J. KOBELL.

Aangekocht in 1830.

(*) Dit wordt *niet* bevestigd door de Registers in het archief van den Burgerl. Stand te Rotterdam.

WILLEM BARTEL VAN DER KOOI.

Geboren te Augustinusga 13 Mei 1768, overleden te Leeuwarden 14 Juli 1836.

Leerling van Hermanus Wouter Beekkerk.

56. PORTRETTEN VAN DE SCHILDERS WILLEM BARTEL VAN DER KOOI EN DIRK JACOBS PLOEGSMA.

De laatst genoemde kunstenaar is gedoopt te Leeuwarden 15 Maart 1769; volgens V. d. Kooi, (den zegsman van Van Eynden en Van der Willigen, II, 464,) overleden 21 Mei 1791, begraven te Huizum bij Leeuwarden. (*)

Hij was leerling van Matthijs Accama en Johannes Verbier.)

Doek. H. 1.20. B. 0.93.

Van der Kooi staat aan de linkerzijde, is rechts gewend en wordt, even als het andere Portret, in het volle gelaat gezien.

Hij heeft blond hoofdhaar en is gekleed in groene frak, groen vest en draagt eene witte halsdas. Hij houdt een penceel in de linker- en wijst met de rechterhand naar het Portret van Ploegsma, dat, naar het schijnt, in den wand vast staat en waar boven de Faam en de Kunst eene gordijn opgelicht houden; Ploegsma is gekleed met blauwe frak, blauw vest, witte halsdas en borstkant en houdt een palet en penceelen in de linkerhand. Zijn hoofdhaar is gepoederd.

Kniestukken op levensgrootte.

(Niet geteekend.)

Geschonken door Mr. H. Van der Kooi, in 1869.

57. DE MINNEBRIEF.

Doek. H. 1.28. B. 1.05.

Aan een tafeltje, met een groen kleed overdekt en waarop een boek in blauwen omslag ligt, zit een meisje, in eene lichtgele jurk, zeer laag op den boezem uitgesneden.

(*) W. Eekhoff, in zijn boek: *De Stedelijke Kunstverzameling van Leeuwarden beschreven en toegelicht*, blzz. 62, 130 en 315, zegt in 1792, Immerzeel en Kramm zeggen in 1802, maar het een noch het ander wordt bevestigd door de Begrafenisboeken op het Stadhuis te Leeuwarden en te Huizum waarin Ploegsma in 1791—1793 en in 1802 *niet* voorkomt.

Zij draagt peerpaarlen in de ooren en heeft eene bag aan den ringvinger der linkerhand; zij wendt zich eenigszins naar de linkerzijde, om een toegezegelden brief aan te nemen van een postbode, die aan den achterkant staat en gekleed is in een blauw dichtgeknoopt buis met rooden kraag, verder met geel vest, witten halsdoek en groene broek. Tegen een gegroefde zuil en tegen den achterwand hangt eene roode gordijn in ruime plooien.

Kniestukken op levensgrootte.

(Niet geteekend.)

Geschilderd in 1808.

Aan dit stuk is op eene Tentoonstelling, te Amsterdam, in 1808, toegewezen de door Koning Lodewijk Napoleon uitgeloofde prijs van f 2000. Op de veiling der nalatenschap van den Schilder, in 1846, werd het door de familie voor f 150 opgehouden.

Geschonken door Mr. H. Van der Kooi, in 1869.

58. PORTRET VAN JOHANNES KOBELL, VEE- EN LANDSCHAPSCHILDER.

(Zie van hem n°. 53 en 54 van deze Beschrijving.)

Doek. H. 0.70. B. 0.65.

Kobell zit, in het volle gelaat gezien, rechts gewend, in een bruinen armstoel, voor een schildersezel, waarop een nog onderhanden tafereel, dat eene grazende koe bij een wilgenboom voorstelt.

Hij is blootshoofds, draagt eene witte halsdas, zwarten rok met in goud bestikten halskraag en mouwopslagen (zijn gewaad als lid van de vierde klasse van het Koninklijk Nederlandsche Instituut van Wetenschappen, Letterkunde en Schoone Kunsten, waartoe hij door Koning Lodewijk benoemd was) en witte borstkant. In de rechterhand houdt hij de teekening met rood krijt, waarnaar de schilderij gepenceeld wordt welke men op den ezel ziet staan.

Geteekend: W. B. v. d. Kooi.
Pinx. 1811.

Aangekocht in 1876 voor f 125.

59. HET GESTOORDE PIANOSPEL.

Doek. H. 1.45. B. 1.16.

In een eenvoudig vertrek, met slechts één schilderijtje aan den wand en een Deventersch tapijt op den vloer, is aan de linkerzijde ten deele zichtbaar, eene opengeslagen piano waarop een blad muziek ligt. Op een groen bekleeden stoel er voor, zit een meisje, gekleed met blauw laag uitgesneden jurkje, witte kousen en lage groene schoentjes, met kruislinten van dezelfde kleur. Zij draagt drie snoertjes gele kralen om den hals en een grooten kam in de blonde opgestreken haren.

Zij wendt zich om, met de rechterhand eenig gebaar makende terwijl hare linkerhand op den stoel rust, tot een jongen met bruin buis en broek, witte kousen en borstkant, lage schoenen, die, met zijne handen aan de leuning en zijn rechtervoet op de sport, beproeft den stoel achter over te halen; een andere jongen, met groen buis en broek, witte kousen en lage schoenen, ondersteunt zijn makker in den rug.

Alle beelden levensgroot.

(Niet geteekend.)

Geschonken door Mr. H. VAN DER KOOI, in 1869.

EVERHARDUS KOSTER.

Geboren te 's Gravenhage 17 Februari 1817.

Leerling van BARTHOLOMEUS JOHANNES VAN HOVE.

60. AMSTERDAM.

Doek. H. 0.90. B. 1.70.

Gezicht op het IJ aan den Buitenkant te Amsterdam, bij herfstmorgen. Aan den Lemmerschen steiger liggen eenige beurtschepen, („OP HOÓP van zegen" vooraan), met tot drogen geheschen zeilen, en voor den wal van De Slijpsteenen ziet

men het met rijshout als opperlast geladen vaartuig NOOIT (ge) DACHT.

Meer naar het midden eene boot met een viertal visschers er in, die zich van leeftocht hebben voorzien en naar boord van een der op stroom liggende kotters roeien; een beurtschip komt met volle zeilen, voor den wind stadwaarts aandrijven.

Ter linkerzijde vertoont zich in het verschiet de oever van de overzijde en daarlangs zijn een paar scheepjes en het Nieuwendammer stoombootje, in het zonlicht zichtbaar.

Aan den rechterkant de met boomen beplante wal, genaamd „De Slijpsteenen".

Geteekend: E. Koster f.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1877.

Aangekocht voor f 1600.

CORNELIS KRUSEMAN.

Geboren te Amsterdam 25 September 1797, overleden te Lisse 13 October 1857.

Leerling van Charles Howard Hodges en van Jean Augustin Daiwaille.

61. HUISELIJK GELUK.

Paneel. H. 0.48. B. 0.39.

Een boeren binnenvertrek, met roode steenen bevloerd; rechts staat, voor een eenvoudigen matten stoel, waarop eene grijze kat ligt te slapen en waaraan een zwarte ronde manshoed hangt, een links gewend oud man, blootshoofds, met grijze haren; hij draagt een halsdoek en is verder gekleed in grijs buis, blauwe broek waaruit eene roode onderbroek zichtbaar wordt, grijze kousen welke in zwarte muilen steken. Hij houdt in de linkerhand een aarden test, gereed om zijn in de andere hand gevat kort goudsche pijpje aan te steken, terwijl hij aandachtig kijkt naar eene vrouw, zijne dochter, gezeten bij een spinnewiel; zij draagt een wit mutsje, waaruit de haren hangen, een wit onderhemd, een geel wollen borst-

rok, vrij ver openstaande, en met opgestroopte mouwen, en een rood baaien rok; met haar rechtervoet waaraan zij een wit wollen kous draagt, brengt zij het spinnewiel in beweging; een harer muilen staat op den vloer links naast een wit teenen mandje, waaruit een witte doek hangt.

Vooraan, met den rug naar den beschouwer, een klein kindje dat zijn linkerhandje op het spinnewiel laat rusten; het knaapje zit in een groen rolstoeltje en is gekleed met grijzen valhoed, paarsch wollen jurkje, waarover een wit halsdoekje geslagen is; op den vloer een bezem, en een bankje waarop eene grijs-aarden bierkan met tinnen deksel staat.

Op den achtergrond een laag kastje.

Geteekend: C. Kruseman f. 1817.

Aangekocht ter tentoonstelling te 's Gravenhage, 1817. f 300.

Gephotografeerd door Ch. Binger & C°.

62. VERTREK VAN PHILIPS II UIT DE NEDERLANDEN.

Philips II, Koning van Spanje en Heer der Nederlanden, keerde in 1559 uit de tegen zijn gezag zich verzettende provinciën naar Spanje terug, de landvoogdij opdragende aan zijne zuster Margaretha, Hertogin van Parma.

„Den 25sten Augustus ging hij te Vlissingen, met een prachtig „gevolg, aan boord eener vloot van negentig schepen, over welke de „Graaf van Hoorne, de Admiraal der Nederlanden, het bevel voerde. „Vóór zijn vertrek bestemde hij onderscheidene giften (gratificatien) voor „den Prins van Oranje, de Graven van Egmond, van Megen, van „Aremberg, den Markgraaf van Bergen, en den Heer van Glaion, „die hem naar Vlissingen uitgeleide gedaan hadden, en den Graaf van „Hoorne.

„Hieruit blijkt welke waarde men aan het sprookje moet hechten, „dat de Koning op het punt van zich in te schepen, bij zijn afscheid met „een onvriendelijk gelaat den Prins van Oranje toeduwde, „„dat hij hem „„voor den man aanzag wiens geheime listen en lagen zoovele hinder- „„palen aan de uitvoering zijner plannen in den weg legden, en dat hij „„de zaken in de war zocht te sturen."" En toen de Prins antwoordde, „dat alles op begeerte der Staten geschied was, hem driftig bij de borst „vattende en heen en weder schuddende, uitriep: „„Neen, niet de Staten, „„maar gij, gij, gij!""

Arend. *Algemeene Geschiedenis des Vaderlands*, IIde Dl., 4de stuk, blzz. 88—89.

Doek. H. 2.69. B. 1.98.

Op een aanlegsteiger in de haven van Vlissingen staat Philips ter linkerzijde; hij houdt den Prins van Oranje met de linkerhand bij den rechterarm vast, en richt de opgeheven rechterhand naar hem, als om met kracht van redenen iets duidelijk te maken. Philips is gekleed in een zwart-fluweelen rok en broek, bruin-zijden kamizool met bont gevoerd en zonder mouwen daarover, hij draagt kousen van donker blauwe zijde en zwart fluweelen schoenen; een wit halsboordje komt uit zijn rok te voorschijn en zijn hoofddeksel bestaat in een zwarten vilten hoed met witte veer, gouden koord langs den rand en een gouden ketting met edelgesteenten om den bol loopende. Prins Willem draagt een geel-satijnen wambuis, met kort blauw fluweelen manteltje op den rug hangende, witten geplooiden halskraag en de orde van het Guldenvlies aan een gouden ketting om den hals, geel-zijden sjerp over den rechterschouder, lange gemslederen handschoenen, roode zijden broek, korte degen, hooge wit-lederen kaplaarzen, en in de langs het lijf nederhangende linkerhand eene blauw-fluweelen toppermuts met witte veer en gouden koord.

Achter Philips staan eenige edelen en een paar hellebaardiers, te samen zeven personen, en wapperen de vlag van Spanje en de Staten-vlag. Ter zijde des Konings in den linkerhoek ziet men een paar edelknapen, waarvan de een die het meest naar voren staat en met den rug naar den beschouwer is gewend, een bruinen hond vasthoudt. De knaap is gekleed in wit-satijnen buis, eene dergelijke broek met blauwe strepen, witte kousen en schoenen.

Aan de rechterzijde komt een wapenknecht tegen den steiger op met een fraai bruin-houten en met koperen banden beslagen kistje. In het verschiet de stad Vlissingen.

Alle beelden levensgroot.

Geteekend: C. Kruseman f^{t}. 1832.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1833.
Aangekocht in 1840, f 2500.

68. GODSVRUCHT.

Doek. H. 1.50. B. 1.20.

In een dicht bosch, waaruit men ter nauwernood het bergachtige verschiet kan ontwaren, staat aan de linkerzijde boven tegen een dikken boom een klein schilderijtje, voorstellende de heilige Maagd MARIA met het kindje JEZUS en ST. JAN. Eene roos is er bijgestoken en een kaarsje brandt er voor. Op den grond voor dien boom ziet men een herdersgezin.

In het midden ligt eene oude vrouw geknield, met aandacht de oogen opgeslagen naar het Lieve Vrouwe-beeldje. Zij heeft de beide handen, waarin ze een rozenkrans en een rooden zakdoek houdt, toegeslagen; haar kleeding bestaat hoofdzakelijk in een bruinen rok, groen jak, wit boezelaar, hals- en hoofddoek. Achter haar is een oud man geknield met grijze haren en baard, de handen saamgevouwen; voor hem en rechts van de oude vrouw staat een jonge man met wit laag openvallend hemd, groen buis en broek en grijze beenstukken met gekruiste linten; zijn haar is zwart, hij draagt een gewijden penning om den hals en houdt een bruinachtigen hoed in de beide over elkaâr geslagen handen. Voor de oude vrouw ligt een klein meisje met blond krullend haar, de schouders laag bloot, wit hemd, groen jurkje met gekleurde schouderreepen, rood boezelaar, grijze schoentjes, witte kousen.

Op den tweeden grond eene jonge vrouw, even als de anderen in Romeinsch boerengewaad. Aan den voet van den boom groeien eenige bloemen en op den voorgrond links ligt een toegeknoopt bundeltje met een dunnen boomtak er door gestoken.

Alle beelden levensgroot.

Geteekend: C. KRUSEMAN F. Roma.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1843.

Aangekocht voor f 1200.

Naar deze schilderij is eene lithografie gemaakt.

64. EEN VAN ZIN.

Doek. H. 1.00. B. 1.08.

Twee jonge meisjes leggen de handen in een en zien met stil vergenoegen naar omhoog, terwijl een italiaansche knaap de snaren van een guitaar roert.

Een der meisjes zit in het midden en men ziet haar in het volle gelaat; zij draagt een rood toegeregen keurslijf waarvan de lange mouwen met linten vercierd zijn, een breeden kanten halsdoek, grijzen overrok, zwarten boezelaar en drie snoeren roode kralen om den hals; de haren zijn doorstrengeld met een rood lint en haar hoofd is bedekt met een plat toegevouwen kanten doek, naar de wijze der Romeinsche landbewoonsters; haar linkerarm rust op den schouder van een meisje van gelijken leeftijd als zij, wier rechterhand hare linker omsluit.

Dat tweede maagdelijn, rechts gezeten en wier gelaat ter zijde gezien wordt, is getooid in eene groene laag uitgesneden jurk, met reepen over de schouders, welke even als haar boezem, bedekt zijn door een wit onderhemd met kanten boordsel; zij draagt een bruinachtig voorschoot met kleurige strepen en laat eene tamboerijn, welke zij met de linkerhand vasthoudt, op hare knie rusten; ook zij heeft in de haren een roodachtig lint. Aan den linkerkant de jonge Italiaan, dien men ter zijde ziet en die gekleed is in een bruin buis met roodachtigen gordelband en grijzen hoed met breede bruine linten; een breede witte hemdsboord valt over zijn buis. Achter hem een laag muurtje en een bergachtig landschap in het verschiet.

Alle beelden levensgroot.

(Niet geteekend.)

Aangekocht ter tentoonstelling te Haarlem 1825. f 1300.

65. DE GRAFLEGGING VAN CHRISTUS.

Als het nu avond was geworden (op dien dag dat Jezus was gekruisigd) kwam zeker rijk man van Arimathea, met name Jozef, zelf een leerling van den Heer; deze begaf zich bij Pilatus en verzocht het lichaam van Jezus, en Pilatus gebood het te geven. En Jozef nam het lichaam, wond het in zuiver fijn lijnwaad en legde het in zijn nieuw graf, dat hij in de rots had doen uithouwen.

Mattheus XXVII: 57—60.

Doek. H. 3.30. B. 2.90.

Gezicht in een hof, waar het lichaam van den Zaligmaker op een groot wit kleed is nedergelegd. Maria, de Moeder des Heeren, zit met ten hemel geslagen oogen, en laat het lijk haars Zoons tegen haren schoot rusten. Zij is geheel gehuld in een ruim donkerblauw kleed en heeft een witten sluier met daarover geslagen grijsachtigen doek over het hoofd; hare linkerhand rust op het hoofd van Jezus en hare rechterhand op Zijn rechterschouder. De Zaligmaker heeft alleen een witten linnen doek om de heupen. Ziine doornenkroon ligt vooraan op het witte kleed. De Apostel Joannes, in een blauw-grijs gewaad, is vooraan ter linkerzijde neêrgeknield en houdt de rechterhand van zijnen Meester opgeheven. Een leerling in een rood kleed en daarover geslagen bruinen mantel ter linker- en Maria Magdalena in blauw onder- en geel oppergewaad met een blauw-witten sluier ter rechterzijde, ondersteunen de bedroefde Moeder. Achter Maria Magdalena staat Jozef van Arimathea, met grijze muts op het hoofd, blauwen mantel om de schouders en met een staf in de rechterhand; hij geeft een bevel aan een leerling, die aan den rechterkant op den voorgrond ligt geknield en zich gereed maakt het lichaam van Jezus in het witte kleed te wikkelen. De leerling is geheel naakt met uitzondering van een kort bruin kleed, om de heupen opgegord, dat nogthans zijn linkerschouder bloot laat. Achter hem een jongeling met een schenkkan en een blad in de handen. Tusschen dezen en Jozef van Arimathea staat de Apostel Petrus. Ter linkerzijde op den tweeden grond bedekt Maria, de moeder van Jacobus, het gelaat met de beide handen en komt een klein knaapje troost zoeken bij de moeder der zonen van Zebedeus, die vol droefenis naar het doode lichaam ziet.

Een rotsachtige met hout begroeide achtergrond en in de verte rechts een gebergte.

Geteekend: C. Kruseman f. Hagae 1830.

Gephotografeerd door Ch. Binger & C°.

JAN ADAM KRUSEMAN JANSZ.

Geboren te Haarlem 12 Februari 1804, overleden aldaar 17 Maart 1862.

Leerling van CORNELIS KRUSEMAN en van JACQUES LOUIS DAVID.

66. DE PROFEET ELISA EN DE SUNAMIETISCHE VROUW.

De zoon, eenig kind van eene rijke Sunamietische vrouw, eene weldoenster van den Profeet ELISA, was gestorven; zij trok dan uit naar den berg Carmel, waar ELISA en zijn dienaar GIEZI zich bevonden, om haar leed te klagen.

Toen zij bij den Profeet gekomen was, wierp zij zich aan zijne voeten en treurde bitter, waarop ELISA aan GIEZI zeide: Omgord uwe lendenen en neem mijn staf in uwe hand en ga henen .... en leg mijn stok op het aangezicht van den jongen. En de moeder van den knaap zeide: Zoo waarachtig als dé Heer leeft en uwe ziel leeft, ik zal u niet verlaten. De dienaar stond dan op en volgde haar.

II Koningen IV: 8—30.

Doek. H. 1.14. B. 1.11.

De Man Gods staat aan den rechterkant, gehuld in een langen bruinen mantel; zijne lange haren en baard zijn geheel wit, hij is links gewend en het gelaat is slechts voor de helft zichtbaar. Zijne rechterhand rust op den linkerschouder van de Sunamietische vrouw, die men in het volle gelaat ziet en die den Profeet bedrukt aanblikt. Zij draagt een gouden halssnoer met gesteenten vercierd en oorbellen; een dergelijke haarband, waarover een witte hoofdwrong met blauwe gazen sluier, welke langs haar rug neêrvalt. Een rood vrij laag ondergewaad is slechts ten deele zichtbaar, omdat het grootendeels bedekt wordt, zoowel door een geelachtig blauw geboord opperkleed als door een roodachtigen mantel.

Achter de vrouw staat de dienaar GIEZI blootshoofds, met een mantel om de schouders en een kromstaf in de rechterhand.

Bergachtige achtergrond.

Alle beelden levensgroot.

Geteekend: J. A. KRUSEMAN Jz.
van Haarlem. F.
1825.

Aangekocht ter tentoonstelling te Haarlem, 1825. f 600.

67. RUSTEND MEISJE.

Doek. H. 0.66. B. 0.52.

Eene aankomende maagd, die men in het volle rechts gewende gelaat ziet, rust met de in elkaâr geslagen armen op eene grijs-steenen borstwering. Zij is cierlijk gekleed, in eene blauwe jurk, zeer laag uitgesneden lichtbruin jakje, met een zwarten boezelaar en breeden doorweven witten halsdoek. Zij draagt een rood kralen ketting van twee snoeren met een gouden kruisje om den hals, rood kralen oorbellen, een schildpadden kam in de zwarte haren en vele ringen aan de vingers.

Rechts bij haar ligt een rood-bonte toegeknoopte zakdoek, waaruit een bos selderij en de hals van eene flesch steken. Links ter zijde een bergsteenen muur, waartegen eene plant opgroeit. In de verte een bergachtige achtergrond.

Kniestuk op levensgrootte.

Geteekend: J. A. Kruseman f. 1827.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1827.

Aangekocht voor f 200.

CHARLES HENRI JOSEPH LEICKERT.

Geboren te Brussel 22 September 1818.

Leerling van Wijnand Jan Joseph Nuijen en van Andreas Schelfhout.

68. WINTERGEZICHT.

Doek. H. 1.26. B. 1.85.

Op een smal dichtgevroren riviertje bevinden zich, op verschillende afstanden, vele schaatsenrijders. Aan de linkerzijde is een klein schuitje, waarin een vischkorf ligt, zoo wat tegen den oever opgehaald. Dicht daarbij zitten eenige lieden te drinken achter eene mat waarbij eene vlag is uitgestoken.

Een man en eene vrouw rijden op schaatsen achter eene slede met takkenbossen en wat meer naar achteren is een kaagschip ingevroren.

Vlak op den oever staat een hooge, oude, vierkante toren met een walhuis er aan verheeld en eenige kleinere gebouwtjes in de nabijheid, alles omsloten door eene in verval gekomen burchtpoort, waar twee vrouwen in het geopend klinket staan te praten. Veel houtgewas ziet men om en achter dit voorvaderlijk kasteel. Aan den linkerkant zijn een paar boomstammen in het ijs gevroren en op den wal ziet men er nog een tweetal liggen.

Aan deze zijde staan een paar watermolens op geringen afstand van elkander, hier en daar een schuurtje en de binnenberm is beplant met wilgenboompjes. Twee mannen zijn bezig een boomstam voort te rollen en meer naar voren staat eene vrouw, met een meisje bij zich, achter een priksleedje.

In het verschiet de torens van eene stad.

Geteekend: Ch. Leickert f. 67.

Tentoonstelling Arti et Amicitiae, 1867.

Aangekocht voor f 700.

ADRIAAN DE LELIE.

Geboren te Tilburg 19 Mei 1755, overleden te Amsterdam 30 November 1820.

Leerling van Andreas Bernardus de Quertemont.

69. MORGENBEZOEK.

Paneel. H. 0.52. B. 0.42.

In eene ouderwetsche keuken zit ter rechterzijde een bejaard man op een matten stoel aan een vierkant tafeltje; hij draagt eene blauwe jas, bruin vest, rooden halsdoek, witten boezelaar, korte groene broek, witte wollen kousen, lage

schoenen, een zwarten hoed op zijne witte haren en stopt zijn kort pijpje uit eene koperen tabaksdoos. Een knaapje, dat op den tweeden grond achter het tafeltje staat, steekt hem een zwart komfoor toe.

De man spreekt tot een meisje, dat aan de andere zijde van de tafel staat en gekleed is met paarsch laag uitgesneden jak, witten halsdoek, donkerblauwen rok, lichtblauwen geruiten boezelaar; zij heeft een zwart lintje om den hals, gouden peerbellen in de ooren en draagt een wit linnen mutsje.

In de rechter- langs haar lijf neêrhangende hand houdt zij eene grijze kruik en wil een volgeschonken glas bier, dat men in hare linkerhand ziet, aan de lippen zetten.

Voor de tafel staat eene groote en daarin weder eene kleine mand met groenten; op den steenen vloer een gevlochten korf met wortelen, een komkommer en sla; eene krop is er uit gevallen.

Links in den muur een venster, in den achterwand eene deur en een groote schoorsteen; tegen den muur hangen kaarsen, eene blikken- en eene aarden vergiettest en een koperen blaker.

Geteekend: A. de Lelie. A°. 1796.

Verkooping Van der Pot, 1808. f 395.

LAMBERTUS LINGEMAN.

Geboren te Amsterdam 26 April 1829.

Leerling van Petrus Franciscus Greive.

70. DE BIJEENKOMST.

Paneel. H. 0.37. B. 0.49.

In een deftig zeventiende-eeuwsch vertrek, dat met kostbaar gebeeldhouwd eikenhout beschoten is, staat eene groote tafel, op bolpooten, met een fraai kleed er over. Voor

die tafel zit een achtbaar heer, met grijzend haar, in zwart wambuis, broek en kousen; hij draagt schoenen met roode hakken, een breeden witten geplooiden halskraag en kanten handboorden; zijne linkerhand rust op eene bruin eikenhouten lessenaar met eenige papieren bedekt, welke op de tafel staat en waarbij men een Delftschen inktkoker ziet; de rechterarm ligt over den rug der stoel en in die hand houdt hij eene veeren pen eenigszins tegen den mond.

Ter rechterzijde zit bij de tafel een krijgsman in rood fluweelen buis met een blinkend borstharnas daarover, paarsachtige broek, wijde bruine kaplaarzen; een lange degen, aan een lederen riem van zijn linkerschouder afhangende, sleept op den grond. Hij leest aandachtig den inhoud van een papier, dat hij in de rechterhand houdt; zijn helm staat op- en zijn groen fluweelen mantel hangt over een stoel tegen het beschot.

Aan den linkerkant ziet men door eene opening welke met groene, ten deele opengeschoven gordijnen afgesloten wordt, in eene boekenkamer, waar vele folianten in perkamenten banden in kasten geschaard staan.

Geteekend: LINGEMAN. 1870.

Tentoonstelling te Rotterdam, 1870.

Aangekocht voor f 900.

JOHANNES LINTHORST.

Geboren te Amsterdam in 1745, overleden aldaar 7 Augustus 1815.

71. FRUITSTUK.

Paneel. H. 0.84. B. 0.66.

Op eene rood marmeren tafel staat, achteraan in den linkerhoek, eene groote antieke marmeren vaas. Daarvoor liggen eene vijgepeer, eene kalebaspeer, twee aardbeziën en een paar trosjes witte en roode aalbessen.

Aan de linkerzijde der tafel ligt een groote meloen en daarop een tak moerbeziën, verder eenige hazelnoten, een paar blauwe pruimen en een takje roode aalbessen.

In het midden ziet men opgestapeld: drie groote perzikken, trossen witte en blauwe druiven, een ananas, abrikozen enz. Hier en daar steekt eene korenaar door, vliegt eene kapel en vertoonen zich eenige korenbloemen.

Geteekend: 1808.

DIRK VAN LOKHORST.

Geboren te Utrecht 11 November 1818.

Vormde zich door eigen oefening.

72. DE SCHAAPSKOOI.

Doek. H. 1.35. B. 1 10.

In een stal waar de vloer geheel met stroo is bedekt, liggen twee schapen; een ooi, met den kop plat op den grond en naar voren gericht, het lam aan de linkerzijde tegen de moeder aangeleund en een groot schaap met den kop in de vacht van het ooi. Een derde schaap staat achter deze groep aan den rechterkant, niet ver van de nog goed voorziene ruif welke links tegen den muur hangt.

Al de dieren levensgroot.

Geteekend: D. van Lokhorst.
1876.

Tentoonstelling te Rotterdam, 1876.

Aangekocht voor f 1800.

HENDRIK WILLEM MESDAG.

Geboren te Groningen 23 Februari 1831.

Leerling van LAURENS ALMA TADEMA.

73. STRANDGEZICHT TE SCHEVENINGEN.

Doek. H. 0.59. B. 1.28.

Een zeer breed strand; daarentegen is slechts een klein gedeelte van de zee zichtbaar. Links tegen den duinvoet staan vijf visschersbommen, welke door de twaalf nu uitrustende paarden, zijn opgesleept. Eenige visschers tusschen en bij de paarden en een drietal mannen bezig om de rollen onder de vaartuigen weg te halen. Boven den duinrand komen een paar huisjes en de vuurbaak uitsteken. Op den achtergrond liggen nog een aantal schuiten op strand.

Aan de rechterzijde in zee eene pas aangekomen visscherspink en dicht daarbij vele vrouwen met hare manden. Nog andere belanghebbenden, meer bij de duinen, nemen hun weg naar het scheepje. In het verschiet een zeilend vaartuig.

Strand en duinen, huizen en schepen, alles dik bedekt met sneeuw en ijzel. Donkere lucht.

Geteekend: H. W. MESDAG. 1874.

Aangekocht in 1874 voor f 1600.

ADRIAAN MEULEMANS.

Geboren te Rotterdam 24 Augustus 1766, overleden te 's Gravenhage 30 Mei 1835.

Leerling van MICHIEL VERSTEEG.

74. KEUKEN BIJ LAMPLICHT.

Paneel. H. 0.50. B. 0.40.

Door een ronden boog, gebroken door eene opgenomen gordijn, ziet men eene keukenmeid, met roodachtig jak, bonten

boezelaar, witten halsdoek en lange peerbellen in de ooren. Zij houdt in de rechterhand eene koperen brandende baklamp en laat hare linkerhand rusten op eene in een metalen schotel staande vergiettest, waarop een kabeljauw ligt uit te druipen.

Links een pomp met koperen kraan en houten sleutel, en aan den bek der pomp hangende een groote koperen vischketel waarin water stroomt. Boven de pomp een venstertje waardoor maanlicht naar binnen valt. Achter tegen den muur staat eene kaars te branden. Hier en daar eene pan. In de verte in een gang eene vrouw, die een kindje op den arm draagt.

Geteekend: A. MEULEMANS
FECIT. 1817.

Gekocht door den Heer P. M. KESLER, in 1817, voor 60 ducaten.
Geschonken door den Heer J. KESLER PMzn., in 1877.

JOHAN HENDRIK LOUIS MEIJER.

Geboren te Amsterdam in 1809, overleden te Utrecht 31 Maart 1865.

Leerling van JAN WILLEM PIENEMAN.

75. STORM IN HET ENGELSCH KANAAL.

Paneel. H. 0.63. B. 0.85.

Rechts eene rotsachtige kust. Dicht daarbij eene strandende Hollandsche brik op het punt tegen de rotsen verbrijzeld te worden; de bemanning verlaat het schip in de uitgezette boot.

Naar de linkerzijde roeit eene loodsboot P. 2. weg, met vrij wat volk aan boord, koers zettende naar een in de verte liggend stoomschip.

Hooge, holle zee; woeste, donkere lucht.

Geteekend: LOUIS MEIJER.

Aangekocht in 1869 voor f 1000.

GERRIT JAN MICHAELIS.

Geboren te Amsterdam in 1775, overleden te Haarlem 31 October 1857.

Leerling van JURRIAAN ANDRIESSEN.

76. NAMIDDAG.

Doek. H. 0.51. B. 0.61.

Geldersch landschap in de omstreken van Arnhem. De voorgrond met kreupelhout bezet, wordt van het hooger opgaand landschap daarachter, gescheiden door eene kleine beek, wier oevers door een vlondertje met elkaâr zijn verbonden.

Een meisje op bloote voeten komt over die plank naar voren. Links in eene met berken beplante streek, ziet men eene openstaande schuur waarheen een man, vergezeld van een klein meisje, zich begeven.

In het verschiet vertoonen zich de Geldersche heuvelen, welke door hoog opgaand geboomte, van den golvenden bodem op den voorgrond gescheiden zijn.

Geteekend: G. J. M.
1814.

IZAK VAARZON MOREL.

Geboren te Amsterdam in 1803, overleden te Gorinchem 20 Februari 1876.

Leerling van JAN WILLEM PIENEMAN.

77. BLOEMSTUK.

Paneel. H. 0.74. B. 0.58.

Op eene geel marmeren tafel staat eene vaas van dezelfde steensoort. Deze is in rijken overvloed gevuld met bloemen van de meest uiteenloopende soorten, zoo als tulpen, seringen, klaprozen, dahlias, asters, kroonleliën, viooltjes, stokrozen en dergelijken.

De vaas kan op verre na de hier voorhanden bloemen niet bevatten, want ze hangen in een welgevulden slinger tot op de tafel en bedekken ook nog deze bijna geheel.

Geteekend: J. V. Morel f[t].
Amsterdam.

LOUIS MORITZ.

Geboren te 's Gravenhage 29 October 1773, overleden te Amsterdam 23 November 1850.

Leerling van Dirk van der Aa.

78. DE DOOD VAN ANTONINUS PIUS.

Antoninus Pius werd geboren te Lanivium, in de Romeinsche Campagna, den 19den September van het jaar 86 na Christus; hij trouwde Faustina, de dochter van Annius Verus, (die eene laaghartige en schaamtelooze vrouw bleek te zijn) en verwekte bij haar vier kinderen, waarvan er drie stierven. Zijne overgebleven dochter Faustina trouwde met Marcus Aurelius.

Antoninus Pius werd door Keizer Adrianus tot opvolger aangenomen en kwam in het jaar 138 aan de regeering. De Senaat schonk hem den eerenaam van Pius (de godvreezende) ter wille van zijn eerbied voor den godsdienst en liefde jegens zijne ouders.

Onder zijn bestuur genoot het Romeinsche Rijk veelal vrede; hij was zachtmoedig en behoedzaam en bracht de schoone woorden van Scipio in toepassing: „Liever wil ik het leven van een medeburger sparen, dan duizend vijanden doen omkomen". Hij stierf in Maart van het jaar 161 en is een der voortreffelijkste Romeinsche Keizers geweest.

Doek. H. 1.35. B. 2.42.

Antoninus Pius ligt op eene rustbank; hij is geheel naakt en alleen het onderlijf wordt bedekt door eene geelachtige sprei. Zijne rechterhand rust op den rechterarm van Faustina, die aan den linkerkant gezeten en rechts gewend is; hare beide handen liggen op de rechterknie en zij houdt den blik gewend naar haren man. Zij draagt een dun wit

gazen ondergewaad, dat de armen geheel bloot laat; een paarsch overkleed ligt over haren schoot en bedekt ook ten deele den stoel waarop zij gezeten is. Alleen haar rechtervoet is zichtbaar en aan dezen heeft zij een sandaal, met blauwe kruislinten vastgemaakt. Eene hoofdwrong van edel metaal, houdt een korten langs hare schouderen afhangenden sluier vast.

FAUSTINA, de dochter, staat achter het hoofdeinde van de rustbank, en haalt een rood kussen, waarop het hoofd haars vaders rust, wat naar boven, en evenzoo de geelachtige sprei waarmede hij bedekt is. Zij is enkel in een ruim blauw kleed gehuld, dat haar bovenlijf nogthans bijna geheel bloot laat. Haar man, MARCUS AURELIUS, die eveneens een blauw kleed draagt, staat naast haar meer naar het midden; hij bedekt zijn gelaat met de rechterhand en houdt in de linker een drinkschaal om zijn schoonvader te laven.

Op den achtergrond een steenen wand waarover in ruime plooien eene groenachtige gordijn hangt. Ter linkerzijde op den voorgrond staat een tafeltje met eene grieksche vaas en een drinknap er op.

Alle beelden levensgroot.

Geteekend: L. MORITZ.

Aangekocht in 1825 voor f 1500.

WIJNAND JAN JOSEPH NUIJEN.

Geboren te 's Gravenhage 4 Maart 1813, overleden aldaar 2 Juni 1839.

Leerling van ANDREAS SCHELFHOUT.

79. EEN BOUWVAL.

Doek. H. 0.97. B. 1.38.

Op een heuvelachtig, hier en daar met veel hout bezet terrein, dat aan de linkerzijde door eene beek wordt bespoeld,

verheft zich een oude met mos en onkruid begroeide bouwval; het zijn de overblijfselen van een groot kasteel, en de slotmuur, benevens een gedeelte van het hoofdgebouw en een der hoektorens, zijn nog overgebleven. Op den achtergrond een paar beeldjes.

De slotgracht is nagenoeg opgedroogd; hare uitgevallen oevers worden verbonden door een eenvoudigen vlonder, waarbij een verstorven boomstam is neêrgevallen; verder eene beek, die dieper landwaarts ingaat en zich in het verschiet verliest.

In een vaartuig halverwege het beekje zijn vier personen met vischvangst bezig.

Geteekend: W. J. J. Nuijen f. 36.

Aangekocht in 1877.

JAN VAN OS.

Gedoopt te Middelharnis 23 Februari 1744, overleden te 's Gravenhage 13 Februari 1808.

Leerling van Aart Schouman.

80. BLOEMEN EN VRUCHTEN.

Paneel. H. 0.89. B. 0.72.

Op eene vooruitstekende rood marmeren plint, waarover van achteren eene inspringende bruin marmeren lijst loopt, liggen vele bloemen en vruchten. Blauwe druiven, tegen groene koolbladeren waarop een in tweeën gesneden granaatappel rust, ziet men aan de rechterzijde; meer naar het midden hangen eene struik met licht roode rozen, waar tusschen een paar vergeet-mij-nietjes, over een opengesneden kanteloep te midden van een aantal trossen witte druiven; een takje witte aalbessen dreigt van de plint te vallen.

Een doode patrijs en vink, welke ten deele bedekt zijn door een tak hazelnoten, eene aangesneden vijgepeer en een tros roode aalbessen, vinden ook slechts even een rustpunt.

Een vogelnestje met vier eitjes, eene opengebroken okkernoot en eene blauwe pruim liggen op een grijs steenen dekstuk. Bovenaan rondom eene grijs steenen vaas, ziet men eene ananas, een meloen, mispels, rozen van verschillende kleur en perzikken; verder gele pruimen, een anjelier en okkernoten in een teenen mandje.

Links eene muis knagende aan hazelnoten.

Hier en daar eene kapel en eene vlieg.

Geteekend: J. VAN OS FECIT. 1774.

PIETER GERHARDUS VAN OS.

Geboren te 's Gravenhage 8 October 1776, overleden aldaar 28 Maart 1839.

Leerling van zijn vader JAN VAN OS.

81. AAN DEN RIJNKANT.

Paneel. H. 0.38. B. 0.51.

In een heuvelachtig landschap, aan de rechterzijde begroeid met zwaar eikenhout, staat een witte os in een plas; achter hem ligt naast eene vale- eene rood-bonte koe te herkauwen; ter linkerzijde rusten twee schapen en een ram in het gras en aan den rechterkant vreet een bok de ruigte af.

Wat meer op den achtergrond ziet men een paar schapen bij eene omtuining, in de verte een ezel met een vaatje en eene druivenmand beladen en eene boerin die er achter loopt. In het verschiet een aangenaam landschap.

Geteekend: P. G. VAN OS FECIT. 1806.

82. LEEUW.

Doek. H. 0.60. B. 0.79.

Staande Leeuw, links gewend, met half geopenden muil. Het dier kijkt rechts en is levensgroot.

Geteekend: P. G. VAN OS F.

88. HET DOORIJZEN VAN DE KARNEMELKSLOOT BIJ NAARDEN.

Tafereel uit het beleg van Naarden in 1814.

Naarden, nog in de macht der Franschen, bood na de omkeering van zaken in de laatste maanden van 1813, hardnekkigen wederstand, aan de Kozakken en gewapende burgers, die de vesting wilden ontruimd hebben.

In het voorjaar van 1814 werd de stad op last van Kraijenhoff herhaaldelijk beschoten, maar de bevelvoerende generaal Quitard, of liever de kolonel der artillerie Falba, die de verdediging bestuurde, stoorde zich weinig aan de aanvallen van eene macht, gedeeltelijk uit ongeoefende vrijwilligers bestaande.

Eerst op den 12den Mei 1814 werd, op den last door Lodewijk XVIII gezonden, de vesting ontruimd.

Het is niet bekend dat de Karnemelksloot en de daarachter gelegen brug, punten van eenig bijzonder strategisch gewicht waren.

Doek. H. 0.97. B. 1.28.

In een toegevroren vaartje ziet men ter linkerzijde eene trekschuit, daarop eenige lieden die bezig zijn het ijs stuk te slaan; een man is aan het boomen, om zoo doende de schuit voorwaarts te brengen. In het midden voor den steven der trekschuit staan eene groep arbeiders en eenige krijgslieden op het ijs; ter rechterzijde drijft een schuitenjager de twee aangespannen paarden met de zweep voort. Meer naar achteren, houden een aantal personen zich bezig het ijs in de sloot weg te halen en ziet men, bij eene verwoeste brug, een wachtpost van landstorm. In de verte een besneeuwd landschap met de stad Naarden tot achtergrond.

Op een stuk ijs in den rechterbenedenhoek leest men:

KARNEMELKSLOOT.
JANUARIJ 1814.
P. G. van Os, fecit.

84. DE HALVE-MAAN VOOR NAARDEN, BIJ HET BELEG IN 1814.

Doek. H. 0.97. B. 1.29.

Tegenhanger van n°. 83.

Gezicht aan de binnenzijde van de halve-maan welke voor Naarden was opgeworpen. Ter rechterzijde een watertje, waarover schanspalen met punten hangen. In het midden binnen de halve-maan, wordt een kanon door vier paarden naar voren getrokken. Eenige soldaten zijn bezig om een ander stuk geschut, met handspaken in beweging te brengen. Verder ziet men vele krijgslieden, die bevelen geven of opvolgen en aan den rechterhoek een voetknecht, die zijn geweer laadt; nog meer naar voren een groote gevlochten schanskorf. In de verte eenig krijgsvolk in de vlakte en in het verschiet de stad Naarden.

Vooraan ter rechterzijde, staat tegen een teenen vlechtwerk een wit papier geschilderd waarop men leest:

NATIONALE GARDE
VAN AMSTELDAM,
op de Lunet voor Naarden.
Ochtend VII April MDCCCXIV.
P. G. van Os, fecit.

85. HET BESCHIETEN VAN NAARDEN IN 1814.

Doek. H. 0.60. B. 0.79.

Op eene halve-maan zijn eenige kanonnen geplant en een aantal krijgslieden bezig de stukken te laden en af te schieten. Bommen vliegen door de lucht.

Op den voorgrond geeft een te paard gezeten officier, in een mantel gewikkeld en met een grooten steek op het hoofd, bevelen aan drie bij hem staande, zwaar gewapende

voetknechten. Dicht bij dezen zijn twee kruiwagens tegen elkaâr gezet en twee geweren met de bajonet in den grond gestoken. Hier en daar krijgslieden, kruiwagens en spaden. In de verte de stad Naarden.

Op een kruiwagen, links, staat:
KOMMERRUST,
DEN
4e APRIL
1814.

Geteekend:
P. G. VAN OS,
FECIT.

86. AVONDSTOND.

Doek. H. 0.80. B. 1.17.

Landschap bij den Rijn. In eene weide liggen vier koeien, twee rood- en twee zwart-bonten, rustig bijeen. Meer naar achteren, ter rechterzijde, bevindt zich eene tweede groep, waar eene rood-bonte koe, in gezelschap van drie schapen en een bok, in het gras ligt, terwijl men er nog een vierde schaap bij ziet. Aan den linkerkant wordt een zwart-bonte stier, welke in de schaduw van eenige hooge boomen staat, aan een touw vastgehouden door den drijver, die in het gras ligt en een koehoorn om den hals heeft hangen. Op den tweeden grond loopt langs de geheele breedte der weide een zomerdijkje en daarop sukkelen een paar, met hunne vent-korven beladen marskramers voort.

In de verte een boschrijk verschiet en lage heuvels.

Geteekend: P. G. VAN OS Ft., 1816.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1816.

Aangekocht voor f 400.

87. VOORAVOND.

Doek. H. 0.67. B. 0.80.

Een bergachtig en houtrijk landschap waar door eene beek haar weg zoekt, wordt door de langzaam naâr het westen dalende zon, bekoorlijk beschenen.

Vooraan ter linkerzijde zit een herder tegen eene kleine helling van den weg, terwijl zijne kudde rondom hem heen dwaalt of zich, even als de grijze hond, op het gras heeft ter ruste gelegd. De herder houdt zijn staf in de hand en is in gesprek met een koewachtersjongen, die eene blauwachtige jas draagt met rooden halsdoek er over. De knaap is op zijne bloote voeten en leunt met de beide handen op een langen stok; hij heeft een horen over zijn schouder hangen en een touw in de handen, waarmede hij een rood-bonten op geringen afstand staanden stier vasthoudt. Eene grijs-vale koe ligt tusschen den jongen en den stier in de klaver.

Meer op den achtergrond aan den rechterkant, drijft een herder zijne kudde schapen huiswaarts. In de verte tegen de helling van een berg, ziet men een kasteel.

Geteekend: P. G. VAN OS F.

88. MIDDAG.

Doek. H. 1.43. B. 1.78.

In een bekoorlijk landschap zit aan de rechterzijde een herder in de schaduw van een drietal hoog opgeschoten berken; hij heeft een staf in de hand, een hond ligt vlak bij hem en meer naar voren rusten een paar geiten in het gras. Een meisje op bloote voeten, met een mandje in de rechter- en een dun stokje in de linkerhand, staat met den herder te praten. Niet ver van hen verwijderd, meer naar het midden ligt eene rood-bonte koe, omringd door drie schapen in de klaver. Een zwart-bonte os staat dicht bij eene houten schering in een waterplasje, dat gevoed wordt door een de weide besproeiend beekje. Aan den linkerkant eenige dicht begroeide vrij sterk hellende heuvels; een paar voertuigen met vele paarden bespannen, komen van de hoogte naar beneden. Rechts in het verschiet eene rivier, welke de weiden en de langs haren oever gelegen heuvels bespoelt.

Geteekend: P. G. VAN OS F. 1820.

Tentoonstelling te Haarlem, 1825.

GEORGIUS JACOBUS JOHANNES VAN OS.

Geboren te 's Gravenhage 20 November 1782, overleden te Parijs in 1861.

Leerling van zijn vader JAN VAN OS.

89. LANDSCHAP IN DE OMSTREKEN VAN HILVERSUM.

Doek. H. 0.80. B. 0.98.

In eene boschrijke streek, dicht begroeid met hooge boomen, hier en daar afgewisseld door lager hout, is eene ruime plek opengebleven, waar eene rood-bonte koe loopt te grazen; links nevens haar liggen vijf schapen en twee koeien in de weide en een bok scheert niet ver van daar de klaver.

Op den voorgrond ter rechterzijde, in de schaduw van twee beuken, rusten twee schapen en een ram in het groen en een schaap staat bij dit groepje.

In de verte ziet men een paar herders met een hond, en hunne kudde, van hen afdwalende in het bosch.

De dieren zijn geschilderd door PIETER GERHARDUS VAN OS.

Geteekend: G. J. J. VAN OS.
P. G. VAN OS.

90. BLOEMEN.

(De Lente.)

Doek. H. 1.45. B. 1.12.

In eene grieksche vaas zijn eene menigte rozen, leliën, rhododendrons enz. samengevoegd en hangen in kwistigen overvloed neêr op de bruin-marmeren plint welke de vaas draagt. Een groote horen en een paar kleine horens, een parel-schelp en een struikje viooltjes liggen op dat marmeren dekstuk, waar langs men aan den onderkant eene bronzen fries ziet, welke in laag verheven beeldwerk eene zinnebeeldige voorstelling van de Lente te aanschouwen geeft.

Geteekend: G. J. J. VAN OS. 1816.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1816.

Aangekocht voor f 1200.

91. DOOD WILD.

(De Herfst.)

Doek. H. 1.44. B. 1.14.

Eene bronzen fries, in laag verheven beeldwerk, zinnebeeldig de jacht en den herfsttijd voorstellende, is gedekt met een bruin-marmeren blad, waarop, wat ter rechterzijde, een groote steenen bloemenbak staat. Hierin ziet men eenige oleanders en een paar exotische planten in vollen bloei, en tusschen het groen liggen een fazant en een patrijs. Voor den bak is een haas neêrgelegd, niet ver van een grooten zeehoren. Ter linkerzijde, achter de marmeren plint, eene steenen zerk met eene zinnebeeldige voorstelling van de jacht; er staat eene grieksche vaas op en er ligt een tweeloops geweer waaraan een fazant hangt. Vooraan op het dekstuk een geweer, kruithoren, hagelzak en tabakszak.

Geteekend: G. J. J. van Os. 1818.

Tentoonstelling te Haarlem, 1825.

MARIA MARGRITA VAN OS.

Geboren te 's Gravenhage in 1780, overleden aldaar 17 November 1862.

Leerlinge van haar vader Jan van Os

92. STILLEVEN.

Paneel. H. 0.27. B. 0.23.

Op eene tafel, welke met een donkerrood kleed overdekt is, ziet men in een wit schoteltje met gelen rand, een citroen welke ten deele is afgeschild en waarvan het stukje is gesneden dat er bij ligt. Op die schil loopt eene groote vlieg en een bonte vlinder zit op een struik vergeet-mij-nietjes, welken men onder den citroen ziet. Vlak naast het schoteltje staat een ouderwetsch geslepen wijnglas (ananasroemer) waarin de gele kleur van de schil teruggekaatst wordt.

Geteekend: M. M. van Os.

Tentoonstelling te Haarlem, 1825.

JAN WILLEM PIENEMAN.

Gedoopt te Abcoude 7 November 1779, overleden te Amsterdam 8 April 1853.

Vormde zich-zelf.

93. ARCADISCH LANDSCHAP.

Doek. H. 0.67. B. 0.81.

In een bekoorlijk oord, op den voorgrond begroeid met hoog opgaand geboomte, staat links een met wat beeldwerk vercierd grafgesteente en daarop rust eene marmeren lijkkist. Voor dit gedenkteeken der dooden, zitten een herder en eene herderin in druk gesprek op een gedeelte van eene gegroefde zuilschacht. De Arcadiër heeft enkel een rood kleed om het naakte lichaam geslagen en wijst de in een wit en blauw gewaad gehulde herderin, wier arm hij vasthoudt, met de rechterhand naar het grafgesteente. Voor hen ligt eene kudde schapen en een hond in het gras; het landschap, alom bezet met laag hout en kleine boschjes, wordt doorsneden door een bevallig riviertje, en in de verte besloten door laag gebergte.

Op den anderen oever van het stroompje staat midden in het groen, een grieksche tempel. Verderop tegen den achtergrond de omtrekken van eenige gebouwen.

Hier en daar grazen kleine kudden schapen en geiten.

(Niet geteekend.)

Geschilderd in 1812.

94. PORTRET VAN MEVROUW JOANNA CORNELIA ZIESENIS, GEBOREN WATTIER,

de meest beroemde Nederlandsche Tooneelspeelster van haar tijd; zij werd gedoopt in de Roomsch-Katholicke Predikheeren- of Dominicanenkerk, aan den Steiger, te Rotterdam, den 13den Maart 1762, trouwde te Amsterdam in de Luthersche kerk den 28sten Juni 1801 met Bartholomeus Wilhelmus Ziesenis, en is overleden te Voorburg den 23sten April 1827.

Nederlandsche Kunstbode 1875, blz. 185.

Doek. H. 0.68. B. 0.54.

Het beeld is links gewend, op levensgrootte genomen, en wordt in het volle gelaat gezien.

Mevrouw Wattier draagt het haar fraai gekapt, met een donkerkleurigen kam er in en peerpaarlen in de ooren. Haar tooi bestaat in een zwart-fluweelen kleed, laag uitgesneden, met kanten boordsel en een, hoog in den hals opstaanden kanten kraag. Over hare schouders hangt eene rooden sjaal, om den hals ziet men een snoer paarlen, en lager nog een gouden ketting met kruis, dat op den boezem met een diamanten haak is vastgezet.

Borststuk.

Geteekend: J. W. Pieneman.
1819.

95. PORTRET VAN ANDRIES SNOEK,

den voortreffelijksten Nederlandschen Tooneelspeler van zijn tijd. Hij is gedoopt in de Roomsch-Katholieke Predikheeren- of Dominicanenkerk, aan den Steiger, te Rotterdam, den 15den Augustus 1766, en overleden te Amsterdam den 3den Januari 1829.

Noord- en Zuid Nederlandsche Tooneelalmanak. **Jaargang 1876, blz. 115.**

Doek. H. 0.82. B. 0.67.

Het beeld is rechts gewend, op levensgrootte genomen en wordt in het volle gelaat gezien. Snoek is blootshoofds en gekleed met wit overhemd en witte das, zwart vest en rok en daarover geslagen wijden blauwachtigen mantel, welke van zijn rechterschouder afhangt en dien hij op den linker- met den rechterarm vasthoudt.

Borststuk.

Geteekend: J. W. Pieneman.
1819.

96. MEVROUW JOANNA CORNELIA ZIESENIS, GEBOREN WATTIER, IN DE ROL VAN AGRIPPINA.

Agrippina (geboren in het jaar 16 na Christus, overleden in 59), weduwe van den Romeinschen Keizer Claudius, was naijverig op haar zoon, den Keizer Nero (geboren na Christus in het jaar 37, overleden 11 Juni 68), vooral omdat hij haar te weinig aandeel gaf in het bestuur van het Romeinsche Rijk. Zij openbaart aan Nero de schandelijke listen en daden, waarvan zij zich heeft bediend om hem op den Keizerlijken zetel te brengen en vangt aldus met spreken aan:

Treê toe en zet u neêr. Gij wilt uw moeder hooren;
Zij moet hier op uw last uwe achterdocht versmoren,
Maar kent de misdaad niet waarvoor uw wantrouw beeft.
Verneem al de euveldaân, die ze ooit bedreven heeft:
Gij heerscht. Schoon uit het bloed der Cesars voortgekomen,
Waart ge echter niet bestemd tot opperheer van Romen; enz.

Volgens Racine's *Britannicus*, naar de vertaling van Mr. J. Van 's Gravenweert. 8°. Amsterdam, 1809, blz. 57.

Doek. H. 2.55. B. 1.99.

Agrippina zit op den keizerlijken stoel. Zij draagt een geel-zijden kleed, dat om de heupen is opgenomen en de armen nagenoeg geheel bloot laat; haar rechtervoet, beschut door eene sandaal met kruislinten, rust op een laag bankje, terwijl de linker geheel verborgen is onder het ruime roodzijden kleed, dat over haar schoot ligt. Eene kostbare hoofdwrong met edelgesteenten houdt den sluier bevestigd, welke langs hare schouderen neêrgolft en door hare opgeheven rechterhand vastgehouden wordt. Met de linkerhand wijst zij Nero plaats te nemen op een bij haar staanden zetel. Op den tweeden grond Nero, die volgens het bevel zijner moeder op deze zitplaats toetreedt. Ter linkerzijde achter Agrippina staat Burrhus, Nero's zedemeester, in een lang wit overkleed.

(Niet geteekend.)

97. - PORTRETTEN VAN

ALBERTUS BERNARDUS ROOTHAAN, EN LOUIS ROYER,

Geboren te Amsterdam in 1782, overleden aldaar 8 Januari 1847. Vermaard kunstvriend en bevorderaar der wetenschappen. Hij was de broeder van den Generaal der Jesuiten Pater JOHANNES PHILIPPUS ROOTHAAN.

Geboren te Mechelen 1 Augustus 1793, overleden te Amsterdam 5 Juni 1868. Beroemd Nederlandsch beeldhouwer. Hij heeft, behalve een aantal kleinere werken, gemaakt de standbeelden van: DE RUYTER, REMBRANDT, WILLEM den Zwijger, LOURENS COSTER en VONDEL. Zie over hem opstellen van: J. A. ALBERDINGK THIJM in: *De Kath. Illustr.*, 2de jaarg., blz. 194; *Volksalm. voor Nederl. Kath.* 1880, blz. 122; Mr. C. VOSMAER in: *De Nederlandsche Spectator*, jaargang 1868, nº. 27.

Doek. H. 1.68. B. 1.40.

In het midden zit LOUIS ROYER in een armstoel. Hij draagt een groenachtigen rok, zwarte broek en vest en witte halsdas. Hij wijst met de linkerhand naar een op grijsachtig voetstuk geplaatst beeldhouwwerk, voorstellende een griekschen herder, die voor een adder vlucht en waar, bij het grondvlak, gelezen wordt:

L. ROYER
BEKROOND DOOR DE KONINKLIJKE AKADEMIE VAN
BEELDENDE KUNSTEN TE AMSTERDAM.
A°. 1823.

ROYERS's rechterhand ligt in die van ROOTHAAN, welke aan den linkerkant staat en die zijne linkerhand doet rusten op den schouder van den ander. ROOTHAAN is gekleed in blauwen rok en vest, zwarte broek met witte halsdas en borstkant waarin eene gouden doekspeld met steen gestoken is.

ROOTHAAN wenscht ROYER geluk met den door dezen

behaalden „prijs voor Rome" in 1824, om op 's Lands kosten zich eenigen tijd in de hoofdstad van den Kerkelijken Staat, in de kunst verder te gaan oefenen.

Kniestukken op levensgrootte en de beelden in het volle gelaat gezien.

Geteekend: J. W. P.
FECIT 1825.

Geschonken door den Raad van Bestuur over 's Rijks Museum te Amsterdam, in 1868.

98. DE VELDSLAG BIJ WATERLOO,

op den 18den Juni 1815.

Bij de beschrijving van dit schilderstuk heeft men het onnoodig geacht, de bijzonderheden, die tot de geschiedenis van den gedenkwaardigen dag van den 18den Juni 1815 betrekking hebben, te herhalen. De gebeurtenissen, die vooraf gingen, en wier ontwikkeling het lot van Europa moesten beslissen, zijn genoegzaam bekend (*). Op den 16den Juni werd door de dappere verdediging der stelling bij Quatre-Bras, onder aanvoering van den Prins van Oranje, de grond gelegd tot de luisterrijke overwinning, twee dagen later door de verbonden Mogendheden behaald.

Toen het plan bij den heer Pieneman tot rijpheid was gekomen, om van dezen gedenkwaardigen veldslag een tafereel op het doek te brengen, heeft hij zich alle moeite gegeven, naar eisch te slagen. Hij begaf zich naar Londen, ten einde Z. D. H. den Hertog van Wellington en de generaals en hooge officieren, die onder hem het bevel voerden, in portret te brengen.

Voorts dient tot meerdere opheldering, dat de schilder de meest mogelijke geschiedkundige nauwkeurigheid in acht genomen heeft, en het is daarom, dat hij, in de voorstelling, het oogenblik verkoos van half acht uren in den avond, toen wel is waar, de overwinning nog niet volkomen was, maar toch, door het aanrukken der pruisische magt op Plancenois, waarschijnlijk werd, zoo als ook kort daarna de uitkomst heeft getoond (†).

(*) Wie uitvoeriger mocht wenschen ingelicht te worden, neme ter hand: W. J. Knoop, *Quatre-Bras en Waterloo*. 8°. 1865.

(†) Bij de beschrijving dezer schilderij is hoofdzakelijk gevolgd de verklaring door den schilder-zelven in der tijd opgesteld.

Doek. H. 5.72. B. 8.30.

Men moet zich verbeelden op de hoogte van Mont St. Jean geplaatst te zijn: de straatweg van Brussel is ter linkerzijde van den aanschouwer; het had den geheelen dag geregend en er vertoonden zich nog donkere wolken aan den gezichteinder; echter brak tegen dit tijdstip de zon door, hetgeen gelegenheid aanbood, het dichterlijke met het geschiedkundige te vereenigen, daar de verbonden legers zich als het ware door de zon der overwinning zien beschijnen, terwijl er nog donkere wolken boven de hoofden der Franschen samenpakken. Links achter het huis la Belle Alliance of Schoon Verbond (op de bijgevoegde schets der schilderij gemerkt (56), ziet men den toren van Plancenois (55), waar de Pruissen onder beleid van Vorst Blücher (53) en van Prins Friedrich Wilhelm van Pruissen (52), tegen den rechtervleugel der Franschen vechten, terwijl die, onder beleid van den generaal Bülow (54), op Plancenois aanrukken. Deze aankomst der Pruissen moest volgens eene vooraf gemaakte bepaling tegen 11 uren op den middag hebben plaats gehad, doch gedurige aanvallen der Franschen maakten haar eerst tegen half acht uren des avonds mogelijk. Een Engelsch officier, met name Freemantle (39), nadert in vollen ren, en geeft, al wuivend met den hoed, den Hertog van Wellington van deze aankomst kennis, welke heugelijke tijding zich als een electrieke schok door al de gelederen verspreidt en ieder als met vernieuwden moed bezielt, waarop Wellington den algemeenen aanval langs de geheele linie beveelt. De Hertog (1), in zijne kleeding stipt met de waarheid overeenkomstig voorgesteld, is gezeten op zijn geliefkoosd paard, Koppenhagen genaamd, dat naar het leven is geschilderd. Meer op den voorgrond rechts van Wellington bevindt zich de Prins van Oranje (2), omtrent dit tijdstip door een geweerkogel in den linkerschouder zwaar gewond, en op eene deur, waarover eene deken is gespreid, met behulp van eenige militairen van onderscheidene wapens, vervoerd wordende. Een officier van gezondheid geeft den Prins bericht van het aanrukken der pruisische macht bij Plancenois, hetgeen Z. K. H. met zichtbaar genoegen verneemt. Ofschoon

pijnlijk gewond, draagt zijn gelaat de sporen van kalmte en onverschrokkenheid, den grooten generaal kenschetsende, die minder op zelfbehoud dan op de eer der overwinning bedacht is. De graaf VAN RHEEDE (40), en lord MARCH (42), vernemen met zichtbare deelneming naar 's Prinsen toestand. Aan de linkerzijde van WELLINGTON bevinden zich onderscheidene engelsche generaals en hoofdofficieren, als de generaal COOKE (6), kolonel HARVEY (7), kolonel CAMPBELL (8), generaal ALAVA (9), kolonel PONSONBY (10), majoor THORNHILL (11), kolonel COLBORN (12), generaal CONSTANT DE REBECQUE (13), en meer anderen, die reeds allen deelen in de aangename verrassing, door de aangebrachte tijding verspreid, terwijl zij gereed zijn de bevelen van den Hertog met geestdrift ten uitvoer te brengen.

De marquis van Anglesy (lord UXBRIDGE (3), die kort daarna door een der laatste kogels het rechterbeen verloor) en lord HILL (4), bevinden zich bij den generalen staf. Op den voorgrond, ter rechterzijde van den aanschouwer, ligt de verwonde engelsche kwartiermeester-generaal DE LANCEY (5), in wiens stervend oog men zoowel de vreugde leest, die hij gevoelt op het hooren der tijding van het aanrukken der Pruissen, als de vertroostende zelfvoldoening, van niet overwonnen te sterven. Hij wordt ondersteund door een brunswijkschen soldaat, die met bezorgdheid den zich nevens hem bevindenden geneesheer (17) gadeslaat, wiens weinig hoop gevend gelaat, de naderenden dood van den gekwetste doet vermoeden. Rechts van WELLINGTON bevindt zich zijn adjudant FITSROY SOMERSET (35), wiens paard niet ver van daar onder hem was doodgeschoten, en die thans gereed is, dat van een dragonder te bestijgen; reeds met den eenen voet in den stijgbeugel, wordt zijn blik onwillekeurig heengewend naar de plaats, waar de tijding van het aanrukken der Pruissen, zoowel als het zwaaien der overwonnen vanen, eene algemeene vreugde in de verbonden legers verspreidt. Meer achterwaarts geeft de generaal EDWARD SOMERSET (41), bevel aan eenige zijner dragonders, de fransche krijgsgevangenen naar Brussel te brengen. Twee dezer schotsche dragonders, met name EWART en STYLES, vertoonen met zichtbare vreugde de veroverde

adelaars, waarvan de een (nog geheel nieuw) pas door NAPOLEON aan het 105de infanterie-regiment was geschonken, in het streelend vooruitzicht, dien binnen kort op Brussel's wal geplaatst te zien; terwijl de andere door de woorden Austerlitz, Jena, Wagram enz., als getuige van vroegere overwinningen, thans gescheurd en met het bloed der strijders bemorst, in de hand des Britten wappert. Onder de krijgsgevangenen merkt men inzonderheid op, den generaal CAMBRONNE, die werktuigelijk en als in diepe gedachten verzonken, voortgaat. Nevens hem een vaandeldrager, die door de herhaalde vreugdekreten opgewekt, met smart en gramschap het hem toevertrouwde vaandel in de hand van den overwinnaar ziet; een gedecoreerde grenadier (68), die, naar het schijnt, het verlies zijner wapenen levendig gevoelt, en met weerzin den held bewondert, door wiens wijs beleid en onverschrokken moed, men zegepraalde over zoo vaak gelauwerde en in den strijd vergrijsde krijgers. Overigens is er niet een onder deze gevangenen, die niet een naar zijne omstandigheden geëvenredigden hartstocht uitdrukt.

Op den voorgrond liggen eenige dooden en onder dezen een fourier van de fransche jagers te paard, in wiens schako men eenige papieren ontdekt, waaronder eene dagorder, om zich te Brussel van levensmiddelen te voorzien. Dit alles is met de waarheid overeenkomstig, daar men heeft opgemerkt, dat er gedurende den slag onderscheidene Franschen voorbij de carrées der geallieërden zijn heengestoven, en achter het leger omrijdende, pogingen deden, om hunne respectieve corpsen te bereiken, hetgeen natuurlijk niet is geschied, zonder dat er hier en daar eenigen werden neergesabeld of doodgeschoten.

Nu door dit een en ander de beschouwer met den hoofdinhoud der schilderij bekend is gemaakt, blijft dus nog over eenige verklaringen van het verschiet mede te deelen.

Nabij de hoeve la Belle Alliance ziet men NAPOLEON (58), in persoon eenige batterijen kommandeeren, welke hij op het centrum der geallieërden doet werken; hij ontvangt van zijn broeder JEROME NAPOLEON (59), bericht van het aanrukken der Pruissen, waarop hij bevel geeft, om een vierden en laatsten aanval op het centrum der verbonden legers te beproeven. De

maarschalk NEY (64), en de generaal MICHEL (63), zijn met dezen aanval belast, en op het oogenblik dat NEY dien poogt te bewerkstelligen, wordt zijn paard door een kogel getroffen en stort neder; de ruiterij komt met hetzelfde oogmerk de hoogte afrennen (61), en er ontstaat een allerhevigst gevecht.

De engelsche dragonders onder bevel van den generaal EDWARD SOMERSET, en onder onmiddelijke aanvoering van de kolonels OMPTEDA (49), en BARING (46), tasten de fransche ruiterij aan. bij de hoeve la Haye Sainte (51), en verdrijven haar van de hoogte; waarop zij in de grootste wanorde in de diepte storten, hetgeen eene groote slachting veroorzaakt. De brunswijksche troepen bevinden zich op dezelfde hoogte (47), en nemen deel aan dit hardnekkig gevecht; het schijnt dat zij gezworen hebben, den dood van hun geliefden Hertog allerbloedigst te wreken. Meer achterwaarts op den straatweg bij la Belle Alliance poogde de fransche luitenant-generaal graaf D'ERLON (62), den linkervleugel der verbonden legers af te snijden. Dit waagstuk hem mislukkende, ziet men hem halte kommandeeren.

De engelsche generaal GORDON (48), wordt, doodelijk gewond, weggevoerd. De generaal TRIP (38), aan het hoofd der nederlandsche zware ruiterij en dragonders, na, bij herhaling zeer luisterrijke aanvallen gedaan te hebben, rukt nu ter ondersteuning van de tweede divisie nederlandsche infanterie aan, waarbij zich het regiment nassausche lichte infanterie bevindt, en wel ter plaatse (34), waar de Prins van Oranje gewond werd. Eene engelsche batterij, door de franschen veroverd, wordt hernomen met de bajonet (57), en alles toont een wederzijdsch hardnekkig gevecht. De engelsche hussaren onder bevel van den marquis van ANGLESY vechten op onderscheidene punten met onvergelijkelijken moed. In het centrum wordt de fransche graaf LOBAU (65), gevangen genomen door een van dit corps. De adjudanten van den Prins van Oranje, WAUTIER, AMPT (37), CROQUENBOURG (36), CONSTANT DE REBECQUE (33), VAN HOOFT (44), en DU CAYLAR (50), bevinden zich op onderscheidene punten, ten einde de hun opgedragen orders mede te deelen Achter den generalen staf, meer ter rechter-

zijde van den aanschouwer is een engelsch carrée gevormd, waarin zich de generaal HALKET (31), en de kolonel HARRIS (32), bevinden. De generaal WOOD (27), kommandeert de artillerie tegen den linkervleugel der franschen, en verspreidt dood en vernieling onder hunne gelederen.

De generaals MAITLAND en BYNG doen de aanvallen der vijandelijke gardes en caribiniers als op een stalen muur afstuiten, terwijl de generaal graaf VAN ALTEN (29), door den onvergelijkelijken moed zijner troepen, elf herhaalde charges onwrikbaar doorstaat. De tuinen en het kasteel van Gomont zijn eene prooi der vlammen.

De nederlandsche hussaren, onder bevel van den luitenant-kolonel BOREEL (25), chargeeren op den vijand; de generaal CHASSÉ (26), rukt aan het hoofd der derde divisie nederlandsche infanterie op den linkervleugel der franschen aan; de eerste brigade onder de orders van den kolonel DETMERS (21); de generaal D'AUBREMÉ (16), de tweede brigade kommandeerende, na den rechtervleugel in gesloten kolonnen in beweging te hebben gebracht, geeft aan den kolonel ABERSON (15), order met den linkervleugel der brigade, mede tegen de hoogte op te rukken. Velen sneuvelen, anderen worden gewond. Onder de eersten, de generaal VAN MERLEN (28), aan het hoofd der nederlandsche lichte ruiterij. De luitenant-kolonel TIELEN (24), sneuvelt aan het hoofd van zijn bataillon nederlandsche landmilitie. De luitenant-kolonel L'HONNEUX (20), van het 3de bataillon nederlandsche infanterie van linie, wordt gewond. De slachting is groot; de aanval woedend, algemeen en beslissend. De generaal D'AUBREMÉ heeft den majoor VAN DER SMISSEN (23), met eene nederlandsche batterij rijdende artillerie voorwaarts laten rukken en op de hoogte plaats doen nemen, waar hij door de hevigheid van zijn vuur de vijandelijke kanonnen tot zwijgen brengt.

(Niet geteekend.)

Geschilderd in 1824.

DOOR

LIJST
DER
NAMEN EN VOORNAAMSTE ZAKEN
op de schets aangewezen.

1. De Hertog van WELLINGTON.
2. De Prins van Oranje.
3. Lord UXBRIDGE (Marquis of ANGLESY).
4. Lord HILL.
5. Kwartiermeester-Generaal DE LANCEY.
6. Maj. Gen. COOKE.
7. Kol. HARVEY.
8. Kol. CAMPBELL.
9. Gen. ALAVA.
10. Kol. PONSONBY.
11. Maj. THORNHILL.
12. Kol. COLBORN.
13. Gen. CONSTANT DE REBECQUE.
14. Gen. ELEY.
15. Kol. ABERSON.
16. Gen.-Maj. D'AUBREMÉ.
17. Engelsch geneesheer.
18. Kapt. ABERSON.
19. Br.-Maj. ROEPEL.
20. Bat. van Lt.-Kol. L'HONNEUX.
21. Kol. DETMERS.
22. Kol. SPEELMAN.
23. Maj. VAN DER SMISSEN.
24. Luit.-Kol. TIELEN.
25. Luit.-Kol. BOREEL
26. Gen. CHASSÉ.
27. Gen. WOOD.
28. Gen. VAN MERLEN.
29. Gen. graaf VAN ALTEN.
30. Observatorium.
31. Gen, HALKETT.
32. Kol. HARRIS.
33. Adj. CONSTANT DE REBECQUE.
34. Plaats waar de Prins van Oranje gewond werd.
35. Adj. FITSROY SOMERSET.
36. Adj. CROQUENBOURG.
37. Adj. AMPT.
38. Gen. TRIP.
39. Kol. FREEMANTLE.
40. Graaf VAN RHEEDE.
41. Gen. EDWARD SOMERSET.
42. Lord MARCH.
43. Kol. DENIS PAK.
44. Adj. VAN HOOFF.
45. Kol. J. VAN DE LEUR.
46. Kol. BARING.
47. Brunswijksche soldaten.
48. Kol. GORDON (gewond).
49. Kol. OMPTEDA.
50. Adj. DU CAYLAR.
51. Hoeve la Haye Sainte.
52. Prins FRIEDRICH WILHELM van Pruissen.
53. Vorst BLÜCHER.
54. Gen. BÜLOW.
55. Plancenois.
56. De hoeve la Belle Alliance.
57. Eene batterij door de Engelschen hernomen.
58. NAPOLEON.
59. JERÔME NAPOLEON.
60. Le Febure-Desnouettes.
61. De hoogte voor de hoeve la Belle Alliance.
62. Graaf D'ERLON.
63. Gen. MICHEL.
64. Maarschalk NEY.
65. Graaf LOBAU.
66. Gen. G. JAQUINOT.
67. VATHIER DE ST. ALPHONSE.
68. Fransche krijgsgevangenen van de garde.
69. Gen. CAMBRONNE.

NICOLAAS PIENEMAN.

Geboren te Amersfoort 1 Januari 1810, overleden te Amsterdam 30 December 1860.

Leerling van zijn vader Jan Willem Pieneman.

99. PORTRET VAN JAN WILLEM PIENEMAN.

(Zie van hem n°. 93—98 van deze Beschrijving.)

Doek. H. 1.36. B. 1.01.

Het beeld is rechts gewend en wordt gezien in het volle gelaat. Pieneman is met den rug gekeerd naar een op den ezel staand doek, waarop nog geene schets of aanleg gemaakt is. Hij draagt eene bruine jas, zwart vest en stropdas; verder een overhemd en staanden boord en is blootshoofds; in de linkerhand, welke op de rechter rust, houdt hij palet, penceelen en schilderstok. Links in de hoogte is een klein venstertje zichtbaar.

Kniestuk op levensgrootte.

Geteekend: N. P. 1860.

Legaat van den Heer N. Pieneman, ontvangen in 1861.

ANTOON SMINCK PITLOO.

Geboren te Arnhem in 1791, overleden te Napels in 1837.

Leerling van Hendrik Jan Van Ameron.

100. DE KERK SAN GIORGIO TE ROME.

Doek. H. 0.99. B. 0.74.

Door een hoogen ouden poortboog ziet men de kerk met hare op vier Ionische zuilen rustende portiek en haar zwaren vierkanten in romaanschen stijl opgetrokken toren.

Een priester in plechtgewaad, die het laatste kerkgerecht

aan een stervende heeft gebracht, trekt, vergezeld van eenige geloovigen, in optocht naar de kerk terug. Op den voorgrond liggen een man met een mantel om en eene vrouw in blauwachtig gewaad, in aanbidding neêrgeknield. Een hond drinkt uit het watertje, dat langs den boog vloeit. In de verte een heuvelachtigen grond met boomen en bouwvallen.

Geteekend: A. S. Pitloo. 1820.

CHRISTIAAN JULIUS LODEWIJK PORTMAN.

Geboren te Amsterdam 20 October 1799, overleden te Parijs 18 October 1867.

Leerling van Cornelis Kruseman.

101. GRIJSAARD.

Doek. H. 0 59. B. 0.50.

Het borstbeeld van een aanzienlijk oud man, in de kleederdracht der zeventiende eeuw. Het gelaat is op drie vierden genomen en links gericht; het hoofdhaar en de dunne baard zijn geheel wit. De kleeding bestaat uit een bruinachtig vest, zwarten mantel en langen witten puntkraag.

Het beeld is op levensgrootte en blootshoofds.

Geteekend: C. J. L. Portman f.

JOHANNES HUIBERT PRINS.

Geboren te 's Gravenhage in 1758, overleden te Utrecht in 1806.

Vormde zich-zelf.

102. STADSGEZICHT.

Paneel. H. 0.41. B. 0.56.

Op een marktplein ziet men eene groote kerk, in romaanschen stijl gebouwd, met het achterste gedeelte (het presbyterium of priesterchoor) naar de straatzijde gericht. In dien achtergevel staat het beeld van een heilige of kerkleeraar.

Een lage muur loopt ter rechterzijde den hoek om en wordt aan den linkerkant onderbroken, door eene groote zware poort, waar achter een uitgestrekt en aan de kerk verheeld gebouw, waarschijnlijk een klooster staat.

Op de markt-zelve, op den voorgrond ziet men een hoogen muur en uit de straat, welke tusschen die beide afscheidingen doorloopt, komt een wagen met vaten geladen en door twee ossen getrokken.

In het midden van het plein een groote waterput met twee steenen beeren, waarover de toestel hangt om te scheppen; eene vrouw, die een emmer bij zich heeft, is daarmede bezig.

Aan den rechterkant staat een hoog in gothischen stijl opgetrokken gebouw met eene trap (misschien het Stadhuis) en verder nog een paar panden en huizen, van ouderwetschen trant. Op den achtergrond eene stads-binnenpoort, waardoor men in eene straat ziet. Hier en daar geestelijke ordebroeders, wandelaars, spelende kinderen enz.

Geteekend: J. H. Prins.
A°. 1793.

JAN VAN RAVENSWAAY.

Geboren te Hilversum 29 November 1789, overleden aldaar 2 Maart 1869.

Leerling van Pieter Gerhardus van Os.

108. KOESTAL.

Doek. H. 0.39. B. 0.45.

In een boerenhuis van den ouden hollandschen stempel, zijn drie koeien opgestald. Eene zwart-bonte ligt op de knieën aan den hoek; in het midden staat eene rood-bonte koe overeind, terwijl rechts, het dichtst bij den beschouwer, eene vaalbonte, met den rechtervoorpoot naar buiten, ligt te herkauwen.

Boven die stalling op eene zoldering, hooi en een drie-

tal klompen. Links eene groote waterton, waarin eene goot uitloopt en eene bank waarop eenige aarden teilen; op den grond een houten emmer, een metalen pot en een bezem.

Eene kat likt een schoteltje af. Tegen den muur hangen een gieter en een paar hooivorken, en in een zijmuur ziet men een klein bovenraampje dat den stal verlicht.

Geteekend: J. v. R. f.

WILLEM ROELOFS.

Geboren te Amsterdam 10 Maart 1822.

Leerling van Hendricus van de Sande Bakhuyzen.

104. LANDSCHAP IN DE OMSTREKEN VAN 'SGRAVENHAGE.

Doek. H. 0.47. B. 0.73.

Een smal watertje stroomt door eene aangename streek. Vooraan ligt een openstaande vlonder, met twee kleine landhoofden. Aan de overzijde van de vliet, ter linkerzijde, ziet men eene bouwmanswoning, bijna geheel verscholen tusschen het geboomte; eene schering deelt de vooraan gelegen weide in tweeën en de eene, meest naar den beschouwer gelegen helft, wordt door schapen afgegraasd. In de verte een zeilend scheepje en eene torenspits en een molen in het verschiet.

Langs den rechteroever van het vaartje, loopt een breede landweg en daarop vooraan, in de schaduw van eenige hooge berken, eene vrouw, die een knaapje aan de hand houdt. In het lies en in de biezen op den voorgrond plassen een paar eenden.

Geteekend: W. Roelofs.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1875.

Aangekocht voor f 1200.

HENRIËTTE RONNER-KNIP.

Geboren te Amsterdam 31 Mei 1821.

Leerlinge van haar vader JOSEPHUS AUGUSTUS KNIP.

105. DRIE TEGEN EEN.

Doek. H. 0.78. B. 1.23.

In een stal, met roode tegels bevloerd, staat eene groene aarden kom op den grond, welks inhoud, naar het schijnt, bestemd is voor de kat, welke aan den linkerkant, met hoog opgetrokken rug en open bek, zich dicht tegen den muur dringt. Zij houdt den rechtervoorpoot opgeheven, gereed om den aanval af te slaan van drie honden, twee witte smousjes en een zwart-bruin leeuwtje, welke blaffende op de kat en haar maal komen toeschieten. Op den grond wat stroo.

De dieren op natuurlijke grootte.

Geteekend: HENRIËTTE RONNER.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1868.

Aangekocht voor f 1200.

Gegraveerd door C. ED. TAUREL.

Gephotografeerd door CH. BINGER & C°.

GEORGE ANDRIES ROTH.

Geboren te Amsterdam 11 September 1809.

Leerling van PIETER GEORGE WESTENBERG.

106. GEZICHT IN HET BENTHEIMSCHE BOSCH.

Doek. H. 0.80. B. 1.16.

In een dicht woud met zware boomen beplant, is in het midden een open park, waar houthakkers bezig zijn eenige gevelde stammen op een wagen te laden; twee mannen rollen

een stam voort, een derde schikt op de kar het hout wat in orde. Van de afgespannen paarden graast het bruine in het voetkruid, het witte staat niet ver van den houtwagen te rusten. Aan den linkerkant ziet men een zeer fraaien eikenboom, welks breede getakte kroon een aanmerkelijk deel der schilderij beslaat.

Geteekend: G. A. Roth.
1870.

Tentoonstelling Arti et Amicitiae, 1870.

Aangekocht voor f 900.

PHILIP LODEWIJK JACOB FREDERIK SADÉE,

zich noemende Philip Sadée.

Geboren te 's Gravenhage 7 Februari 1837.

Leerling van Jacobus Everardus Josephus van den Berg.

107. NALEZEN.

Doek. H. 0.60. B. 1.19.

In de duinen zijn twee jonge vrouwen bezig een reeds gerooiden aardappelen-akker, na te lezen. Eene van haar, gekleed in een paarsch jak, met zwart doekje, grijzen boezelaar, rooden baaien rok, zwarte kousen en schoenen, en met een geel mutsje op het hoofd, woelt met eene spade in den grond en brengt eenige aardappelen te voorschijn.

Eene andere vrouw, die ter linkerzijde geknield is, en een blauwachtig jak, zwarten over- en rood-baaien onderrok, een grauwen boezelaar, groen omslagdoekje draagt en een wit mutsje op het hoofd heeft, wroet met hare rechterhand de aardkluiten los en houdt met de linkerhand een tuindersmandje vast, om er de gevonden aardappels in te werpen. Ter rechterzijde komt eene oude vrouw aanstrompelen; haar

sober gewaad bestaat in een zwarten rok en jak, kousen en schoenen, blauw halsdoekje en wit mutsje; zij heeft met de beide handen haar boezelaar opgenomen en draagt er het een of ander in.

In de verte ziet men de kerk van Scheveningen.

Geteekend: PH. SADÉE F. 1874.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1874.

Aangekocht voor f 2500.

RADEN SALEH.

Geboren te Samarang in 1816.

Leerling op Java van ANTOINE A. J. PAYEN, en later te 's Gravenhage van ANDREAS SCHELFHOUT en CORNELIS KRUSEMAN.

108. OP LEVEN EN DOOD.

Doek. H. 1.74. B. 2.91.

Gevecht tusschen een leeuw, eene leeuwin en een buffel. De leeuwin ligt ter linkerzijde met den rug ter aarde; haar muil is wijd geopend en zij slaat den linkervoorklauw in den hals van een buffel, welke haar met de horens in het lichaam heeft gestooten en op den grond neêrgeveld houdt. Een leeuw is den buffel op den rug gesprongen en bijt hem in den hals, terwijl hij hem zijn klauwen in de lendenen slaat, zoodat het bloed er langs druppelt. Eene wolk van stof wordt door de worstelende dieren in de hoogte gedreven.

Alle dieren levensgroot.

Geteekend: RADEN SALEH F.
1848.

Door den schilder in 1850 aan den Koning aangeboden, en door Z. M. voor het Museum bestemd.

ANDREAS SCHELFHOUT.

Geboren te 's Gravenhage 16 Februari 1787, overleden aldaar 19 April 1870.

Leerling van JOHANNES HENDRICUS ADRIANUS ALBERTUS BRECKENHEYMER.

109. HOLLANDSCH WINTERGEZICHT.

Paneel. H. 0.45. B. 0.71.

Een dichtgevroren Zuid-Hollandsche plas. Op enkele plaatsen wordt het ruime ijsveld gesneden door zeer smalle strooken lands, beplant met een paar, nu ontbladerde knotwilgen. Vooraan zijn drie mannen in druk gesprek; de een bestuurt eene lage slede, de ander rust er op en de derde heeft schaatsen aan de voeten, een langen stok in de hand en rookt een pijpje. Een grijsachtige hond staat druilende bij dit gezelschap. Rechts een watermolen, een armelijk huisje en op den achtergrond veel houtgewas. Aan den linkerkant steken een paar hooge palen uit het broekland, op een er van zit eene kraai. In de verte schaatsenrijders, een molen en eene kerk.

De ondergaande zon werpt een gouden gloed over het gansche landschap.

Geteekend: A. SCHELFHOUT.

Aangekocht in 1862 voor f 1000.

Gephotografeerd door CH. BINGER & Co.

110. AAN DEN MAASKANT, BIJ WINTER.

Doek. H. 0.67. B. 1.03.

Op eene binnenvaart uitloopende in de Maas, een aantal schaatsenrijders; hier en daar een ingevroren schuitje.

Vooraan eene met een bruin, nu stilstaand paard bespannen slede, waarbij twee mannen; de een zit tegen de slede, de ander leunt er op. Wat meer links is een meisje in gesprek me eene vrouw bij eene slede, waarop sprokkelhout; eene ander

vrouw met wat verdord hout onder den rechterarm, treedt op de slede toe. Allen zijn armoedig gekleed.

In het midden een schaatsenrijder, met korte broek, grijsachtig buis en wanten, in de rechterhand een langen stok houdende.

Links een ontbladerd bosch, rechts wat wilgenboomen; op den tweeden grond een paar aan elkander verheelde schuren en wat hooger opgaand hout. Alles zeer spaarzaam overdekt met sneeuw.

Geteekend: A. SCHELFHOUT.

Tentoonstelling te Rotterdam, 1867.

Aangekocht voor f 2000.

GEORGE ADAM SCHMIDT.

Geboren te Dordrecht 17 Mei 1791, overleden aldaar 22 Maart 1844.

Leerling van PIETER HOFMAN.

111. BIJBELLEZING.

Paneel. H. 0.37. B. 0.31.

Voor eene tafel, welke met een bont kleed overdekt is en waarop men een zilveren inktkoker met veeren pennen ziet, staat een jong meisje met den rug naar den beschouwer gekeerd; zij draagt een paarsch jurkje met korte mouwen en daarover een donkerrood omslagdoekje; de haren hangen in krullen over hare schouders; zij leest in den Bijbel voor een oud man die, ter linkerzijde van de tafel, in een ouderwetschen armstoel gezeten is; hij heeft een zwart mutsje op de witte haren en is gekleed met een witten halsdoek, hoog toegeknoopt bruin vest en eene lange kamerjas van ongeveer dezelfde kleur.

Zijn linkerarm steunt op de tafel en in de rechterhand, welke op zijne knie rust, houdt hij een bril. Aan den linker-

hoek van den grijzen wand is ten deele een groen gordijn, aan de rechterzijde is eene schilderij in zwarte achtkante lijst zichtbaar.

Geteekend: G. A. SCHMIDT.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1827.
Aangekocht voor f 90.

JOHANNES SCHOENMAKERS PIETERSZ.

Geboren te Dordrecht 1 November 1755, overleden aldaar 4 Juni 1842.

Leerling van JACOB VAN STRIJ.

112. STADSGEZICHT.

Paneel. H. 0.49. B. 0.63.

Op een pleintje staat ter rechterzijde een Stadhuis, dat eenigszins in gothischen stijl is gebouwd; het heeft eene breede trap, waarop een paar menschen zitten, een uurwerkhuis, steeklok in een torentje, boven het dak uitstekende en een ooievaarsnest er op. Naast het Stadhuis, ter rechterzijde, twee oude gebouwtjes en eene onaanzienlijke woning.

Aan den linkerkant op het plein ziet men eene groote huifkar, waarbij drie mannen, eene vrouw en een hond. Op den tweeden grond een marktplein, dicht met boomen beplant; er zijn een paar kramen opgeslagen en daarbij staan vele lieden. Boven het plantsoen steekt een kerktoren uit.

De beeldjes zijn geschilderd door J. C. SCHOTEL.

Geteekend: J. SCHOENMAKERS en
J. C. SCHOTEL.

Tentoonstelling te Haarlem, 1825.

HENDRIK JACOBUS SCHOLTEN.

Geboren te Amsterdam 11 Juli 1824.

Leerling van Petrus Jacobus Greive.

118. ZONDAGMORGEN.

Paneel. H. 0.55. B. 0 66.

Twee dames zitten in een deftig zeventiende-eeuwsch vertrek bij eene tafel op bolpooten, welke met een kostbaar kleed is overdekt en waarover wederom een kleedje van fraai speldewerk is gelegd. De jongste der vrouwen in grijs-satijnen gewaad met kanten handboorden, zwarten strik op den boezem, peerpaarlen in de ooren en eene naald met paarlen knop door het haar gestoken, houdt de rechterhand tegen de kin, en leest voor, uit den Bijbel. De toehoorster, eene oude dame, zit aan de andere zijde der tafel, links, en bij eene hooge schouw op marmeren kolommen, waarin een vuur ligt te branden. Zij draagt een zwart-zijden kleed, zwar-fluweelen mantel met bont omzoomd, zwarte kaper, witten staanden kraag en handboorden; hare voeten rusten op eene fraai uitgesneden stoof en zij leunt tegen een groot beddekussen, dat in den rug van haar armstoel is gelegd. Op de tafel een groot boek in bruin leeren band, een zakdoek en eene porceleinen vaas met een paar tulpen. Ter zijde van den schoorsteen eene ouderwetsche kast met een bokaal, een paar porceleinen vazen, eenige boeken en een klein kistje er op; de wanden zijn ten deele beschoten met eikenhout en daarboven met goudleeren behangsel bespannen.

Ter rechterzijde staat een groot ledekant met groen behangsel, en een stoel er voor. Aan den muur op den achtergrond hangt een mansportret, boven de kast eene schilderij.

Geteekend: H. J. Scholten f[t].

Tentoonstelling te Amsterdam, 1868.

Aangekocht voor f 1000.

Gegraveerd door C. Ed. Taubel.

JOHANNES CHRISTIANUS SCHOTEL.

Geboren te Dordrecht 11 November 1787, overleden aldaar 21 December 1838.

Leerling van Martinus Schouman.

114. ONSTUIMIGE ZEE BIJ BUIIG WEDER.

Doek. H. 1.61. B. 2.19.

Aan de rechterzijde, niet ver van een strand, dat veel gelijkenis vertoont met de Hollandsche kust bij Kijkduin, zeilt een met vijf personen bemande loodskotter, welke zijn fokzeil bergt, aan, op eene Hollandsche bark (kampagne-schip) welke zeil mindert; er is veel volk aan boord; de voortop is reeds tegengebrast, de kluiver neêrgehaald, en het groote bramzeil en het grootzeil zijn opgegijd.

Verder in zee, te loever van deze bark, ziet men een voor den wind zeilenden schoener en eene bijleggende bark.

Aan den gezichtseinder hier en daar een scheepje. Donkere buiige lucht.

Geteekend: J. C. Schotel f.

115. STRANDGEZICHT.

Paneel. H. 0.36. B. 0.50.

Genomen van den Zeedijk bij de Rozenwerf op het eiland Marken.

Een smal strand, waaraan, tusschen twee zeehoofden van paalwerk, wat aan den rechterkant en achter een zeer klein vaartuigje waarin een visscher zich bevindt, eene Marskensche haringschuit ligt, met twee mannen er in. De lucht is buiig en de vloed komt opzetten. Op de reede, meer aan de linkerzijde, ziet men eene Hollandsche haringbuis en verder op stroom een kotter, beiden met gestreken zeilen ten anker liggen.

Ver in zee een paar scheepjes.

Geteekend: J. C. Schotel.

Op de verkooping Blokland in 1839 aangekocht voor f 850.

Gephotografeerd door Ch. Binger & C°.

PETRUS JOANNES SCHOTEL.

Geboren te Dordrecht 19 Augustus 1808, overleden te Dresden 23 Juli 1865.

Leerling van zijn vader JOHANNES CHRISTIANUS SCHOTEL.

116. WOELEND WATER.

Doek. H. 0.72. B. 0.90.

Gezicht op de Zeeuwsche stroomen ter hoogte van het eiland Schouwen, welks duinen men links in de verte ontdekt. Eene Hollandsche kraantjalk met dwarsvallende boot op sleeptouw, zeilt van den wind naar de rechterzijde, en houdt beneden een Deenschen schoener langs, welke voor anker is gekomen.

Aan den linkerkant een paar kruisende visscherschuiten en aan den gezichtseinder eenige kleine scheepjes.

Geteekend: P. J. SCHOTEL.

MARTINUS SCHOUMAN.

Gedoopt te Dordrecht 31 Januari 1770, overleden te Breda 30 October 1848.

Leerling van MICHIEL VERSTEEG.

117. DE TOCHT NAAR PALEMBANG.

(Eiland Sumatra.)

De Sultan van Palembang ACHMET NAYEM OEDIN, onderscheidde zich in zijn bestuur door verregaande onrechtvaardigheid, wreedheid in het opleggen van straffen en toelating van zeerooverij en slavenhandel. Evenzoo zijn broeder BARR OEDIN, die hem opvolgde. In Juni 1819 trad deze vijandig tegen de Nederlanders op, en er werden van beide zijden toebereidselen tot een oorlog gemaakt. In Mei 1821 stak de Nederlandsche vloot in zee en den 20sten Juni had de algemeene aanval op Palembang, plaats, maar zonder eenig voordeel. Den 23sten Juni was men gelukkiger. De overste BISCHOFF vermeesterde, reeds vóór zeven uren, het

sterke Gobora, tastte daarop, met den majoor DE LEEUW, de verschansingen langs de zijrivier Paladloe, van achteren aan en veroverde drie batterijen; de schepen brachten de waterbatterijen des vijands tot zwijgen. Hierop werd het paalwerk vernield, men zeilde tot de stad op en eischte van den Sultan de overgave, waarin deze moest bewilligen.

Doek. H. 0.70. B. 0.91.

Over de geheele breedte ziet men, in het verschiet, op de kust de versterkingen van Palembang. De Nederlandsche vloot is op eenigen afstand in slagorde geschaard; zij heeft haar vuur op de kust geopend, en onder bedekking daarvan, gaan eenige sloepen beproeven, de manschappen aan wal te zetten.

In het midden der slaglinie ligt het schip van den kommandant, de Nederlandsche vlag is in top geheschen. Ter rechterzijde, op grooteren afstand van den wal, het ziekenschip, men ziet er vele officieren aan boord en eene sloep ligt bij aan bakboordzijde om nog eenige gewonden toe te brengen. Aan den linkerkant een transportschip en hier en daar vele sloepen met krijgslieden.

Geteekend: M. SCHOUMAN.

CORNELIS SPRINGER.

Geboren te Amsterdam 25 Mei 1817.

Leerling van KASPER KARSEN.

118. HET RAADHUIS EN DE GROENTENMARKT TE VEERE.

De eerste steen van het Raadhuis te Veere werd gelegd in 1474, de toren is gebouwd in 1599, de pui met de vier leeuwen, dagteekenende van 1588, werd in 1751 vervangen door een opgang met ijzeren hek.

De zeven beelden in den gevel van het raadhuis stellen voor:

1. HENDRIK VAN BORSSELE (IV), overleden 15 Maart 1474 Heer van Veere enz.

2. JOHANNA VAN HALEWIJN, Gemalin van genoemden HENDRIK, overleden 31 December 1467.
3. WOLFERT VAN BORSSELE (VI, eigenlijk VII), overleden 29 April 1486.
4. CHARLOTTE VAN BOURBON, Gemalin in tweede huwelijk van WOLFERT.
5. PHILIPS VAN BOURGONDIËN, overleden 4 Juli 1498.
6. ANNA VAN BORSSELE, Gemalin van PHILIPS, overleden 8 December 1518.
7. ADOLF VAN BOURGONDIËN, overleden 7 December 1540.

(Zie over deze Heeren van Veere en hunne Gemalinnen: ERMERINS, *Zeeuwsche oudheden*, Dl. III, 1ste en 2de stuk.)

Wellicht zijn de beelden gemaakt door ANTONIUS KELDERMANS van Mechelen, die in 1479 de kerk van Veere herbouwde.

Doek. H. 0.89. B. 0.76.

Ter rechterzijde ziet men het in gothischen stijl gebouwde Raadhuis, met zeven beelden, onder overhuivingen, voor den gevel en een klokketoren, welke in bouwtrant afwijkt van de voor het Stadhuis aangenomen orde. Een man met eene pet op, zal de trap van het Raadhuis afgaan. Naast dit hoofdgebouw aan de rechterzijde eenige ouderwetsche huizen; bij een er van staan twee mannen, de een met een bruin paard aan den toom, te praten; aan den linkerkant een nauw steegje en verder een lange rij huizen in voorvaderlijken bouwtrant. Aan de overzijde der straat ziet men twee voortreffelijke huizen, in stijl overeenstemmende met den hier heerschenden smaak, aan een er van ziet men op het uithangbord het wapen van Zeeland. Midden in de straat eene rij zware boomen en daaronder, gelijk ook voor het Raadhuis, eenige groentenverkoopsters, een wagen met een paard bespannen, enz. Verder koopsters, ambachtslieden, wandelaars en hier en daar een hond.

Geteekend: C. SPRINGER FEC. 1861.

De omgeving van het Raadhuis is door den Schilder uit schoonheidsgevoel fraaier voorgesteld dan die in werkelijkheid is.

Aangekocht in 1861 voor f 1000.

Gephotografeerd door CH. BINGER & C°.

HENDRIK STOKVIS,

zich teekenende STOKVISCH.

Gedoopt te Loenen 6 Februari 1768, overleden te Amsterdam? in 1824. (*)

Leerling van JOHANNES CHRISTOFFEL SCHULTSZ.

119. BIJ DARTHUIZEN.

Paneel. H. 0.42. B. 0.56.

Aan den voet van een heuveltje en bij een verstervenden wilgentronk, ligt eene rood-bonte koe in het gras; er staat eene vaal-bonte bij en een paar schapen hebben zich tot rusten gelegd. Dicht bij deze groep zit een koewachtersjongen blootshoofds en op bloote voeten te spelen met een of ander dier, dat hij in zijn hoed heeft liggen; een andere hond zit er naar te kijken.

Ter linkerzijde wat geboomte en in de verte een bergachtig verschiet.

Geteekend: H. STOKVISCH. 1814.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1816.

Aangekocht voor f 230.

PIETER STORTENBEKER.

Geboren te 's Gravenhage 21 April 1828.

Vormde zich-zelf.

120. MORGENSTOND.

Doek. H. 0.86. B. 1.27.

Gezicht op den oever van een der Zuid-Hollandsche plassen, waar eene zwart-bonte en twee rood-bonte koeien bij den rietkraag in het water staan. De zwart-bonte koe, wat

(*) Komt *niet* voor in de Registers van overlijden op den Burgerl. Stand te Amsterdam.

verscholen achter eene rood-bonte, loeit tegen eene kudde runderen, welke in de uitgestrekte weide langs den plas graast. In het verschiet wat laag houtgewas.

De rijzende zon doet den dunnen doorzichtigen nevel optrekken.

Geteekend: P. STORTENBEKER.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1866.

Aangekocht voor f 650.

Gephotografeerd door CH. BINGER & C[0].

JOHANNES ANTONIE BALTHAZAR STROEBEL.

Geboren te 's Gravenhage 24 November 1821.

Leerling van HUBERTUS VAN HOVE BJZN.

121. STAALMEESTERS VAN DE LEIDSCHE SAAIHAL.

Doek. H. 0.82. B. 0.91.

In een zeventiende-eeuwsch vertrek met witte muren, eikenhouten beschot en breeden hoogen schoorsteen, waaraan een groene val hangt, staat eene tafel bedekt met een veelkleurig kleed en daarop liggen, bij een tinnen inktkoker, eenige zware rollen zwart laken, eene rol saai. Drie staalmeesters, die met de keuring der weefsels belast zijn, onderzoeken het gehalte der aangeboden stoffen; twee zijn gekleed in zwart-, een in grijs kamizool, allen verder met zwarte korte broek en kousen van dezelfde kleur, witten platten halskraag en met zwarten punthoed. Een der staalmeesters, links naast de tafel staande, betast het grijze stuk saai met beide handen, zijn ambtgenoot, dien men achter de tafel ziet, maakt met de rechterhand eenig gebaar, terwijl de derde, op een met rood trijpt bekleeden stoel voor de tafel gezeten, het verslag der bevinding, opteekent. De hoed van dezen ligt naast hem op den met witte en blauwe tegels geplaveiden vloer. Rechts van

de tafel, op den tweeden grond, zit een man in de kleedij der eeuw, geweven stoffen te onderzoeken. Vlak achter hem eene openstaande deur (met geschilderde wapens in het bovenlicht), toegang gevende tot eene gang, waar eene dienstmaagd een bloemstruik verzorgt, welke in een geopend kruisvenster staat. Aan het einde van de gang eene trap. Ter linkerzijde in het vertrek een ruime armstoel, waarin een geopend boek ligt, een groot boek tegen den stoel, een bezegeld perkament op den vloer en tegen den linkermuur, onder een venster, staat eene kist, waarop eenige rollen groen saai zijn opgestapeld. Voor den schoorsteen hangt eene schilderij met groen gordijn er voor en aan de zoldering eene koperen kroon.

Geteekend: STROEBEL F.
1866.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1866.

Aangekocht voor f 650.

Gephotografeerd door CH. BINGER & C°.

ABRAHAM VAN STRIJ.

Geboren te Dordrecht 31 December 1753, overleden aldaar 7 Maart 1826.

Leerling van JORIS PONSE.

122. DE KETELSCHUURSTER.

Paneel. H. 0.34. B. 0.28.

In eene keuken, ziet men bij eene pomp, waarbij eene lantaren staat, eene werkmeid, die gekleed is met een blauwachtig jak, bruinen rok, blauwen boezelaar, wollen borstrok, witten halsdoek en die een wit mutsje op het hoofd heeft.

Zij is rechts gewend en druk bezig een grooten geelkoperen ketel te schuren. Deze staat op eene schuurbank en eene groote dweil ligt er onder; de meid is bezig den ketel,

dien zij met de linkerhand bovenaan vasthoudt, van binnen schoon te maken. Bij haar op de bank staat een bakje met een schuurlap en een heiboender er in.

Vooraan een pottenbankje, waarop eene koperen schuimspaan, het rood-koperen keteldeksel en een rood-aarden pot gezien worden en waartegen een bezem staat.

Geteekend: A. VAN STRY.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1818.

JACOB VAN STRIJ.

Geboren te Dordrecht 2 October 1756, overleden aldaar 4 Februari 1815.

Leerling van ANDREAS CORNELIS LENS.

128. MELKTIJD.

Paneel. H. 0.71. B. 0.95.

In een bekoorlijk hollandsch landschap zit eene vrouw, gekleed in eenvoudig boerengewaad, op de hurken eene roodbonte koe, welke naar de linkerzijde gewend is, te melken. Het vocht wordt opgevangen in een wit-houten emmer met metalen banden.

De melkster is in gesprek met eene andere boerin, die met den rug naar den toeschouwer staat, een grooten strohoed op het hoofd draagt en een emmer-juk over den linkerschouder heeft hangen. Voor deze vrouw ligt eene zwart-bonte koe in de weide, rechts gericht.

Wat meer naar de linkerzijde staan op den voorgrond twee groote geel-koperen melkkannen, een emmer, zeef enz.

Op den tweeden grond, vier koeien van verschillende kleur voor eene vervallen oude slotpoort, waar nog slechts op den linkerbeer een wapenhoudenden steenen leeuw te zien is en welke enkel met een houten hekwerk is afgesloten. Binnen die omheining staan eenige gebouwtjes. Op den achtergrond zwaar geboomte en in het verschiet op de weiden twee vrouwen, vee, landhoeven enz.

Geteekend: J. VAN STRIJ.

124. AVONDSTOND OP HET LAND.

Paneel. H. 0.71. B. 0.95.

In een wat heuvelachtig landschap staat ter linkerzijde de bouwval van een groot kasteel. Niet ver van den poortboog ziet men een bijna geheel verstorven eikenboom, en dicht daarbij liggen drie landlieden met elkaer in het gras te praten; een vierde akkerman en een kleine hond staan bij hen. Vooraan loopen drie koeien, eene witte, eene rood- en eene zwartbonte, benevens twee schapen en een ram, terwijl een derde schaap met de pooten in een kreekje staat, dat op den voorgrond, rechts, gezien wordt.

In de verte eenig laag houtgewas en heuvels in het verschiet.

Geteekend: J. van Stry.

Verkooping Gevers, 1822.

125. DE TOCHT NAAR DE MARKT.

Paneel. H. 0.56. B. 0.82.

In een sterk verlicht landschap waardoor een riviertje heenloopt, rijdt een landman op een bruinen ezel. Men ziet beiden van achteren.

De man draagt een bruinen breeden hoed, rooden rok, donkere broek en schoenen en witte kousen; hij houdt een langen stok dwars voor het lijf en heeft over zijn rechterschouder eene tasch aan een riem hangen.

Het dier is behalve met zijn meester, nog beladen met twee volle manden. Links van den landman staat een herdersknaap, leunende op zijn staf, met vijf schapen bij zich; ter rechterzijde, op den tweeden grond en op den oever der rivier, eene vrouw, op een ezel gezeten. Rondom haar loopen vijf koeien van verschillende kleur.

In de verte ziet men een gebergte en hier en daar eenig geboomte.

Geteekend: J. van Stry f[t].

ABRAHAM TEERLINK.

Gedoopt te Dordrecht 5 November 1776, overleden te Rome 26 Mei 1857.

Leerling van MICHIEL VERSTEEG en van ARIE LAMME.

126. ITALIAANSCH LANDSCHAP.

Doek. H. 1.01. B. 1.41.

Midden in het gebergte, wel begroeid met laag hout, staan op een bergvlak, aan de rechterzijde, eenige groote gebouwen. Aan hun voet stort een stroom naar omlaag, het water wordt een paar malen door rotsblokken onderbroken en vloeit beneden in eene snel vlietende beek weg.

Aan den linkerkant staan oude hooge boomen en trekken eenige lieden langs den weg. Vooraan gaat een jonkman enkel in een hemd en broek gekleed, met een schetsboek in de eene hand en met de andere zijn muildier bij den toom voorttrekkende. Daarachter volgt een man, in een blauw buis, op een wit paard, dat door een zwarten hond wordt aangeblaft; dan eene vrouw, met een witten sluier over het hoofd op een grijs muildier; zij wordt door een man, in geel gewaad, ondersteund; eindelijk, drie muilezeldrijvers en eene vrouw met een korf op het hoofd.

Geteekend: TEERLINK F.
Romae 1823.

127. DE WATERVAL VAN TIVOLI BIJ ROME.

(Tegenhanger der vorige schilderij.)

Doek. H. 1.01. B. 1.41.

Gezicht in het Sabijnsche gebergte, vier mijlen van Rome en nabij de stad Tivoli, waar de watervallen tusschen de rotsachtige bergwanden naar beneden storten.

Ter rechterzijde ziet men, hoog op de rotsen, den welbewaarden „Tempel van Vesta" of van de Tiburtijnsche Sybilla, met zijne ranke gegroefde Korinthische zuilen.

Op den bergrug, naar den linkerkant, staan eenige zware vierkante onooglijke gebouwen; beneden aan den voet groeien welige wijngaarden, en staat een landman in rood buis, bruine broek en met grijzen hoed op, bij een muildier, dat twee kuipen langs den rug heeft hangen; twee vrouwen, een meisje en twee jonge mannen zijn, op den tweeden grond, met den wijnoogst bezig. Meer naar het midden staat een witte hond tegen de neêrstortende waterstroomen te blaffen.

Op eene trap in de rotsen ziet men eenige menschen.

Geteekend: TEERLINK F.
Romae 1824.

JAN BEDIJS TOM.

Geboren te Boskoop 4 Maart 1813.

Leerling van ANDREAS SCHELFHOUT.

128. OP DE HEIDE.

Paneel. H. 0.72. B. 1.04.

Eene talrijke kudde schapen graast op eene wijd uitgestrekte heide, velen liggen, een groot gedeelte staat in groepjes bij elkaer of scheert het heidekruid af. Ter rechterzijde zit een oude herder, blootshoofds en met bloote voeten, en is naar het schijnt bezig iets aan zijn staf te veranderen.

Eene jonge vrouw, met eene breikous in de handen, staat dicht bij hem en kijkt naar de schapen; een herdershond zit niet ver van daar op den grond. In het verschiet een dorpsgezicht.

Geteekend: J. B. TOM.
1866.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1866.

Aangekocht voor f 750.

Gephotografeerd door CH. BINGER & Co.

HENDRIK ALBERT VAN TRIGT.

Geboren te Dordrecht 22 October 1829.

129. GODSDIENSTONDERRICHT IN DE LUTHERSCHE KERK VAN HET DORP VIK IN NOORWEGEN.

Doek. H. 0.72. B. 0.99.

Het kerkje, van binnen gezien, is geheel van hout, eigenaardig in Noordschen trant getimmerd en besneden, terwijl de wanden, zuiltjes en karbeelen met groene ranken beschilderd zijn.

Ter rechterzijde, voor een laag schotwerk, staat de voorganger der gemeente, een eerbiedwaardig man met grijze haren, in zwarte toga en met een witten, breeden, geplooiden halskraag om; hij is links gewend, houdt een boek in de handen en ondervraagt een dicht bij hem staanden knaap, gekleed in blauw buis en broek, roodachtig vestje, en die eene roode muts in de handen houdt.

De jongen kijkt bedremmeld naar den grond. Naast hem ter linkerzijde ziet men twee meisjes; het eene met een zwart jakje, groenen rok, gebloemd doekje over de blonde haren, houdt in de bij het lijf neêrhangende rechterhand een boek en haar linkerwijsvinger bij den mond; het andere meisje, wat achter het eerste teruggeweken, is gekleed met eene groenachtige jurk, blauwen boezelaar met gekleurden onderrand, geelachtig omslagdoekje en een rood mutsje op het hoofd. Zij heeft een boek onder den linkerarm en kijkt bedeesd voor zich. Rechts van deze groep, ter zijde van den leeraar, zitten en staan op of bij de banken een vijftal kinderen, twee jongens en drie meisjes. Het overige gedeelte van de kerk is gevuld met mannen en vrouwen, uitgedoscht in eene bevallige Noordsche kleederdracht. Op den achterwand een groot mansportret, aan den zolder een koperen kroontje, het gewelf boven de doopvont beschilderd met een beeldtenis.

Geteekend: H. A. van Trigt f^t^. 1866.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1866.
Aangekocht voor f 950.
Gephotografeerd door Ch. Binger & C°.

WOUTER JOANNES VAN TROOSTWIJK.

Geboren te Amsterdam in 1782, overleden aldaar in 1810.

Leerling van JURRIAAN ANDRIESSEN.

180. GELDERSCH LANDSCHAP.

Doek. H. 0.50. B. 0.62.

Op den voorgrond een beekje, waarin, bij een hoogen boom, een watersteiger staat, welke met een viertal treden voert naar een grasveld. Rechts ligt wat wit goed te bleeken en links hangt eenig linnen over stokken te drogen.

Een paar mannen zetten aan deze kleine weide wat levendigheid bij en eene schuur met rieten dak beslaat eene vrij groote plaats in dit grondstuk.

Dadelijk achter het grasveld rijst de bodem aanmerkelijk en is bezet met een dicht bosch. Hier, op een open plek, rechts weder begrensd door een heuvel, ziet men twee paarden en een koewachter met drie koeien.

(Niet geteekend.)

Verkooping VAN TROOSTWIJK te Amsterdam, 1875.

Aangekocht voor f 331.

181. GELDERSCH LANDSCHAP.

Paneel. H. 0.43. B. 0.39.

Gezicht bij eene bouwhoeve; ter rechterzijde, tusschen hoog houtgewas, eene schaapskooi met een zwaar rieten dak overhuifd. Niet ver van den ingang, is eene boerin bezig eene witte koe te melken; een geelkoperen emmer staat op eenigen afstand en vooraan aan den rechterkant liggen twee schapen in het gras. Op den achtergrond, voor zoover zichtbaar, een welig bewassen heuvel.

(Niet geteekend.)

Verkooping VAN TROOSTWIJK te Amsterdam, 1875.

Aangekocht voor f 225.

JEAN FRANÇOIS VALOIS.

Geboren te Paramaribo in 1778, overleden te 's Gravenhage 7 December 1853.

Leerling van zijn vader.

182. STADSGEZICHT.

Paneel. H. 0.45. B. 0.62.

Vooraan loopt een smal grachtje, dat, meer naar den tweeden grond, eene andere gracht rechthoekig snijdt. Ter linkerzijde ligt eene open praamschuit tegen den wal en men ziet er een haan en een paar kippen; op het erf, achter een ouderwetsch huis, is een groote voorraad brandhout opgestapeld.

De beide wallen van het grachtje worden verbonden door eene steenen boogbrug, waarop eene vischvrouw, een man en een meisje met een klein kind, een goed heenkomen zoeken, dewijl eene vrachtkar komt aanrijden. Op den linkerwal houdt eene oude vrouw een kruier staande en verder op, ziet men een melkboer met twee honden. De huizen zijn allen in den stijl der 17e en 18e eeuwen opgetrokken.

Geteekend: J. F. Valois f.

WOUTERUS VERSCHUUR.

Geboren te Amsterdam 11 Juni 1812, overleden te Vorden 4 Juli 1874.

Leerling van Pieter Gerhardus van Os.

183. BUIIG WEDER.

Paneel. H. 0.45. B. 0.65.

In eene weide langs den kant eener sloot, waarbij drie afgezaagde boomstammen liggen, staan twee paarden, een bruin, en een zwart, dat zijn kop zoowat achter den hals van het andere paard tegen het ruwe weder tracht te beschutten. Bij een vaartje ter linkerzijde, langs welks oever een paar knot-

wilgen groeien, ziet men twee geiten. Aan den rechterkant in de weide graast een vospaard. In de verte een boschrijk landschap en aan de overzijde van de vaart eene boerenwoning, tusschen houtgewas verscholen.

Donkere regenachtige lucht.

Geteekend: W. VERSCHUUR.

Tentoonstelling Arti et Amicitiae, 1873.

Aangekocht voor f 1000.

SALOMON LEONARDUS VERVEER.

Geboren te 's Gravenhage 30 November 1813, overleden aldaar 5 Januari 1876.

Leerling van BARTHOLOMEUS JOHANNES VAN HOVE.

184. STADSGEZICHT.

(Eene vrije navolging van het gezicht op de Kolksluis te Amsterdam.)

Doek. H. 1.01. B. 1.22.

De voorgrond wordt ingenomen door eene ruime binnengracht, waar ter linkerzijde, dicht onder den hoogen walmuur bij een zwaren ronden toren (welke veel overeenkomst heeft met den Schreijerstoren, nu het kantoor van den Waterschout) een klein houtvlot en twee Volendammer vischschuiten liggen. Ze zijn vastgemeerd aan een paal in de gracht en door de visschersgezinnen bemand.

Eene roeiboot, waarin zich vier mannen en eene vrouw bevinden, vaart door de half geopende sluis naar binnen.

Ter rechterzijde, op den walsteiger, zijn drie vrouwen bezig, in de gracht waschgoed te spoelen en op de trap ziet men een paar mannen. Over de sluisbrug gaan eenige ambachtslieden, dienstmaagden, kruiers en een sleeper.

Een aardig stadsgezicht aan beide zijden en naar den achtergrond. De toren welke zich daar verheft, heeft eenige gelijkenis met dien van den Utrechtschen Dom, doch geens-

zins met dien van de Oude Kerk, welken men in dit tafereel zou moeten verwachten.

Geteekend: S. L. VERVEER F. 1839.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1839.

Aangekocht voor f 600.

185. TE NOORDWIJK-AAN-ZEE.

Doek. H. 0.80. B. 1.28.

Op de lage duinen langs het strand staat eene vrouw, die een knaap en een meisje bij zich heeft, met de linkerhand boven de oogen, in zee te kijken. Wat lager, naar den rechterkant, loopt een oude visscher naar de dorpspomp waarbij een paar meisjes bezig zijn; twee andere visschersvrouwen staan niet ver van daar te praten en een klein meisje, met een jong kindje op den arm, komt naar hen toe.

Eene vrouw met eene ben op het hoofd, gaat, vergezelschapt van een meisje, naar het strand. Ter linkerzijde eenige visscherswoningen, waar netten hangen te drogen, eene vrouw staat bij eene tobbe te wasschen, en wat verder op eene vrouw bij een man, die zijne netten boet. In de deur van een der huisjes zitten een paar kinderen. Meer naar den voorgrond een hond, aan een been knabbelende.

Achter de duinen ziet men de masten van twee op strand staande visscherspinken en in de verte de zee met vele schuiten er op.

Geteekend: S. L. VERVEER F. 65.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1865.

Aangekocht voor f 900.

Gephotografeerd door CH. BINGER & Co.

JOHANNES GIJSBERT VOGEL.

Geboren te Hooge-Zwaluwe 25 Juni 1828.

Leerling van ANDREAS SCHELFHOUT.

186. NOORD-BRABANTSCHE HEIDE.

Doek. H. 0.79. B. 1.19.

Midden in een ver uitgestrekt heideveld, zit een vrachtrijder aan den zoom van een breeden, hollen weg; bij hem staat eene tweewielige kar met een os bespannen en op een kleinen afstand, rechts naar achteren, zit eene vrouw neêrgehurkt bij een vuurtje van plaggen, waarover een ijzeren pot hangt; nog meer in de verte, waar de bodem wat daalt, ontwaart men het dak van eene kleine woning, welke tusschen eenig houtgewas ingesloten ligt.

In het verschiet, ter linkerzijde, eene groote vlakte waar eene kudde op graast en aan den rechterkant eene heuvelachtige en boschrijke landstreek.

Geteekend: J. G. VOGEL. 66.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1866.

Aangekocht voor f 700.

Gephotografeerd door CH. BINGER & C°.

CORNELIS JOHANNES DE VOGEL.

Geboren te Dordrecht 29 December 1824, overleden aldaar 9 Mei 1879.

Leerling van HENDRIK FREDERIK VERHEGGEN.

187. HERFST.

Doek. H. 0.78. B. 1.37.

De groote vijver in het Haagsche bosch, bij morgenzon; ter linkerzijde is de oever dicht beplant met zware boomen,

wier takken over het water hangen. In het midden van den vijver, ziet men een man in een klein vlet. Aan den rechterkant eene groep zware boomen en daarvoor een open grasveldje, waarop een aantal eenden loopen, koers zettende naar het water; in den vijver een paar eenden, welke naar het land komen zwemmen.

Geteekend: C. J. DE VOGEL.
Dordrecht.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1877.

Aangekocht voor f 800.

MARIA VOS.

Geboren te Amsterdam 21 December 1824.

Leerlinge van PETRUS KIERS.

188. STIL LEVEN.

Doek. H. 0.88. B. 0.71.

Over een zwaren grijzen deksteen, ligt ten deele een rood tafelkleed, en een witachtige wollen doek. Daarop staat in een gedreven zilveren bekken, een dergelijke beker met hoog deksel, en tegen deze is van achteren een blauw-Delftsche schotel aangegleden. Rondom dit vaatwerk liggen verspreid: eene geopende kokosnoot, een paar sinaasappelen, eene tros Turksche tarwe, een afgeschilde citroen, twee dichte- en vier open oesterschelpen, een oestermes en eene aarden bierkan met tinnen deksel.

Langs een donkergroen gordijn, ziet men in een ouderwetsch gemeubeld vertrek.

Geteekend: M. Vos. 1870.

Tentoonstelling te Rotterdam, 1870.

Aangekocht voor f 650.

JOHANNES WEISSENBRUCH,

zich noemende JAN WEISSENBRUCH.

Geboren te 's Gravenhage 18 Maart 1822, overleden aldaar 15 Februari 1880.

Leerling van SALOMON LEONARDUS VERVEER.

189. STADSPOORT TE LEERDAM.

Doek. H. 0.76. B. 1.02.

Aan het einde van eene breede straat, ziet men een hoogst eenvoudig gebouw, waarin, beneden, eene groote vierkante opening is uitgespaard en een zware stutbalk staat, om de bovenverdieping te ondersteunen.

Een man in een blauw buis komt deze poort binnen. Ter rechterzijde is eene steenen trap, welke naar den stadswal leidt. Meer naar de binnenzijde, ligt een man over een tamelijk hoogen muur te praten met eene vrouw, die zich op de straat bevindt, de linkerhand ter afwering van het zonnelicht boven de oogen houdt en een klein meisje bij zich heeft. Eene platte mand met eenige koopwaren staat bij haar op de straat en een hond komt naar haar toeloopen. Zij is slechts weinig verwijderd van de voordeur van het Schippersveerhuis, een groot ouderwetsch pand, waar een uithangbord en eene schippers-luibel in een beugel tegen den muur hangen. Eene steenen zitbank is onder de vensters gemetseld. Aan den anderen d. i. den linkerkant van het poorthuis, ziet men een drietal hooge zeventiende-eeuwsche huizen en aan het laatste een zeer ver in de straat vooruitspringend pothuis. Dicht bij de eerste woning staat eene groote waterton met drie bloempotjes er op, en in den hoek bij het derde huis en het pothuis, ook eene waterton. Er ligt wat goed op de straatsteenen te bleeken en eene vrouw is bezig vijf kippen te voeren.

Boven den stadswal ziet men den mast van een schip uitsteken en door de poort een weiland, waarin koeien grazen.

Sterk verlicht door de zon.

Geteekend: W.

Tentoonstelling te Rotterdam, 1870.
Aangekocht voor f 1200.

PIETER GEORGE WESTENBERG.

Geboren te Nijmegen in 1791, overleden te Brummen 26 December 1873.

Leerling van JAN HULSWIT.

140. STADSGEZICHT IN AMSTERDAM, BIJ WINTER.

Doek. H. 0.52. B. 0.67.

Ter rechterzijde staat het gebouw „het Zeerecht" aan den Buitenkant, en daar rondom liggen eenige stapels „Slijpsteenen" welke den naam aan deze buurt hebben gegeven. In de verte ontwaart men tusschen eene menigte masten der schepen welke in het IJ zijn ingevroren, den Haringpakkerstoren, en meer nabij, is de straat in de richting naar den Zeedijk afgebeeld. Voor een der ouderwetsche huizen aan den linkerkant staat een man, bij eene prikslede, te praten met eene vrouw; een arbeider, met een hond bij zich, neemt zijn weg zoowat naar een huis, waar op een luifel geschilderd staat (KO) USSENWINKEL.

Er ligt sneeuw en de zon schijnt.

Geteekend: P. G. WESTENBERG.
1817.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1818.

ABRAHAM HENDRIK WINTER.

Geboren te Utrecht in 1800, overleden te Amsterdam 28 Mei 1861.

Leerling van PIETER CHRISTOFFEL WONDER.

141. SCHAPENSTAL.

Paneel. H. 0.40. B. 0.50.

In een schuurtje ziet men eenige schapen, een ram, een paar bokken en geiten en een lammetje bijeen. Sommigen

liggen, eenigen staan, of doen zich te goed bij de ruif. Ter linkerzijde is eene stalpomp, een bezem ligt er bij en aan den wand hangt eene rattenval. Aan den rechterkant, een hooiklamp en in eene, aan een paal hangende mand, zit eene kip. In den achterwand, komt een knaap over de onderdeur kijken en men ziet naar buiten in een aangenaam landschap.

Geteekend: A. WINTER F.

PIETER CHRISTOFFEL WONDER.

Geboren te Utrecht 10 Januari 1777, overleden te Amsterdam 12 Juli 1852.

Vormde zich-zelf.

142. DE TIJD.

Doek. H. 1.21. B. 1.04.

De Tijd, voorgesteld als een gevleugeld grijsaard, rechts gewend en geheel naakt, is met de rechterknie op den grond gebogen en bedekt met een paarsch kleed, eenige voor hem liggende zinnebeelden van ijdelheid en vergankelijkheid, een spiegeltje en verwelkte koolbladeren namelijk, zoomede eene ontredderde weegschaal, merkteeken van eene vertrapte gerechtigheid.

Geteekend: P. C. WONDER F. 1810.

Legaat van den Schilder; ontvangen in 1853.

VLAAMSCHE SCHOOL.

HENRI VAN ASSCHE.

Geboren te Brussel 30 Augustus 1774, overleden aldaar 10 April 1841.

Leerling van BAPTISTE DE ROY.

148. BERGSTROOM IN DE ARDENNEN.

Paneel. H. 1.37. B. 1.19.

In een bergachtig oord, dat aan beide zijden met zwaar hout begroeid is, schiet een bergstroom over en tusschen rotsblokken naar beneden. Op den voorgrond links een verstorven boom en dicht daarbij, doch wat meer naar het midden, een houthakkersgezin.

De man, wiens tooi enkel bestaat in een rooden borstrok en bruine broek, laadt wat hout op een bruin, rechts gewend paard; zijne vrouw, vergezeld van een klein knaapje, wijst met de rechterhand naar een op den grond gezeten, zeer armoedig gekleed man, die haar bij den rok vasthoudt, terwijl zij met de linkerhand, een vrachtje hout, dat ze op het hoofd draagt, in evenwicht bewaart.

Wat meer naar achteren, boven tusschen het hout, een herder die eene kudde geiten weidt. Links in het verschiet rust het oog op een kasteel, grootendeels ten bouwval geworden.

Geteekend: H^RY VAN ASSCHE 1821.

MATTHEUS IGNATIUS VAN BREE.

Geboren te Antwerpen 22 Februari 1773, overleden aldaar 15 December 1839.

Leerling van PETRUS JOHANNES VAN REGEMORTER.

144. BEELDTENIS VAN DEN SCHILDER.

Paneel. H. 0.14. B. 0.15.

Rechts gericht, op het halve gelaat genomen en een vierde van levensgrootte.

Hij is gekleed in zwarten rok, waaruit een witte staande boord te voorschijn komt. Borststuk.

Geteekend: MATTHEUS IGNATIUS VAN BREE SE IPSE FECIT.

Geschonken in 1877 door Jhr. Mr. VICTOR DE STUERS.

J. BRICE.

145. DE POELIER.

Doek. H. 0.98. B. 1.14.

Een poelier staat aan den linkerkant en is rechts gewend; zijne kleeding bestaat in blauwen kiel, bruine halsdas waaruit een witte boord te voorschijn komt; hij heeft eene witte slaapmuts met blauwen rand op het hoofd en daarover een zwarten hoed, waarin, tusschen het bandje, een wit pijpje steekt. Voor hem staat eene teenen mand waarop wat stroo en een geplukte vogel liggen.

In de rechterhand houdt hij een patrijs en met de linkerhand grijpt hij eene Brabantsche dienstmaagd, die het hoofd naar hem gericht houdt, bij den blooten rechterbovenarm. Zij is gekleed met een geel gespikkeld jak, waaruit een witte halsdoek zichtbaar wordt, groote brabantsche kanten muts en witten boezelaar.

Zij draagt aan den rechterarm een blikken emmer, waarin radijs, prij, wortelen enz. liggen.

Op den tweeden grond, aan de linkerhand, een welgekleed heer, naar den poelier en het meisje kijkende.

In de verte eene straat met drie menschen er in.

Alle beelden levensgroot.

Geteekend: BRICE.
1827.

Gephotografeerd door CH. BINGER & C°.

CORNELIS CELS.

Geboren te Lier 10 Juni 1778, overleden te Brussel in 1859.

Leerling van ANDREAS LENS.

146. ZWITSERSCH LANDMEISJE.

Doek. H. 1.08. B. 0.86.

Gezien in het volle gelaat, links gericht.

Zij is gekleed in een grijsachtig jakje met lange mouwen en aan den hals geboord met vergulde kraaltjes; een roodfluweelen keurslijf met schouderreepen is daarover geregen en een groene gordelriem, vormt om haar middel de afscheiding tusschen het bovengewaad en een zwartachtigen rok. Een zwart hoedje met haneveeren staat op haar achterhoofd, en over den rug hangt eene met kleurige linten omstrikte haarstreng. Een boezelaar met bonte dwarsstrepen voltooit haar kleeding.

Het meisje, kennelijk te huis behoorende in het kanton Bern, houdt in de rechterhand over haar schouder een bergstok, waaraan een patrijs hangt.

Hare linkerhand steekt zij toe aan een hond, van wien alleen de geelachtige kop zichtbaar is.

Rondom lage bergen.

Het beeld levensgroot.

(Niet geteekend.)

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1821.

Aangekocht voor f 420.

CONSTANTINUS FIDELIO COENE.

Geboren te Vilvoorde in December 1780, overleden den 20 Augustus 1841.

Leerling van JOHAN FABER en van PIETER BARBIERS Pzn.

147. DE HALPOORT TE BRUSSEL

Paneel. H. 0.93. B. 1.20.

Van de Stadszijde gezien en tot achtergrond strekkende van een tooneel der verwarringe. Eene Brabantsche huifkar, welke de poort uit zou trekken, is een binnenkomenden groentewagen in de wielen gereden, met zoodanig gevolg, dat de voor dit voertuig aangespannen schimmel gestort is en nagenoeg de gansche voorraad waarmede de wagen geladen was, over de straat geworpen wordt.

Eene groote mand met boter, roode en witte wortelen, radijs, boerenkool en prij, rolt naar den grond, en dat alles wordt bevochtigd door de melk, welke uit een opengeraakt vaatje wegvloeit.

Eene boerin, die eene groote koperen kan met melk droeg, valt achterover in de mand met boter, de beide handen in de hoogte gestoken, terwijl de inhoud der kan te loor gaat.

De voerlieden der twee karren, uitgedoscht als eenvoudige Brabantsche landbouwers, de een met eene witte slaapmuts op het hoofd, gaan elkander, met verbittering op het gelaat en de zweep in de hand, te lijf.

De rechtsstaande akkerman grijpt den ander bij den rooden halsdoek, en deze wordt bovendien aangevallen door twee vrouwen uit het volk; de eene met een bezem gewapend, die in een stalletje links appelen, mosselen en gedroogde visch uitvent, maar wier straathandel door het ongeval last lijdt, dewijl eene mand appelen omgeworpen is. Deze rollen over de straat en maken de begeerigheid gaande van twee knapen, links, waarvan de een de vruchten wil oprapen, terwijl de ander, naar het schijnt, hem tegenhoudt.

Achter de knapen eene vrouw, bezig water te scheppen

aan een groot bekken, dat gevoed wordt door twee uit den muur komende fonteinstralen.

Vlak daarboven kijkt een man uit het venster.

Achter de waterscheppende vrouw twee ambtenaren bij een deurtje, tot opschrift voerende: KANTOOR DER STEDELIJKE BELASTINGE, en waarboven een Moeder-Gods-beeldje in eene nis.

Op de eerste verdieping steekt eene oude vrouw het bovenlijf uit een kruisraam, om naar het straattafereel te kijken. De vrouw die op den groentewagen is blijven zitten en een meêrijdend landman, die de huif van de kar oplicht, mengen zich in den twist.

Rechts, komt de wacht in 't geweer en een viertal toeschouwers vinden vermaak in het ongeval.

Een gewapend krijgsknecht en een ander man, kijken van den trans der Halpoort naar beneden en achter drie der vier getraliede bovenvensters, waarvoor de krijgsman de wacht houdt, trachten vijf menschen iets gewaar te worden van hetgeen er beneden gaande is.

Op den voorgrond der straat een wit-bruine hond bij mosselschelpen en potscherven. Door den poortboog ziet men in de verte een heuvelachtig landschap.

Geteekend: C. Coene. 1823.

Tentoonstelling te Brussel, 1824.

Aangekocht voor f 500.

JEAN HENRI DE COENE.

Geboren te Nederbrakel in 1798, overleden in 1866.

148. MARKTNIEUWS.

Doek. H. 1.03. B. 1.22.

Drie landlieden ontmoeten elkander op den weg.

Rechts staat een Vlaamsch koopman, ter zijde gezien in een langen blauwen kiel, waaruit een witte hemdsboord

zichtbaar wordt; hij draagt een hoogen zwarten hoed, heeft in de rechterhand een naar den schouder opgeheven stok en houdt de linkerhand op den rug. Hij is in gesprek met eene jonge vrouw, aan de linkerzijde, die gekleed is in een blauw gestreept jak, waaruit korte mouwen te voorschijn komen en waarover kruislings een roode gebloemde doek geslagen is.

Om den hals, die vrij ver bloot is, draagt zij een zwart koordje waaraan een gouden kruisje hangt; in hare ooren lange gouden peerbellen. Op haar hoofd, dat bedekt is met een fijn geplooid wit-kanten mutsje, ligt een roodachtig kussentje, waarop zij eene groote teenen mand met de rechterhand vasthoudt. Haar linkerarm hangt langs het lijf.

Wat achter deze vrouw, staat een oud man, met een kort goudsch pijpje in den mond, te kijken naar den anderen Vlaming. Hij is gekleed in eene groenachtige jas en hoog dichtgeknoopt vest, waaruit een hemd te voorschijn komt.

Zijn hoofd is gedekt met eene grijze pet. De beide handen rusten op een wandelstaf.

Tusschen dit drietal, staat op den voorgrond, een klein knaapje, blootshoofds, met grijs jasje, geel vest, zwart halsdasje, te eten van een broodje, dat hij in de rechterhand houdt.

In de verte een landweg met boomen bezet en een heuvelachtig verschiet.

Alle beelden levensgroot.

Geteekend: H. DECOENE.
F^t^. 1827.

Tentoonstelling te Gent, 1829.

Aangekocht voor f 400.

EDOUARD DELVAUX.

Geboren te Brussel 6 Februari 1806, overleden te Charleroi in 1862.

Leerling van HENRI VAN ASSCHE.

149. GEZICHT AAN DE SAMBRE.

Doek. H. 0.64. B. 0.79.

De achtergrond wordt ingenomen door een vrij hoogen

met hout begroeiden bergrug, waarop men de bouwvallen ziet van een groot kasteel.

Vooraan, waar de bodem aanmerkelijk lager is, staat ter rechterzijde, op den met zware boomen bewassen oever der rivier, een boerenhuis. Op de werf daarvoor, welke links weder spoedig door het bosch begrensd wordt, drijft een landman vier koeien voort en wat meer naar achteren, tracht eene te paard gezeten boerin, eene kudde van vijf koeien en tien schapen bijeen te houden.

Vlak op dienzelfden oever der rivier staan nog twee koeien, waarvan eene in de rivier; voorts een door het water wadend landmeisje, dat een knaapje bij zich heeft en een wit geitje in den arm draagt.

Op den oever, het dichtst bij den toeschouwer, ziet men eene koe en eene geit.

Geteekend: Ed. Delvaux. 1827.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1828. ?

DIETZ.

Geboren te Brussel.

150. HEBE.

Doek. H. 1.78. B. 1.27.

De schenkster der goden, die het zinnebeeld is van de eeuwigdurende jeugd, staat op de wolken. Zij is geheel naakt, eenigszins links omgewend en haar gelaat is slechts voor de helft zichtbaar.

De blonde haren zijn vercierd met een krans bloeiende rozen. Een roode sluier met gouden sterren bezaaid, waait over haar linkerarm.

Links boven in de wolken een zwarte adelaar, drinkende uit een gouden beker, welken Hebe den vogel met de linkerhand aanbiedt en die gevuld moet worden uit eene gouden schenkkan,

welke zij, hoog boven haar hoofd, in de rechterhand houdt.
Achter haar het donker-blauwe luchtruim.
Het beeld levensgroot.

(Niet geteekend.)

In PHLIOS en SIKYON, wordt HEBE „GANYMEDA" genoemd. De schilder moet in dezen naam eene vereenzelviging gezien hebben van HEBE met GANYMEDES, den schoonsten jongeling onder de stervelingen, die door de Goden van de aarde weggeroofd, en, onder de gestalte van een adelaar, naar den hemel gevoerd werd, om daar eeuwig te leven en den beker van ZEUS, den vader der Goden, te vullen.

JACOB JOSEPH EECKHOUT.

Geboren te Antwerpen 6 Februari 1793, overleden te Parijs 25 December 1861.

Leerling van de Antwerpsche Akademie.

151. HET HUWELIJK VAN JACOBA VAN BEIEREN, GRAVINNE VAN HOLLAND, MET JAN IV, HERTOG VAN BRABANT.

Gesloten in de hofkapel te 's Gravenhage, in 1418. Vrouwe JACOBA was toen 17 jaren oud en reeds weduwe van JAN, Dolfijn van Frankrijk.

Doek. H. 1.62. B. 1.27.

Links het hoogaltaar waarop, onder eene overhuiving het Hoogwaardige en op de altaartafel een monstrans staan uitgesteld.

JAN VAN BRABANT en Vrouwe JACOBA zijn op roode kussens geknield, met hunne rechterhanden in elkander gesloten. De Hertog draagt een geplooiden met hermelijn omzetten wapenrok van rood fluweel met zeer wijde op den grond sleepende mouwen, eene zwart-fluweelen broek en roodachtige tootschoenen; eene zwarte tasch hangt aan een gouden met edelgesteenten bezetten gordelriem en over zijne schouders ziet men een zwaren gouden ketting.

Vrouwe Jacoba is gekleed in een donkergeel-zijden ondergewaad, waarover een paarsch-wit-geruite overrok met hermelijnen randen, wijders een nauwsluitend geel-satijnen keurslijf met breede hermelijnen tusschenboordsels en een langen hermelijnen mantel; op het hoofd draagt zij eene gouden wrong en daarboven een gravenkroon; haar lange kanten sluier hangt tot op den grond neder; zij is rijk met edelgesteenten vercierd en heeft den klimmenden leeuw van Holland, als blazoen op haar overrok gestikt.

Een priester in choorkap houdt de handen over de jonggetrouwden zegenend uitgestrekt; twee andere priesters, de een met een groot boek in de handen, staan achter hem, terwijl een choorknaap, die een wierookvat bij zich heeft, op den voorgrond op de onderste trede van het altaar is geknield.

Bij Hertog Jan en Vrouwe Jacoba, op een over de zerken gelegd smal tapijt, twee edelen, de getuigen des huwelijks.

Op den tweeden grond in de nabijheid van een altaar een groot Moeder-Gods-beeld op een voetstuk. De kerk eenigszins in gothischen stijl afgebeeld, is gevuld met aanzienlijke mannen en vrouwen, in de kleeding der vijftiende eeuw, welke vrij goed door den schilder is gevolgd; tegen een zuil ziet men de wapens van Hertog Jan en Vrouwe Jacoba.

Op den voorgrond rechts staat een reukvat te branden.

Geteekend: J. J. Eeckhout. 1839.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1839.

Aangekocht voor f 3000.

ADÈLE EVRARD.

Geboren te Ath in November 1792.

Leerlinge van J. Du Corron.

152. BLOEM- EN FRUITSTUK.

Paneel. H. 0.68. B. 0.46.

Op eene plint staat een langwerpig teenen mandje, waarin bloemen van velerlei soort bijeen zijn gebracht. Voor het korfje

liggen rechts drie groote perzikken, op eene waarvan men eene vlieg ziet, een tak met drie blauwe pruimen en in het midden, een paar trossen blauwe- en een tros witte druiven; wat meer ter zijde een stengeltje vergeet-mij-nietjes.

Geteekend: ADÈLE EVRARD.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1827. ?

JEAN BAPTISTE VAN EYCKEN.

Geboren te Brussel 16 September 1809, overleden aldaar in 1853.

Leerling van FRANÇOIS JOSEPH NAVEZ.

158. SCHILDER WORDEN.

Paneel. H. 0.30. B. 0.28.

Eene burgervrouw brengt haar zoontje bij een schilder in de leer. De moeder, die in den rechterhoek staat, draagt eene roode jurk, daarover een wit wollen doekje met rooden gebloemden rand, een zwarten omslagdoek, groene beugeltasch aan den linkerarm, zwart kralen halsketting, oorbellen en witte kanten muts.

Voor haar staat een knaapje, in eene groene broek, grijs buis en wit overhemd, met den wijsvinger van de rechterhand in den mond en in de linkerhand een rolletje papier houdende.

De vrouw is in gesprek met een bij zijn ezel gezeten schilder, die eene zwarte broek, vest en pet draagt, grijs buis en witten halsdoek, hij houdt het palet in de linkerhand en wijst met de rechter, naar de door den knaap vertoonde teekeningen. Een blauwe doek hangt over zijn linkerarm. Op den ezel staat een maanlicht.

De geheele groep is omlijst door een zwaren bergsteenen boog, waarin links een groot groen gordijn in plooien opgenomen en rechts een vogelkooitje hangen; op de plint, staan schilderkist, vouwstoeltjes, cigarenkistje enz.

Tegen den achterwand ziet men eene kast met veel boeken.

Geteekend: B. VAN EYCKEN.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1827.

Aangekocht voor f 165.

ANTONIE CORNELIS GOVAERTS.

Geboren te Antwerpen.

154. DE ZOETELAARSTER.

Paneel. H. 0.56. B. 0.70.

Tegen een ouden vestingwal is, in den linkerhoek, over een paar ruwe stokken, een klein zeil gehangen.

Op eene kist, wat meer naar het midden, zit eene vrouw, gekleed met zwarten rok, groenen boezelaar, rood jak, blauw omslagdoekje met gelen rand en een rooden wit-geruiten zakdoek om het hoofd geknoopt. Hare armen zijn bloot, en in de rechterhand houdt ze op de knie eene groote bruin-aarden kan, waaruit zij in een bierglas schenkt.

Naast haar op de kist staat een kelderfleschje met wit vocht en op den grond eene hooge teenen mand met brood, gedekt met een blauwen doek, waarop eene flesch ligt. Voor haar ziet men een kloeken sappeur in reiskleeding, met een volgeschonken bierglas in de linkerhand, terwijl hij zijne rechterhand laat rusten op eene groote bijl. Naast hem, naar voren, zit een tamboer op zijne trom een pijpje te rooken, dat hij met de rechterhand vasthoudt, kijkende naar de zoetelaarster.

Achter de krijgslieden een arme knaap, met de eene hand een bakje, dat met een band hem om den hals hangt, ondersteunende, en in de linkerhand het touw vasthoudende, waaraan een zwarte hond gebonden is, welke op den grond bij een randsel zit. Rechts in de verte bij een wachtvuur krijgslieden en een burger.

Links onder het zeil staan eene Brabantsche boerenmeid, en een voetknecht, zeer vertrouwelijk bij elkaer achter eene ten deele met een groen kleed bedekte ton, als tafel dienstdoende, waarop eene groote keulsche kan, een stuk rookvleesch, grof brood enz. liggen. Onder het zeil tegen den muur, hangen eene sabel en eene patroontasch.

(Niet geteekend.)

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1827.
Aangekocht voor f 300.

PIETER VAN HANSELAERE.

Geboren te Gent 31 Juli 1786, overleden aldaar 10 Maart 1862.

155. PORTRET VAN DEN SCHILDER PIETER VAN HANSELAERE.

Doek. H. 0.64. B. 0.49.

In het volle gelaat gezien, rechts gericht en ten halven lijve. Op levensgrootte genomen.

De schilder is blootshoofds, draagt een breeden staanden boord, welke evenwel aan den rechterkant over eene zwart-satijnen stropdas heen valt; hij is verder gekleed in zwarte jas, waarover, op den linkerschouder, een mantel met breeden grijs-bonten kraag geslagen is. Hij houdt den mantel op de borst vast met de rechterhand, waarin tevens eene koperen teekenpen met wit krijt gevat is.

Geteekend: Par Moi
à Naples 1824.

Tentoonstelling te Haarlem, 1825. ?

156. DE KUISCHE SUSANNA.

In de stad Babylon woonde een zeer rijk man, genaamd JOACHIM, wiens vrouw SUSANNA bovenmate schoon en ook godvreezende was.

Twee ouderlingen, rechters des volks, werden tot onzuivere begeerten jegens haar ontstoken.

Wanneer SUSANNA nu op zekeren dag in haar boomgaard kwam om zich te baden, gelijk zij dagelijks placht te doen, hadden die ouderlingen zich daar verborgen om haar te bespieden. En als de dienstmaagden waren vertrokken, liepen zij op SUSANNA toe, eischende dat deze aan hunne booze lusten zou voldoen, indien zij niet door hen van gemeenschap met een jongeling wilde beschuldigd worden. Maar SUSANNA verkoos het laatste; zij werd wel ter dood veroordeeld, maar door de wijsheid van DANIËL kwam hare onschuld aan het licht, en werden de oude boeven van hunne boosheid overtuigd en ter dood gebracht. En het onnoozele bloed bleef behouden.

DANIËL XIII.

Doek. H. 1.35. B. 0.96.

Susanna zit op eene steenen bank, rechts gewend; zij is geheel naakt en, naar het schijnt, gereed in het bad te gaan, dat vlak voor haar is en gevoed wordt door water, stroomende uit een saterkop in den muurwand. Achter Susanna eene borstwering, waarop in het midden eene zware zuil staat en waarvoor eenig licht hout opschiet.

Achter die borstwering kijken twee oude mannen gluipende naar de jonge vrouw, die angstig omziet en zich wat bedekt met het witte kleed, waarop zij zit en dat van de bank afhangt.

Een geelachtig kleed ligt aan den linkerkant op de borstwering. In de verte een landschap, waarin een oostersch gebouw, ten deele door een palmboom beschaduwd.

De beelden levensgroot.

Geteekend: P^{RE} van Hanselaere F^t. Romae. 1820.

Een dezer twee schilderijen van P. van Hanselaere werd op de tentoonstelling te Gent in 1829 aangekocht voor f 2000.

FRANS HASELEER.

Geboren te Brussel 10 Augustus 1804.

Leerling van François Joseph Navez.

157. ESTHER VOOR AHASVEROS.

Ahasveros, Koning der Perzen, had zijne echtgenoote Vasthi verstooten en Esther, eene Jodin, die bovenmate schoon was, tot vrouw genomen. Na verloop van tijd verhief de Koning, Haman boven al zijne vorsten, en al de dienaren van Ahasveros moesten voor Haman de knieën buigen.

Alleen de voedster-vader van Esther, Mordechaï, weigerde dit, en Haman werd daardoor zoo in toorn ontstoken, dat hij van den Koning een bevel wist te bekomen, dat alle Joden in het Perzische rijk, moesten ter dood gebracht worden.

Op aansporing van Mordechaï besloot Esther, die in zes-en-dertig dagen niet bij den Koning geroepen was, hoewel schoorvoetende, tot Ahasveros te gaan, om van hem te verwerven, dat het bevel zou ingetrokken worden.

Op den derden dag trok zij, na zich door tranen, bidden en vasten voorbereid te hebben, hare koninklijke kleederen aan en trad de voorzaal van het paleis binnen, recht voor het verblijf des Konings. Deze zat in

vollen luister op zijn troon, ontzachlijk om te zien. Zoodra hij Esther zag, ontvlamden zijne oogen van toorn, omdat zij ongeroepen was binnengekomen. Op dit gezicht viel de Koningin in de armen van hare dienstmaagd in zwijm. En nu veranderde God het hart des Konings in zachtmoedigheid.

Esther I—V.

Doek. H. 1.13. B. 1.46.

Esther de belangen van het Joodsche volk voor haar Echtgenoot en Koning bepleitende, valt door de overspanning die dit haar kostte, in zwijm en wordt opgevangen in de armen van twee harer vrouwen. Ahasveros zit op zijn koninklijken troon, een groote gouden stoel met rood fluweel overhangen; boven hem een groen gordijn, in ruime plooien opgenomen en met breede gouden boordsels en kwastjes. Hij is gekleed met een zeer wijden blauwen mantel, om de heupen met een rooden gordelriem vastgemaakt, zijn rechtervoet is naar achteren teruggetrokken, zijn linker is vooruitgestoken en rust op een rood kussen. Hij draagt voetzolen met kruislinten en een zeer lange koninklijke staf rust in zijn linkerarm.

Hij houdt de beide handen uitgestrekt naar Esther, die gehuld is in een wit-wollen ondergewaad, waarover zij een geel-zijden tot de knieën reikend opperkleed draagt met korte mouwen en dat met een blauwen gordel om hare lendenen sluit; een rood-zijden mantel met gouden boordsels en sterren golft haar om de schouderen, zij heeft lange knoppen in de ooren, terwijl een gazen sluier op haar hoofd, door eene Perzische voornaald wordt vastgehouden. Alleen haar rechtervoet is zichtbaar en rust op eene voetzool, welke met roode kruislinten is vastgemaakt. Haar linkerarm hangt langs het lichaam neder.

Twee vrouwen, de eene in een groenachtig, de andere in een paarsch gewaad, ondersteunen Esther, terwijl de meest naar achteren staande, hare rechterhand vasthoudt. Op den achtergrond twee krijgsknechten en eene slavin.

Vooraan in den rechterhoek staat een reukvat te branden.

(Niet geteekend.)

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1827.
Aangekocht voor f 200.

JAN BAPTISTE DE JONGHE.

Geboren te Kortrijk 8 Januari 1785, overleden te Antwerpen in 1844.

Leerling van Balthasar Paul Ommeganck.

158. MARKTDAG TE KORTRIJK.

Paneel. H. 0.38. B. 0.32.

Op een marktplein, bij het Café du Savoyard staan op eene verhevenheid, een paar liedjeszangers voor twee moordborden. De een, in een langen blauwen kiel, wijst met een riet in de rechterhand, naar de door hem bezongen tafereelen, en houdt in de andere hand een bundel liedjes. Zijn gezel, gekleed in een bruin jasje, strijkt de viool. Rondom de speellieden eene menigte volks. Op de markt veel kleine kraampjes.

Op den achtergrond een kerktoren en rechts naast het koffiehuis, het Stadhuis, een ouderwetsch gebouw, met hooge trap waarop men een krijgsknecht ziet staan.

Geteekend: J. B. De Jonghe. 1828.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1828.

Aangekocht voor f 300.

JACOBUS JOHANNES LAUWERS.

Geboren te Brugge in 1753, overleden te Amsterdam in 1800.

Genoot onderwijs aan de Akademie te Brugge, vormde verder zich-zelf.

159. VLAAMSCHE LANDHOEVE.

Doek. H. 0.64. B. 0.35.

Voor een aardig met riet gedekt huisje, waar langs, om het kruisvenstertje links naast de deur, een wingerd zich slingert, staat eene jonge vrouw bij een grooten gemetselden steenen put. Zij draagt een wit mutsje en halsdoek, geelachtig jak, blauwen boezelaar en rooden rok en houdt met de rechterhand eene rood-aarden waterkruik vast, welke op eene over de

wanden der bron liggende plank rust; het touw dier kan loopt door de linkerhand der waterschepster.

Voor en ter zijden van de put ziet men, een grooten rood-aarden pot, een paar bloemkoolen, rapen en komkommers en een houten emmer.

Links een varken aan den trog en op het hok een bos stroo en eene oude mand. Rechts ligt eene grijze kat te slapen op een rieten afdakje en daarvoor zit een knaapje in rood buisje en blauwe broek, met een hond in den arm en een boterham in de hand.

Geteekend: J. LAUWERS FEC.
1799.

Verkooping te Amsterdam 1829, aangekocht voor f 45.

JAN BAPTISTE LODEWIJK MAES.

Geboren te Gent 30 September 1794, overleden te Rome in 1856.

Leerling van zijn vader CANINI MAES.

160. DE BARMHARTIGE SAMARITAAN.

Zeker mensch ging van Jerusalem naar Jericho, en hij viel in de handen van moordenaars die hem alles afnamen; en nadat zij hem gewond hadden, gingen zij heen, latende hem half dood liggen.

.... Een Samaritaan over den weg gaande, kwam nabij hem, en hem ziende, werd hij door medelijden bewogen. En bijkomende, verbond hij zijne wonden, gietende daar olie en wijn in; en leggende hem op zijn lastdragend beest, bracht hij hem in eene herberg en droeg zorg voor hem.

LUCAS X : 30—34.

Doek. H. 2.49. B. 1.98.

Ter linkerzijde staat een palmboom, met wat struikgewas aan den voet, en daarvoor een muisvaal paard met den kop naar den grond gebogen, om aan de daar groeiende planten te vreten. Over het lastdier hangt een groot scharlaken kleed tot op den grond af.

Aan den rechterkant ziet men den Samaritaan, die een groen kleed over zijn geheel naakte lichaam geslagen heeft, om de heupen opgenomen door een bruinen gestreepten gordelband; baard en hoofdhaar zijn zwart en hij draagt een tulband met veelkleurigen rand.

Zijn linkervoet rust op een dicht bij het paard liggenden vierkanten steen, ten deele ook bedekt met het roode kleed.

De Samaritaan poogt, met inspanning van vele krachten, den gewonden reiziger op het lastdier te tillen. Die jonge man is geheel naakt en slechts een zeer klein gedeelte van zijn lichaam is bedekt met eene slip van een groot wit linnen kleed, hier en daar met bloed bevlekt, dat de Samaritaan hem om de leden wil slaan.

De gewonde heeft een witten doek om het hoofd geknoopt, waarop sporen van bloed zichtbaar zijn en houdt met de linkerhand, de manen van het paard vast.

De Samaritaan staat met den rechtervoet op een nedergeworpen paarschen mantel, waarop een met bloed besmeurde witte doek en eene zalfflesch liggen.

Geteekend: J. B. Maes.
Roma. 1825.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1826.

Aangekocht voor f 1250.

JOSEPHUS JUDOCUS MOERENHOUT.

Geboren te Eeckeren 3 Mei 1801, overleden te Antwerpen 1 Juni 1874.

Leerling van Verpoorten en van Horace Vernet.

161. KOZAKKEN VOORPOST.

Paneel. H. 0.42. B. 0.51.

Op een naar de linkerzijde gerichten schimmel zit een kozak, gekleed in groenen wapenrok en roode broek; tusschen een gelen gordelriem, steekt een pistool, eene sabel hangt langs het paard neder. In de rechterhand houdt de krijgsman eene lange lans.

Zijn hoofddeksel bestaat uit eene nederhangende blauwe muts met roode strepen. Aan den voet van een boom links, zit nog een kozak, die een ruigen haren mantel om de schouders heeft; hij is gekleed ongeveer als de andere, doch zijne muts is van roodachtige stof, zijne rechterhand rust in de zijde, met de linkerhand houdt hij eene tusschen zijne beenen staande sabel vast. Een bruin paard, waarvan de krijgsman afgestegen is, vreet de bladeren van den boom af. Wat meer naar achteren, eene boerenwoning, wat geboomte, en in de verte heuvels en hout.

Geteekend: J. Moerenhout. 1827.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1828.

Aangekocht voor f 450.

Gephotografeerd door Ch. Binger & C°.

162. DE HARDDRAVERIJ.

Paneel. H. 0.49. B. 0.66.

Twee boerenknapen te paard, op het oogenblik van den afrid.

De rijder rechts, blootshoofds, omdat zijn hoed op den grond is gevallen, met rooden halsdoek, roodachtig hemdrok, zwart vest, blauwe broek, kaplaarzen gekleed, zet zijn schimmel, met sporen en rijzweep aan. Zijn tegenpartijder, wiens hoed met een zijden doek omwonden is, rijdt met meer bedaardheid op zijn bruin paard voort. De kleeding van deze bestaat in een geelachtigen rok, rooden halsdoek, bruine broek; ook hij houdt eene rijzweep in de hand.

Op den voorgrond rechts een hussaar, met de pet wuivende ten teeken van afrijden. Naast hem een jongen op den grond liggende en met een hond tusschen de armen.

Links een heer op een bruin paard. Op den tweeden grond mannen te voet en te paard bij tenten; op eene daarvan waait de Nederlandsche vlag.

In de verte een aantal toeschouwers.

Geteekend: Moerenhout f. 1829.

Tentoonstelling te Gent, 1829.

Aangekocht voor f 500.

FRANÇOIS JOSEPH NAVEZ.

Geboren te Charleroi 16 November 1787, overleden te Brussel in 1839.

Leerling van PIERRE JOSEPH CELESTIN FRANÇOIS.

168. DE OPWEKKING VAN DEN ZOON DER SUNAMIETISCHE VROUW DOOR DEN PROFEET ELISA.

Eene rijke Sunamietische vrouw had haar zoon door den dood verloren. Zij was gegaan tot den Profeet ELISA om hare droefheid lucht te geven en deze had eerst zijn dienaar GIEZI gezonden en was toen zelf in het huis gekomen. Hij zag het kind dood op zijn bedje liggen, sloot de deur achter zich dicht en deed zijn gebed tot God.

Daarna trad hij op het bed en legde zijn mond en oogen en handen op den mond, de oogen en handen van den knaap, wiens vleesch hierdoor warm werd. Dan ging ELISA wederom in het huis op en neêr wandelen; en het bed opgetreden zijnde, legde hij zich op het kind, dat tot zevenmalen geeuwde en de oogen open deed.

En hij riep GIEZI en gebood hem de Sunamietische vrouw te halen. Zij kwam dan bij ELISA, die tot haar zeide: neem uw kind op.

II Koningen IV : 18--36.

Doek. H. 2.49. B. 3.15.

Voor een rustbed, waar langs aan de achterzijde een rood gordijn hangt, staat de Profeet ELISA, wiens baard gansch wit is, geheel gehuld in een wit wollen gewaad, dat zelfs zijn hoofd bedekt; hij heeft een langen kromstaf in de linkerhand.

Slechts even zichtbaar is zijn bruin wollen onderkleed, omdat hij in de rechterhand gevat houdt, de rechterhand van den knaap, in wien het leven weder begint te ontwaken.

Het kind is geheel naakt, en nog slechts even bedekt met het witte lijkkleed, waaruit zijne moeder, op wier rechterknie hij rust, en die met hare rechterhand het achterhoofd van haren zoon ondersteunt, hem heeft losgemaakt.

De Sunamietische vrouw draagt een geelachtig ondergewaad, met een ruim blauw kleed er over geslagen, verder eene witte linnen hoofdwrong, waarover een kleine gaasachtige sluier, met witte randen doorweven, afhangt.

Links naast de moeder ligt eene jonge vrouw op de

rechterknie neêrgebogen, de beide handen met verbazing opheffende. Zij heeft een bruin ondergewaad aan, een groen overkleed, bij de lendenen omgord met een lint van dezelfde kleur, een geelachtig opperkleed hangt los van haar linkerschouder af. In de haren, welke met een rood lint zijn vastgestrikt, steekt een donkerroode kam. Haar hals is omsnoerd met kralen van dezelfde kleur.

Ter linkerzijde weder van deze, een man met zwarten baard en haar, naakt, slechts bedekt met een kort groen kleed, dat met een leêren riem om de lendenen sluit; de rechterhand tusschen dien riem, in de linkerhand een langen stok houdende, kijkt hij naar het kind.

De man van de Sunamietische staat achter vrouw en kind en ziet, de handen over de borst geslagen, vol eerbied naar den Man Gods; zijn baard is grijzende, zoo ook zijn hoofdhaar, dat echter grootendeels verborgen is onder een rooden tulband; een blauw kleed bedekt zijn linkerschouder en een gedeelte van zijn lichaam.

Op den achtergrond drie vrouwen en drie mannen, allen ziende naar de vrouw en haar kind. Naast Elisa op den voorgrond rechts, een fraaie zetel, waarover een kostbaar blauw kleed hangt, doorweven en omzoomd met geelachtige strepen.

Geteekend: F. J. Navez. Rome. 1821.

Tentoonstelling te Brussel, 1821.
Aangekocht voor f 2600.

164. EERSTE ONTMOETING TUSSCHEN ISAAC EN REBECCA.

De aartsvader Abraham zond zijn dienaar Eliëzer naar Mesopotamië, om daar eene vrouw voor Isaac te zoeken. De knecht bad tot God en vond door de bestiering des Heeren, eene goede vrouw voor zijnen jongen meester, in Rebecca, de dochter van Bathuel.

Aan deze werd den voorslag van Abraham gedaan en zij stemde aanstonds toe om Isaac's vrouw te worden.

Zij verliet dan hare maagschap en trok weg met Eliëzer en hare vrouwen, allen op kameelen rijdende.

Als Isaac in zijn land, tegen het vallen van den avond was uitgegaan om in het veld te bidden, zag hij de kameelen komen. Rebecca hief ook hare oogen op en zij zag Isaac. En zij zeide tot den knecht:

Wie is die man, die ons in het veld te gemoet wandelt? en de knecht zeide: Dat is mijn heere.

Toen nam REBECCA haren sluier en bedekte zich.

Genesis XXIV.

Doek. H. 3.19. B. 3.90.

In het midden REBECCA, in paarsch onderkleed, eèn blauw tot de knieën reikend oppergewaad met een groenachtig lint opgenomen, en laag genoeg uitgesneden om een wit onderkleed, bestikt met rooden rand, te laten zien. Zij draagt om den hals een snoer peerpaarlen.

Over hare geel-satijnen hoofdwrong hangt een witte met gele zijde doorweven sluier, welken zij met de rechter neêrhangende- en de tot den schouder opgeheven linkerhand, vasthoudt. Over den linkerarm hangt een geel-zijden mantel.

ISAAC treedt op REBECCA toe, steekt de rechterhand naar voren en houdt in de andere een krommen staf; hij heeft over zijn naakte lichaam enkel een wit kleed, slechts tot de knieën reikende, om het midden met een leêren riem opgenomen en dat nog bovendien zijn rechterarm en schouder geheel bloot laat; over den linkerarm draagt hij een lang rood wollen kleed, dat tot op den grond afhangt; zijn schoeisel bestaat uit voetzolen met blauwe banden vastgestrikt.

Achter ISAAC en REBECCA staat ABRAHAM's dienaar, gekleed in blauwen mantel, met blauwen bruin-geranden tulband, een wandelstaf in de rechterhand houdende.

Links op den tweeden grond een jonge-, een oudere herder, en een meisje met twee herdershonden. Rechts vooraan eene bejaarde vrouw met een knaapje, meer naar achteren vier van REBECCA's vrouwen; eene van haar draagt een knaapje op den linkerarm; verder een knecht, met een korf geschenken op het hoofd, en eindelijk op den achtergrond, kameelen en hunne drijvers, van de hoogte afdalende.

Geteekend: F. J. NAVEZ. 1826.

Aangekocht te Brussel in 1826 voor f 6000.

JOSEPHUS CHRISTIANUS NICOLIÉ.

Geboren te Antwerpen in 1798, overleden aldaar in 1854.

165. DE ST. JACOBSKERK TE ANTWERPEN.

Paneel. H. 0.65. B. 0.53.

Gezicht in het middenschip der kerk naar het priesterchoor. Op den voorgrond staat, tegen den buitenkant van de linkerzuil welke het kruisgewelf draagt, het beeld van een heilige, met twee kaarsen op groote koperen armblakers er naast.

Voor die zuil is eene breede bank gezet, waaraan eene geestelijke zuster en eene eenvoudig gekleede vrouw liggen te bidden.

Op den tweeden grond links, een altaar, waar een priester de H. Mis opdraagt; het is het oogenblik der vingerwassching. Verder veel kerkbezoekers, alom grafgesteenten, votieftafelen, heiligenbeelden en hier en daar fraai gebrande glasvensters.

Geteekend: J. C. Nicolie. 1825.

Tentoonstelling te Haarlem, 1825.

Aangekocht voor f 200.

Gephotografeerd door Ch. Binger & C°.

PAUL JOSEPH NOËL.

Geboren te Waulsort, aan de Maas, 20 April 1789, overleden te Sosoye in 1822.

Leerling van Guillaume Jacques Herreyns en van Léon.

166. EEN AMSTERDAMSCH STRAATTAFEREEL.

Doek. H. 0 74. B. 0.89.

In eene groote rondboogpoort waar men o. a. aangeplakt ziet eene prijslijst van het Amsterdamsche bierhuis „In de Stad Brussel" staat, waggelende op de bovenste der twee

treden, welke naar de lager gelegen binnenstraat leiden, een beschonken man, sober gekleed in een donker gewaad, bestaande uit jas, vest waarin eene tabaksdoos steekt, korte broek, welke maar ten deele dichtgemaakt is, en zwarte kousen; eene bruine wollen muts bedekt zijn grijzend haar; de vuisten gesloten, dreigt hij met de rechterhand, drie vrouwen, handelaarsters in groenten, fruit enz., die in den rechterhoek van de binnenpoort, onder een planken afdak hare nering drijven, maar gestoord worden door den dronkeman en zijn nog erger beschonken medgezel.

Deze, gekleed in een bruinachtig boezeroen, waarover twee galgen geslagen zijn, welke eene blauw-wit gestreepte broek, waaruit gele wollen kousen te voorschijn komen, ophouden, is in eene bokkingmand gestapt, heeft het evenwicht verloren en valt, op de tweede trede, naar beneden, met het aangezicht in eene mand eieren, wier struif hem kin en neus bespatten, en, met de handen vooruit, in eene mand noten; in zijne tuimeling eene mand appelen, veel bloemkool, witte- en boerenkool afwerpende en een vaatje pekelharing omstootende, waarvan de inhoud op den grond verspreid raakt. De drie vrouwen trachten haar koopwaar tegen ander onheil te beschermen.

De twee oudsten, in de kleederdracht van boerenvolk, varen, achter de tafel staande, tegen de dronkemannen uit, terwijl de eene, met de handen uitgestrekt, te gelijker tijd haar tafel nog wat in evenwicht tracht te houden. Zij wordt hierin bijgestaan door de jongere vrouw op den voorgrond, gekleed met bruin-gestreepten onder- en blauw-baaien overrok, gestreept sits jakje met korte mouwen, een rood-geruiten doek over het hoofd geslagen, met bloote armen, en kijkt te gelijker tijd naar den in hare koopwaren neêrgezegen dronkaard.

Op den voorgrond rechts een matten krukje, eene mand roode kool, geverfde blikken trommel en een vierkante houten dienbak, waarin een koperen koffieketeltje op rood-aarden komfoor, een gewoon Delftsch kopje en schoteltje en een melkkannetje staan.

Het middengedeelte van den voorgrond wordt ingenomen door drie knapen: de een, gekleed in groenachtig buis en

gelapte grijs-leeren broek, het hoofd gedekt met eene groene muts met bonten rand, strekt, terwijl hij de tong wat uitsteekt en naar den gevallen dronkeman kijkt, de handen uit naar de op den grond wegrollende appelen. Het tweede, wat achter zijn gezel staande jongske, dat blootshoofds is en wiens tooi bestaat in een blauw jasje met rooden kraag, rooden halsdoek en verstelde grijs-leêren broek, heeft eene groote portefeuille onder den rechterarm, houdt in die hand eene peer en in de linkerhand een appel, terwijl ook hij lachende kijkt naar het ongeval. Wat meer links, voor eene omgevallen mand, een knaapje, blootshoofds, gebogen op de rechterknie; met eene blauwe broek, grijsachtig kieltje, rooden halsdoek gekleed, houdt hij met de rechterhand een wit schortje op, waarin blijkbaar het van de straat opgeraapte ooft geborgen is en grijpt hij met de linkerhand naar een voor hem liggenden appel. Hier naast een zeer sober gekleed straatventer, blootshoofds, voor een tafeltje op vier pooten, met drie vaatjes ingelegde komkommers, bieten en mosselen en een witten schotel met augurken er op. De man staat, de beide handen in het vaatje met komkommers rustende, naar het straattafereel te kijken. Evenzoo eene op den tweeden grond staande juffrouw of dienstmaagd, in kleederdracht van den Zuid-Hollandschen landbouwersstand, wier linkerarm gegrepen wordt door een, van den beschouwer afgewend in donker gewaad gekleed Amsterdamsch Luthersch weesmeisje. Naast den straatventer nog een groote rood-aarden pot met komkommers.

Links van de poort op den achtergrond, aan de binnenzijde in den hoek ligt over de onderdeur van een scheerwinkel een man, die vol spot op het gelaat en rechts wijzende, wat vertelt aan een schoenenpoetsend echtpaar, waarvan de man, op den grond neêrgehurkt, door eene hoestbui overvallen wordt en de vrouw haar linkerhand doet rusten op den schouder van haar echtvriend. Achter den barbier kijkt een man, binnen het huisje staande en zijn bril oplichtende, naar de groenvrouwen en hare rustverstoorders. Drie kippen, op eene lijst boven de deur gevlogen, wenden de koppen verschrikt rechts.

Boven den barbierswinkel leest men op een uithangbord:

Bij JAN VAN DE GUITEN
Scheert men voor vier duyten
En Snijd men het Hair
Ten allen Tijde van 't Jaar.

Door den boog van de poort welke met een grooten wijngaard begroeid is, ziet men in de verte de Westerkerk en de Waag, en op het plein daarvoor eene menigte volks, schippers, sleepers, kruiers enz.

Geteekend: NOEL. 1821.

167. IN DEN WIJNBERG.

Paneel. H. 0.22. B. 0.18.

Een wijngaardenier grijpt met de beide armen een jong meisje om haar middel. Hij draagt een bruinen rok en blauwe broek, wit hemd en blauwe halsdas; en kijkt verliefd naar het meisje, dat gekleed is in een zeer laag uitgesneden wit hemd met daarover geregen rood keurslijf.

Haar verdere tooi bestaat in een paarschen rok en blauwachtigen boezelaar. Om het hoofd is een roode doek geknoopt, waaruit donkere krullen te voorschijn komen.

Hare armen zijn bloot. Met den wijsvinger van de opgeheven rechterhand waarschuwt zij den wijnboer, terwijl zij in de linkerhand een witten druiventros houdt. Achter haar staat een groot vat met witte druiven. Om hen heen wijnstokken. Het gebergte in het verschiet.

(Niet geteekend.)

Aangekocht in 1826 voor f 200.

PIETER FRANÇOIS DE NOTER.

Geboren te Waelhem 23 Februari 1779, overleden te Gent in 1842.

Leerling van JOHANNES FRANCISCUS VAN GEEL.

168. DE POORT VAN SAS VAN GENT TE GENT.

Paneel. H. 0.83. B. 1.07.

Op eene dichtgevroren cingelgracht, waar eene breede baan is geveegd, vermaken zich schaatsenrijders.

Vooraan is een man op schaatsen, die eene slede bestuurt waarin eene juffrouw zit, bezig om eene andere juffer, die nog op den wal staat, te overreden, ook in zijne slede plaats te nemen. Zij wordt door een heer behoedzaam op het ijs geleid, terwijl een ander man, dicht bij dit groepje, bezig is zijne schaatsen aan te binden.

Midden op de baan eene ledige ijs-slee, waarbij een man die haar bestuurt, een die zijne schaatsen aanbindt, een jager met een geweer in de hand en een hondje bij zich, een heer in een wijden mantel gewikkeld en eene juffrouw, allen in druk gesprek met elkander. Op den wal, vlak aan den kant, vele toeschouwers. Dit alles heeft tot achtergrond de poort van Sas van Gent, van den buitenwal gezien, een zwaar vierkant gebouw met gewelfde brug, alles in rooden baksteen opgetrokken en nu, even als het landschap, met sneeuw bedekt; de stadsmuur, aan de poort verheeld, is ten deele zichtbaar en daar voor staan, op den berm, eenige ontbladerde wilgeboomen. Ter linkerzijde komen een heer en eene dame, met een hondje bij zich, uit de stad en gaan den grooten weg op.

In de verte ziet men, onder een paar hooge boomen door, een dorp of gehucht, met eenige molens en een toegevroren plas, waar men zich op velerlei wijzen met ijsvermaak ontspant.

Geteekend: P. F. DE NOTER.
1827.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1827

Aangekocht voor f 140.

169. DE ST. MICHAELS-KERK TE GENT.

Paneel. H. 0.56. B. 0.53.

Op een plein te Gent staat een eenvoudig gebouw waartegen een boompje is opgeleid; een man, met eene mand aan den arm, schelt aan eene kleine deur. Vlak hier naast eene groote poort, renaissance stijl, waar men boven de lijst een bisschoppelijk wapen ziet. Voor die poort of kerkdeur eene rood-zwart geschilderde statiekoets; twee vrouwen staan in de deur.

Links drie huizen en een vierde ten deele zichtbaar, allen in zeventiende-eeuwschen stijl gebouwd.

Naast het laatste huis loopt een steegje, waarheen een oud man zijne schreden richt. Voor het derde huis van de steeg staan twee juffrouwen, te praten met de bewoonster, die over de onderdeur ligt.

Op het plein eene cierlijke pomp, en daar boven op een Moeder-Godsbeeld. Bij de pomp, waaruit aan een fraai gekruld ijzer eene groote lantaren steekt, staan drie vrouwen, eene van haar spoelt waschgoed. Links op het plein nog twee vrouwen in gesprek, een op de straat voorover gebogen man en een man, die eene groote mand onder den arm draagt; bij hem een bruine hond.

Meer rechts twee bruine honden en een witte, een heer met hoogen hoed, bruine jas, blauwe broek, op een wit links gewend paard. Verder drie oude juffrouwen in gesprek, dicht bij haar twee hoepelende jongens en meer op den achtergrond eene vrouw met een korf aan den linkerarm.

Boven het gansche stadtafereel steekt de St. Michaëlskerk uit, waarvan het choor, dat het dichtst naar den beschouwer is gericht, in gothischen stijl is gebouwd, terwijl het voorgedeelte, gevel en toren in laten renaissance-trant zijn opgetrokken.

Men ziet hier de kerk van de achterzijde.

Geteekend: P. F. de Noter.

Tentoonstelling te Haarlem, 1825.

Aangekocht voor f 300.

JOSEPH DIONYSIUS ODEVAERE.

Geboren te Brugge 2 October 1778, overleden te Brussel in 1830.

Leerling van JACQUES LOUIS DAVID.

170. DE LAATSTE VERDEDIGERS VAN MISSOLUNGHI.

22 APRIL 1826.

Sedert 1798 ongeveer, beproefde Griekenland zich van de heerschappij der Turken los te maken.

De omwenteling hield aan tot het begin van 1828; zij eindigde met het verwerven der verlangde vrijheid, en de stichting van een Koningrijk Griekenland.

De stad Missolunghi had in dien oorlog zeer veel te lijden gehad en was meermalen genomen en weder ontzet geworden. Lord BYRON, de held uit den Griekschen vrijheidsoorlog, stierf er, na een verblijf van eenige maanden, den 19den April 1824 en zijn hart wordt er nog in het Mausoleum bewaard.

Missolunghi werd in 1825 onder REDSCHID-PASCHA met 35,000 man belegerd en de pogingen van den verdediger NOTOS BOZZARIS om de Turken en hunne bondgenooten te doen aftrekken, werden verijdeld. Den 22sten April 1826, toen de nood aan mond- en krijgsbehoeften het hoogst geklommen was, beproefde men door den vijand heen te slaan, doch slechts een gedeelte der bezetting slaagde daarin; zij die in de stad waren teruggeworpen of er tegen hun begeeren achter hadden moeten blijven, staken het nog voorhanden buskruit aan en lieten zich met de binnen gedrongen Egyptenaren en Turken in de lucht springen.

Paneel. H. 0.57. B. 0.85.

In een zwaar gebouwd gewelf, tien treden onder den grond, staan in den linkerhoek vier groote vaten buskruit. Vlak daarnaast een Grieksche bisschop, in een plechtgewaad waarop in den benedenrand met gouden letteren, gestikt is Ἰησοῦς Χριστός (*), hij draagt een kanten albe, roode met goud bestikte schoenen en eene met edele steenen vercierde bisschopsmuts op het hoofd. Zijn baard en hoofdhaar zijn grijs. De linkerhand rust op zijne borst en in de rechterhand houdt hij een pistool met gespannen haan boven een kruitvat.

(*) JEZUS CHRISTUS.

Daarvoor ligt een jonge Griek in gebogen houding op de knieën, de handen kruislings over de borst geslagen.

Ter rechterzijde, achter den bisschop, ziet men een wat ouder man, die de oogen op den vloer gericht heeft en in de linkerhand een standerd houdt, bekroond met een kruis en waaraan hangt een gehavend wit vaantje, waarop met blauwe letters staat ☧ (*). Nevens dezen een jongeling, aan den rechterarm gewond, die een ouder man omhelst. Vooraan zit een man met de saamgevouwen handen op de linkerknie. Een jonger man, de armen gekruist, staat naast de trap en ziet met een droevig gelaat naar boven.

Op de beneden treden van de trap een bruine hond. Boven aan vertoonen zich twee Turken, en door de geopende deur ontwaart men een hellen brandgloed, welke ook in het gewelf naar binnen valt.

Geteekend: J. ODEVAERE.
1826.

BALTHASAR PAUL OMMEGANCK.

Geboren te Antwerpen 26 December 1755, overleden aldaar 18 Januari 1826.

Leerling van HENDRICUS JOSEPHUS ANTONISSEN.

171. LANDSCHAP IN WEST-VLAANDEREN.

Paneel. H. 0.73. B. 0.88.

In eene weide, rechts met een klein beekje doorsneden, op den achtergrond, links, met wat geboomte en eene boerenwoning verlevendigd en in het verschiet ingesloten door lage heuvels, worden een twaalftal schapen, een bok en eene geit, door eene herderin naar huis gedreven. De kleine kudde raakt in verwarring, door eene naar de rechterzijde gewend

(*) Monogram van CHRISTUS.

wordende, in Kempenland inheemsche twee-wiels-kar, geladen met gras, waarin eene zen en hooivork steken en welke bespannen is met een grijs paard. De voerman, dien men op den rug ziet en die naast het paard loopt, draagt een langen blauwen kiel, grijzen hoed, korte broek, geelachtige kousen; het paard met de linkerhand bij den toom leidende, draagt hij eene zweep in de rechterhand.

Tegen den heuvel, waarvan de graskar zoo aanstonds gaat afdalen, komt een man op, nog slechts weinig zichtbaar, die schreeuwende en met een in de rechterhand gehouden stok een ezel voortdrijft.

Een der schapen op den voorgrond, wordt door een bruinen herdershond in den staart gebeten.

De herderin, die een geel strooien hoed op het hoofd heeft, draagt een rooden halsdoek, grijs jak, waaruit witte hemdsmouwen te voorschijn komen, geelachtigen boezelaar, blauw baaien rok; hare armen en voeten zijn bloot.

Met de linkerhand maakt zij eenig gebaar om de schapen bijeen te roepen; in de rechterhand houdt zij een herdersstaf.

Geteekend: B. P. Ommeganck.

Tentoonstelling te Brussel, 1824.

Aangekocht voor f 2000.

JOSEPH PAELINCK.

Geboren te Oostacker 20 Maart 1781, overleden te Brussel 19 Juni 1839.

Leerling van Jacques Louis David.

172. PSYCHE IN HET PALEIS VAN AMOR.

Volgens de fabelleer was Psyche, eene Koningsdochter, zoo schoon, dat de stervelingen haar goddelijke eer bewezen en den dienst van Venus, de godin der schoonheid, lieten varen.

Venus, daardoor ten hoogste gekrenkt, smeekte haren zoon Amor, den god der liefde, Psyche met zijne pijlen te treffen en haar den grootsten hartstocht te doen opvatten voor den allergeringsten mensch ter wereld.

AMOR zou voldoen aan den wensch zijner moeder, maar toen hij PSYCHE zag, werd hij-zelf door liefde tot haar bevangen; hij wilde PSYCHE bezitten, zonder dat deze-zelve eenige kennis er van droeg, wie haar minnaar was. Hij bewerkte dan, dat PSYCHE in zijne woning, een allerprachtigst paleis, haar verblijf kwam nemen; zij werd daar gediend door slavinnen, die zij wel hooren maar niet zien of tasten kon; harp- en snarenspel werd er voortgebracht door dienaressen van AMOR, die nooit in eenige gedaante zich aan het oog van PSYCHE vertoonden.

De god der liefde bezocht des nachts zijne uitverkorene, maar ook zijne gestalte of gelaat zag zij nimmer. Niettemin was PSYCHE door de liefde van AMOR zeer gelukkig, tot dat zij zich door hare booze zusters, tegen zijn verbod, liet verleiden om naar zijne gedaante te vorschen en toen door hem verlaten werd. Onder duizenderlei ongevallen zocht zij hem terug te bekomen; eindelijk was zij door ondervonden smarten van hare schuld gereinigd en bleef weder eeuwig met AMOR vereenigd.

PSYCHE, die onder de gedaante van een kapelletje wordt voorgesteld, is eene afbeelding van de menschelijke ziel.

APULEJUS, *Methamorphosen* IV 28 -VI 24.

Doek. H. 2.72. B. 3.56.

Voor een groen marmeren wand, boven gedekt met een rood-marmeren lijst, waarin ΨΥΧῆΣ ΟἸΚΊΣΚΟΣ (*) te lezen staat, zit PSYCHE op een gouden stoel, waarover in ruime plooien het door haar afgeworpen rood-zijden gewaad hangt.

Zij is nagenoeg geheel naakt, hare linkerhand rust op een wit met roode cierlijke strepen bewerkt stoelkussen, terwijl zij met de twee voorste vingers der rechterhand een gazen sluier vasthoudt, welke van hare leden is afgegleden en nu enkel haar linkerbeen en voet bedekt; hare voeten rusten op een gouden met roode zijde overtrokken bankje.

Zij kijkt in een bronzen van achteren met een robijn vercierd handspiegeltje, haar voorgehouden door eene, van den beschouwer afgewende slavin, wier bovenlijf en voeten naakt zijn en die slechts een blauw kleed los heeft omgeslagen, terwijl zij een met turkoizen, paarlen en robijnen ingelegden

(*) De kamer van PSYCHE.

band om den linkerbovenarm draagt. Eene andere slavin, achter den stoel staande en gekleed in ruim geel-zijden gewaad, om de lendenen opgenomen, is druk bezig Psyche te kappen. Deze beide vrouwen staan aan de rechterzijde.

Links eene, met aandacht naar de kapster ziende slavin, getooid met een blauw, donker geboord kleed, om de heupen opgenomen, met een knoop op de schouders vastgehaakt, zoo, dat de armen geheel bloot komen. Zij draagt over den linkerarm een kleedje van donkergele zijde met rooden ingeweven rand en houdt in die hand een waaier van pauweveêren; in hare neêrhangende rechterhand ziet men een witten haarband.

Voor Psyche ligt op den rechterknie gebogen, eene slavin, wier tooi bestaat uit een groen onderkleed, waarover een kort rood kleed met zwart bestikten rand; een blauwe gordelband is om de lendenen geslagen.

Het rechter bovengedeele des lichaams en zoo ook de rechterarm der slavin is geheel bloot. Zij houdt tusschen de beide handen een halsketting van drie snoeren paarlen, kennelijk genomen uit een open bruin-houten en in griekschen stijl beschilderd juweelkoffertje, dat op den met veelkleurige tegels ingelegden vloer staat en waaruit, over den rand, allerlei vrouwelijke lijfcieraden hangen.

Links, op den tweeden grond, twee dansende slavinnen, geheel naakt, met uitzondering van de dunne bruinachtig-, geel- en blauw-gazen sluiers, welke om haar heen geslagen zijn. Zij dragen, even als de ter linkerzijde zittende en nog meer naar achteren geweken harpspeelster, bloemen in het haar; de eene, gouden slangen als metalen armbanden om de armen en voeten; de tweede danseres en de harpspeelster roode linten aan de voeten.

Ter rechterzijde van Psyche op den voorgrond een metalen koelvat waarin een wit-linnen doek hangt; meer naar achteren een drievoet, waarover een breed paarsch kleed achteloos heengeworpen is, een rood-aarden schenkkan, roodkoperen bekken. In den hoek rechts, op een hoogen geel-koperen standaard, eene handlamp, links staat boven op de lijst een reukvat te branden.

Vlak boven het hoofd van PSYCHE fladdert een wit kapelletje.

Alle beelden levensgroot.

Geteekend: J. PAELINCK.
1823.

CHARLES PICQUÉ.

Geboren te Deynse.

178. OP DEN ST. BERNARD.

Doek. H. 1.34. B. 1.11.

Tegen een rotswand zit, op de kniën neêrgehurkt, eene jonge vrouw. Zij is gekleed in bruin los toegeregen keurslijf, waaronder een wit hemd zichtbaar is, om den hals is een geel-groen geruit doekje geknoopt en hangt een kruisje aan een donker koordje; verder draagt zij een rooden rok en een van de schouders afhangenden mantel, terwijl een groen-bruin gestreept doekje om de donkere haren gewonden is; in haren schoot is een knaapje bewusteloos neêrgezegen; het kind is blootshoofds, zijn hemdje is wijd opengeslagen, en hij is verder gekleed met een grijs broekje, witte kousen en lage schoenen met groene kruislinten; een geelachtige wollen omslagdoek ligt over zijn onderlijf; in de neêrhangende linkerhand houdt hij een rozenkrans vast. De vrouw ondersteunt met de linkerhand den knaap en houdt de rechterhand uitgestrekt naar een grooten geelharigen St. Bernardshond, welke naar het kind zit te kijken; een klokje en een bruin-aarden kruikje, waarop ST. BERN(ARD) te lezen staat, hangt het dier aan een touw om den hals.

In de verte alom, besneeuwde bergen.

Geteekend: C. PICQUÉ.
1827.

P. J. POELMAN.

Geboren te Gent in 1801.

174. HET STADHUIS TE OUDENAERDEN.

Paneel. H. 0.65. B. 0.88.

Het Steehuis, in gothischen stijl gebouwd, ziet men hier van voren over de geheele breedte en voor een aanmerkelijk gedeelte op den linkergevel.

Op de markt, waarheen de hoofdgevel gericht is, staat eene fontein, bekroond met vier dolfijnen, en aan die waterbron laat een te paard gezeten kozak zijn lastdier drinken en zijn een paar krijgslieden bezig zich te wasschen en te verkwikken.

Op den voorgrond staat een man, die een hond bij zich heeft, te kijken naar een aantal kozakken en andere krijgslieden, onder welken enkelen te paard, links van de fontein ordeloos bijeengeschaard.

Aan den rechterkant van het Steehuis een nauw steegje; aan de linkerzijde eene breede straat, waar, vooraan, een huis nog in aanbouw is.

De bouwtrant van de omringende panden is in schrille weêrspraak met den stijl waarin het Stadhuis is opgetrokken. Hier en daar menschen op de straat of bij hunne woningen en groepjes toeschouwers.

Geteekend: P. J. POELMAN A
Gand, P[t]. 1824.

Tentoonstelling te Brussel, 1824.
Aangekocht voor f 350.

IGNATIUS JOSEPHUS VAN REGEMORTER.

Geboren te Antwerpen 4 December 1785, overleden aldaar in 1873.
Leerling van zijn vader PETRUS JOHANNES VAN REGEMORTER.

175. DE ANTWERPSCHE VISCHMARKT.

Paneel. H. 0.58. B. 0.49.

Onder een afdak staat voor eene houten bank, waarop

twee kabeljauwen liggen, een vischboer, gekleed in rood-baaien hemdrok en met eene wollen muts op het hoofd; in de rechterhand houdt hij eene tarbot, welker staart met een touwtje, dat de vischboer in de hand heeft, in beweging kan worden gebracht, om de op hem toetredende juffrouw, wier kleeding in hoofdzaak bestaat uit eene kanten muts, zwarte falie en bruinachtig gewaad, te doen gelooven dat de visch nog leeft.

Rechts van den vischverkooper twee deftig gekleede juffrouwen, die op de markt rondkijken.

Op den tweeden- en op den achtergrond, verscheidene koopers, vischvrouwen, voor, naast en achter vischbanken, waarop hier en daar citroenen, oesters, visschen enz., verspreid liggen.

Geteekend: IGN. VAN REGEMORTER F.
1827.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1828. ?

176. HET HUISHOUDEN VAN JAN STEEN.

Paneel. H. 0.54. B. 0.45.

JAN STEEN, gekleed in een blauwachtig wambuis, dat aan den hals wat open hangt, en waarover een hemdsboord geslagen is, bruin-lederen broek, roode wollen kousen, bruinlederen muilen, met een half opgenomen sloofje, op het hoofd eene bruine muts, komt uit een huis zijn zoon achterop loopen. In de linkerhand palet en penceelen houdende, steekt JAN STEEN de rechterhand naar den knaap uit, om hem naar het schijnt eene laatste onderrichting te geven, nopens de twee schilderijen, welke de jonge gezel, (gekleed met grijzen hoed, rood vest met bruine mouwen, blauw wambuis, grijsachtige broek, blauwe kousen), in de handen draagt om te gelde te gaan maken.

De vrouw van JAN STEEN, die eene kat in den arm houdt, staat in de deurpost der woning, een paar treden boven de begane straat, naar man en zoon te kijken. Tegen den muur hangt een teenen korf, waarin een ekster naar voren

springt. Eene gebroken flesch, eene in tweeën gevallen pijp; scherven van eene bierkan, oesterschelpen, liggen hier en daar op den grond verspreid.

Een zittende witte hazewindhond kijkt naar den knaap. Op den tweeden grond een deftig gekleed heer en eene dame, en twee dienstmaagden, water pompende of dragende.

Achteraan een zeventiende-eeuwsch stadsgezicht.

Geteekend: IGN. VAN REGEMORTER F. 1828.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1828.

Aangekocht voor f 800.

Gephotografeerd door CH. BINGER & C°.

CHARLES SALIGO.

Geboren te Gerardsbergen.

177. PORTRET VAN DEN SCHILDER.

Doek. H. 0.91. B. 0.72.

Hij zit bij eene ronde tafel, houdt in de linkerhand een geopend schetsboek, wendt het hoofd rechts, om, met het krijt in de rechterhand, zijne teekening van Venus en Cupido te voltooien. Hij draagt een op de borst openvallend overhemd, de rechtermouw is tot boven den elleboog opgestroopt, gestreepte broek.

Achter de tafel een groen gordijn.

Levensgroot.

(Niet geteekend.)

EUGÈNE JOSEPH VERBOECKHOVEN.

Geboren te Warneton in West-Vlaanderen 8 Juni 1799.

Leerling van zijn vader BARTHÉLÉMY VERBOECKHOVEN.

178. GOOISCHE WEIDE.

Paneel. H. 0.58. B. 0.74.

Tegen een verstorven en nagenoeg geheel ontschilden boom zit een koewachtersjongen, gekleed in wit hemd, roodachtig vest en grijze broek, te slapen.

Dicht bij hem liggen een bok en een schaap en in zijne nabijheid ziet men vier koeien en een stier. Eene grijs-vale koe staat tegen den dooden boom en van den beschouwer afgewend; eene rood-bonte koe ligt vooraan, achter haar eene grijs-vale en tusschen beide in, staat een roode stier. Links van den stier en naar dezen toegekeerd, ziet men eene muisvale loeiende koe. In de verte een beekje, dat een bloeiend landschap doorsnijdt.

Ter rechterzijde, dicht bij den slapenden jongen, eene houten schering, en daar achter eene afschutting van biezen.

Geteekend: E. J. VERBOECKHOVEN F. 1824.
à gand.

Tentoonstelling te Brussel, 1824.

Aangekocht voor f 320.

179. LANDSCHAP MET VEE.

Doek. H. 0.98. B. 1.24.

Op den voorgrond staat eene rood-bonte koe, van achteren gezien, zij houdt den kop gewend naar eene wit-bonte koe, welke achter haar in het gras ligt en kijkt naar een gekluisden jongen grijs-valen stier, in de weide grazende.

De stier heeft om den hals een leeren riem, waaraan hij een lang stuk hout voortsleept. Ter zijde links, wat naar achteren, zit een koewachters-jongen met een boomtakje in

de rechterhand in het gras, naar het vee te kijken, bij hem ligt eene groote rood-aarden kruik.

Rechts op den voorgrond staat een ekster bij eenig dierlijk overblijfsel; meer naar achteren een man met een kruisnet in een kreekje visschende, in de verte hooi op rooken, molens, vee in de weide, kerktorens en boerenwoningen.

Geteekend: E. J. VERBOECKHOVEN F[t].
1825.

Tentoonstelling te Haarlem, 1825.

Aangekocht voor f 700.

180. HONGERIGE WOLVEN.

Doek. H. 2.43. B. 3.56.

In een bergachtig landschap, tusschen twee met hoog ontbladerd hout bezette heuvels, worden paardenkooplieden door eene kudde wolven overvallen.

In het midden een aantal fraaie paarden; een isabellakleurig ros en een bruin paard, worden aan den toom gehouden door een der kooplieden, die gekleed is met grijze kousen en bruin leeren broek; verder geelachtigen gordel, rood vest, groen buis, grijzen hoed. Vol angst en ontzetting, kijken de paardenkooper en de dieren, naar den wolf, welke huilende, het isabella-paard aangrijnst.

Een zware schimmel springt radeloos, achter tegen dit paard op; wat meer naar den tweeden grond is een der kooplieden, op een appelkleurig paard in den zadel gezeten, in worsteling tegen twee hem bespringende wolven. Links meer vooraan slaat een getoomd en op den deken gereden bruin Engelsch paard, nu zonder ruiter, met de achterpooten uit, en heeft reeds eenige wolven neergeworpen.

Rechts vooraan wil een fraai Arabisch raspaard (vos) in allerijl wegvluchten, maar wordt tegengehouden door een hem naar den keel springenden wolf.

Op den voorgrond een neergestort gezadeld en getoomd, bruin paard, welks ruiter het leven reeds bij den strijd heeft ingeschoten en in de worsteling onder den voet getreden wordt;

drie wolven zuigen het doode paard het bloed uit strot en nek Hier en daar toeschietende en neergevelde wolven, en vluchtende paarden-knechten.

In de verte, keert de achterhoede van het reisgezelschap, met de nog overgebleven paarden in allerijl terug.

Geteekend: EUGÈNE VERBOECKHOVEN.
F^t. 1836.

Deze schilderij werd door LEOPOLD I, Koning van België, als prijs geschonken voor de watersnoods-loterij in 1861. Het stuk viel ten deel aan den broodbakker H. J. MOLSBERGEN te Utrecht, van wien het door den Minister mr. J. R. THORBECKE in datzelfde jaar voor f 4014.05 is aangekocht.

FRANCISCUS VERVLOET.

Geboren te Mechelen in 1795, overleden te Venetië in 1872.

Leerling van zijn broeder JEAN JOSEPH AUGUSTIN VERVLOET.

181. DE ST. PIETERSKERK TE ROME.

Doek. H. 0.59. B. 0.74.

Gezicht in de kerk, naar het hoogaltaar met de op vier zuilen rustende overhuiving van verguld brons, welke 197 voet hoog en 186000 pond zwaar is.

Ter linkerzijde van het altaar ziet men in eene nis het beeld van de heilige VERONICA, die den zweetdoek des Verlossers in de handen houdt. Een gedeelte van den koepel is zichtbaar, even als van het daarin geplaatste randschrift TV ES PET(rus et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam et portae inferi non praevalebunt adversus eam: tibi traditae sunt claves) REGNI CAELORVM (*). De koepel

(*) Gij zijt PETRUS en op deze steenrots zal ik mijne kerk bouwen en de poorten der hel zullen niets tegen haar vermogen. U worden de sleutelen gegeven van het Rijk der Hemelen.

meet van den beganen grond tot de spits van het kruis 487 voeten en is hooger dan de grootste der Egyptische pyramiden.

Voor het hoogaltaar en hier en daar in de kerk ziet men priesters en biddende lieden. In het gewelf is een gedenksteen geplaatst met het opschrift PIVS SEXTVS P. M. ORNAVIT A. V. (*).

In den zijbeuk links staat boven eene deur eene steenen lijkkist, waarop men leest PIVS. SEPTIMVS. PONT. MAX. (†).

Geteekend: F. Vervloet.
Roma 1824.

Tentoonstelling te Brussel, 1824.

Aangekocht voor f 1200.

HENRI VOORDECKER.

Geboren te Brussel 26 Augustus 1779, overleden aldaar in 1861.

Leerling van Jean Baptiste De Roy.

182. JAGERS-HUISHOUDING.

Paneel. H. 0.61. B. 0.77.

In den deurpost van een aardig, grootendeels van witten steen gebouwd en met een wingerd begroeid huisje, staat een jager, die met de rechterhand tegen den deurstijl leunt en met de linkerhand zijn geweer bij de tromp vasthoudt. Hij draagt een groen buis, bruine pet met groote klep, rooden geruiten halsdoek, eene weitasch en kruithoorn; naast hem zit een witbruine hond en voor hem eene jonge vrouw, met eene witte floddermuts op het hoofd; zij is verder gekleed met een wit laag openstaand hemd, draagt een geel omslagdoekje, blauwen rok, rooden gestreepten zak, witten boezelaar, en klompen aan

(*) Pius de zesde, Paus, heeft (het gewelf) doen herstellen in het vijfde jaar (1780) zijner regeering.

(†) Pius de zevende, Paus (van 1799—1823).

de voeten. Zij houdt een popje in de hand, dat toekomt aan een klein tusschen vader en moeder instaand meisje, enkel gekleed in een wit hemdje.

De jager en zijne vrouw kijken naar een haan, drie kippen en twee duiven, welke hier en daar staan op de treden, afdalende van het huisje naar den beganen grond. Ter rechterzijde komt een bruine bandhond uit zijn hok, waarop eene mand met twee kannen, eene pan en een koperen ketel liggen en waar boven men een half geopend venstertje ziet, met een bloempot daarin staande. Links een stal, waar eene koe over de onderdeur kijkt; dicht daarbij is eene vrouw bezig met wasschen in een ruim gemetseld fornuis, onder eene groote duiventil, waarbij men een zestal duiven ziet. In den hoek eene pomp en daarbij een kleine jongen met een stokje onder den arm.

Tegen het huisje staat een bezem en hangt een teenen korf met een ekster er in.

Geteekend: H. Voordecker fecit.
1826.

Tentoonstelling te Amsterdam, 1828.

Aangekocht voor f 600.

GUSTAVE WAPPERS.

Geboren te Antwerpen 23 Augustus 1803, overleden te Parijs in 1874.

Leerling van Mattheus Ignatius Van Bree.

188. VAN DIJCK VERLIEFD OP ZIJN MODEL.

Paneel. H. 0.56. B. 0.46.

Een eenvoudig boerenmeisje in een rood-wollen jak en rokje, met een grijs schort, bloote voeten, de een stekende in-, de ander rustende op haar muil, wit openstaand onderhemd, wit boerenmutsje, zit op een stoel in een van weinig rijkdom getuigend vertrek.

De rechterhand rust in haren schoot, terwijl hare linker-

hand gevat wordt door VAN DIJCK, die op de rechterknie gebogen, haar met linkerarm en hand, waarin tevens palet en penceelen, omvat houdt.

De schilder is cierlijk gekleed met zwarte gestrikte schoenen, grijze kousen, grijs-laken broek met groote knoopen, geel-zijden wambuis, wit-linnen wijd openstaand onderhemd, met geborduurden kraag en lubben; hij draagt knevels en kinhaar en is blootshoofds; achter hem links staat een fraai zitstoeltje voor een schildersezel, en daarop een doek met het boerenmeisje, als Moeder Gods met het kindje JEZUS afgebeeld.

Op den achtergrond eene bedstede; aan den zolder hangt een teenen tortelduiven-korf. Rechts ter zijde van het meisje eene hangoor, waarop eene keulsch-aarden bierkan met tinnen deksel, een tinnen schotel met vleesch, een mes, een aangesneden brood, een blauw geruite doek.

Op den grond rechts een teenen mandje, waaruit een blauwachtig kleed hangt; links een daskwast en een penceel.

Geteekend: G[VE] WAPPERS.
1827.

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1827.

Aangekocht voor f 600.

BEELDHOUWKUNST.

PAULUS JOSEPH GABRIEL.

Geboren te Amsterdam in 1785, overleden aldaar 30 December 1853.

1. MEVROUW JOANNA CORNELIA ZIESENIS, GEBOREN WATTIER.

(Zie bij n°. 94 der Schilderijen.)

Hoog 0.50. Hoofd 0.28.

In wit marmer. Alleen hoofd en hals. Het haar, hoog opgestreken, is met twee strengels op de kruin samengebonden. Zij draagt eene diadeem, waaronder, langs de slapen, krullen afhangen.

(Niet geteekend.)

Tentoonstelling te 's Gravenhage, 1830.

Aangekocht voor f 500.

GERARDUS LEONARDUS GODECHARLE.

Geboren te Brussel 30 December 1750, overleden aldaar in Februari 1835.

2. VENUS.

In wit marmer.

Hoog 0.33. Hoofd 0.10.

Venus ligt op een stuk rots en rondom haar zijn eenige kleine schelpen verspreid. Hare voeten zijn uitgestrekt naar de linkerzijde, hare linkerhand rust op den bodem en zij houdt eene groote schelp in de rechterhand. Het hoofdhaar is samengebonden. Zij draagt een dun kleed, dat armen en voeten geheel bloot laat. Achter haar aan den linkerkant, staat eene groote Grieksche schenkkan.

(Niet geteekend.)

3. APOLLO.

In zandsteen.

Hoog 2.20. Hoofd 0.24.

Links gericht, het hoofd naar boven wendende en leunende tegen een boomstam. APOLLO heeft een kleed om de heupen, dat hij vasthoudt met de rechterhand; de linkerhand is eenigszins naar voren uitgestrekt.

(Niet geteekend.)

4. URANIA.

In zandsteen.

Hoog 2.16. Hoofd 0.27.

Naar den beschouwer gericht, houdt het beeld de rechterhand bij de kin en in de linker, welke op eene vierkante zuil rust, een graadboog en eene papierrol. URANIA heeft een kleed om het lijf, dat met een gordel om de heupen is opgenomen; een haarband om het hoofd, twee haarstrengels hangen langs den boezem.

(Niet geteekend.)

LOUIS ROYER.

Geboren te Mechelen 1 Augustus 1793, overleden te Amsterdam 5 Juni 1868.

(Zie bij n°. 97 der Schilderijen)

5. ECCE HOMO.

Borststuk van wit marmer.

Hoog 0.83. Hoofd 0.33.

JEZUS met doornen gekroond en met een klein stuk van den rietstengel in de rechterhand. De armen met koorden gebonden, zijn over de borst samengeslagen. De spotmantel hangt

over den linkerschouder en arm, terwijl de rechterschouder geheel- en de arm voor een groot gedeelte onbedekt is.

Geteekend: L. ROYER F[t].
Roma 1826.

6. PAUS LEO XII.

(Tot Paus verkozen in 1823, overleden in 1829.)

Borststuk van wit marmer.

Hoog 0.68. Hoofd 0.28.

De Paus houdt het hoofd eenigszins rechts gewend, draagt een klein mutsje, een manteltje en daarover eene stola, waarin bij afwisseling de gekruiste sleutels met de tiara, een adelaar en LEO XII gebeiteld staan.

Geteekend: L. ROYER. Mechelaar. F. Romen 1827.

AFGIETSELS EN KOPIJEN.

7. APOLLINO.

In lood.

Hoog 1.40. Hoofd 0.16.

Geheel naakt; met den linkerarm rustende op een boomstronk waaraan zijn pijlenkoker hangt. De rechterhand achter het hoofd en in de linkerhand een stukje van zijn gebroken boog.

Gemerkt: FRANCISCUS. RIGHETTI. FECIT. 1781. ROMÆ.

Het origineel van dit beeldwerk, is uit de school van Praxiteles (392—350 vóór Chr.) en bevindt zich in het Museum (Tribuna) te Florence.

8. EROS ZIJN BOOG SPANNENDE.

In lood.

Hoog 1.24. Hoofd 0.18.

Rechts gewend, met den linkervoet tegen een boomstronk waaraan zijn pijlkoker hangt; in de beide uitgestrekte handen houdt hij den boog.

Gemerkt: FRANCISCUS. RIGHETTI. FECIT. 1781.

Het origineel is misschien gemaakt door Lysippos (geb. omstr. 330 vóór Chr.) Eene antieke kopy er van in marmer, gevolgd naar de niet meer bestaande bronzen Eros van Paros? bevindt zich in het Vaticaan te Rome. De Vaticaansche werd, in stukken, gevonden bij de basiliek van St. Jan van Lateraan te Rome, en gerestaureerd door Antonio d'Este, eertijds Directeur van het Vaticaansch Museum.

9. GANYMEDES MET DEN ADELAAR.

In lood.

Hoog 1.29. Hoofd 0.19.

Links gericht, leunende tegen een boomstam, aan welks voet een arend zit. Ganymedes houdt een doorntak in de rechter-, eene kleine drinkschaal in de linkerhand. Hij draagt eene phrygische muts en een los kleed hangt hem over de schouders.

Gemerkt: F. RIGHETTI. F. ROMAE. MDCCLXXXII.

Het origineel is een Romeinsch beeldwerk, gemaakt 328 jaren vóór Chr. en opgegraven te Quadraro, buiten de poort van St. Jan van Lateraan te Rome.

10. VENUS VAN MEDICIS.

In lood.

Hoog 1.53. Hoofd 0.21.

Geheel naakt; het hoofd links gericht. Zij houdt de linkerhand voor het benedenlijf, bij haar linkervoet een dolfijn waarop twee gevleugelde knaapjes.

(Zeer geschonden.)

Het origineel van dit beeldwerk is gemaakt door Kleomenes, den zoon van Apollodoros van Athene (Rom.-Grieksche- of nieuw-Attische school), ongeveer 100 jaren vóór Chr., werd gevonden in de villa van Adrianus

bij Tivoli, en bevindt zich in het Museum (Tribuna) te Florence. Zonder armen en op dertien plaatsen gebroken, werd het beeld gerestaureerd door BERNINI en naar Florence overgebracht in 1680.

11. LAOKOON EN ZIJNE ZONEN.

In lood.

Hoog 2.08. Hoofd van Laokoon 0.29.

Hoofden der knapen 0.16.

Afgietsel naar de groep, door AGESANDROS en zijne beide zonen POLYDOROS en ATHENODOROS van Rhodos, in de laatste eeuwen vóór Christus vervaardigd.

Het origineel werd opgegraven te Rome in den Wijngaard van FELIX DE FREDIS (het voormalige paleis van Titus) in 1506 en de ontdekking werd er den 1 Juni van dat jaar met een groot feest gevierd. Het bevindt zich in het Museum van het Vaticaan te Rome. In die groep is de opgeheven rechterarm des vaders gerestaureerd door GIOVANANGELO DA MONTORSOLI, de beide rechterarmen der knapen door CORNACCHINI.

12. BAKCHOS EN AMPELOS.

In lood.

Bakchos hoog 1.78. Hoofd 0.21.

Ampelos „ 1.—. „ 0.16.

BAKCHOS geheel naakt eenigszins rechts gewend, met sandalen aan de voeten en het hoofd met wijngaardloof bekranst, steekt de linkerhand wat naar voren en houdt met den rechterarm AMPELOS omvat, wiens linkerarm het lijf van BAKCHOS omsluit. AMPELOS naar de linkerzijde kijkende, is met een dierenhuid omhangen, houdt in de rechterhand eene kleine wijnkruik en heeft eene satersfluit staan bij den boomstronk waartegen hij leunt.

Gemerkt: FRANCISCUS. RIGHETTI. FECIT. ROMÆ. MDCCLXXXII.

Kopy; waarschijnlijk naar de marmeren groep van het Museo Pie-Clementino in het Vaticaan te Rome. Gevonden te Tusculanum bij de Via Latina.

13. VENUS MET DE SCHELP.

In wit marmer.

Hoog 0.87. Hoofd 0.21.

Vergroote kopy naar een antiek, afkomstig uit de villa Borghese te Rome.

Het oorspronkelijke beeld, welks armen en handen gerestaureerd zijn, bevindt zich thans in het Louvre-Museum te Parijs.

14. MERCURIUS.

In lood.

Hoog 1.70. Hoofd 0.13.

Hoofd van Aeolus 0.20.

Mercurius, geheel naakt, staat met den linkervoet op den wind, welke door een liggenden Aeoluskop wordt uitgeblazen; hij heeft vleugels aan de hielen en aan de muts op het hoofd, houdt den rechterarm hoog naar boven geheven en in de linkerhand, den in zijn arm rustenden met slangen omslingerden staf.

Het origineel in brons, berustende in het Muzeo Nazionale te Florence, is gemaakt door Giovanni da Bologna (1524—1608).

15. EUTERPE.

In lood.

Hoog 1.25. Hoofd 0.19.

Zittende; in de rechterhand eene fluit welke op hare knie rust, de linkerhand eenigszins naar voren uitgestrekt. Een kleed is in ruime plooien met een gordel om het lijf toegehaald.

Bastaard-classicisme. Tijd en invloed der school van Jacques Louis David? (1748—1825).

16. DE LENTE.

Vrouwebeeld in zandsteen.

Hoog 1.62. Hoofd 0.21.

Links gewend, leunende tegen eene vierkante zuil waarop een gedeelte van eene ronde schacht. In de hierop rustende linkerhand houdt zij eene duif, in de rechter- bij het lijf neêrhangende hand, een bloemkrans. Gehuld in een kleed, dat den rechterschouder bloot laat; het haar met een band omwonden.

Bastaard-classicisme. Invloed der school van Canova? (1757—1822.)

17. VIER LIGGENDE LEEUWEN.

In zandsteen.

Lengte 1.37. Hoogte 0.78. Kop 0.41.

Verkleinde kopyen naar de Leeuwen aan den opgang van het Kapitool te Rome.

AANVULLINGEN.

Sedert het afdrukken van den Catalogus is in Europa bericht ontvangen, dat de Kunstschilder

RADEN SALEH

(zie n°. 108.)

Den 23sten April 1880 te Buitenzorg, op Java, is overleden.

De Verzameling is vermeerderd met de volgende schilderij:

PETRUS VAN DER VELDEN.

Geboren te Rotterdam 5 Mei 1837.

182. * DUBBEL-BLANK.

Doek. H. 0.72 B. 0.95.

In een binnenhuis op het eiland Marken, zitten drie jongelieden aan een rond tafeltje. Een jonkman, blootshoofd, met een pijpje in den mond, gekleed in blauw buis, grijze broek, met blauwachtige kousen, klompen aan de voeten en wiens ronde hoed, achter hem op den vloer geworpen is, houdt in de linkerhand drie domino-steenen; eenigen liggen nog naast hem en hij zet aan bij de reeks voor hem op het tafeltje. Hij kijkt naar zijne medespeelster, een jong meisje, dat leunende tegen den muur, tegenover hem zit, en met een

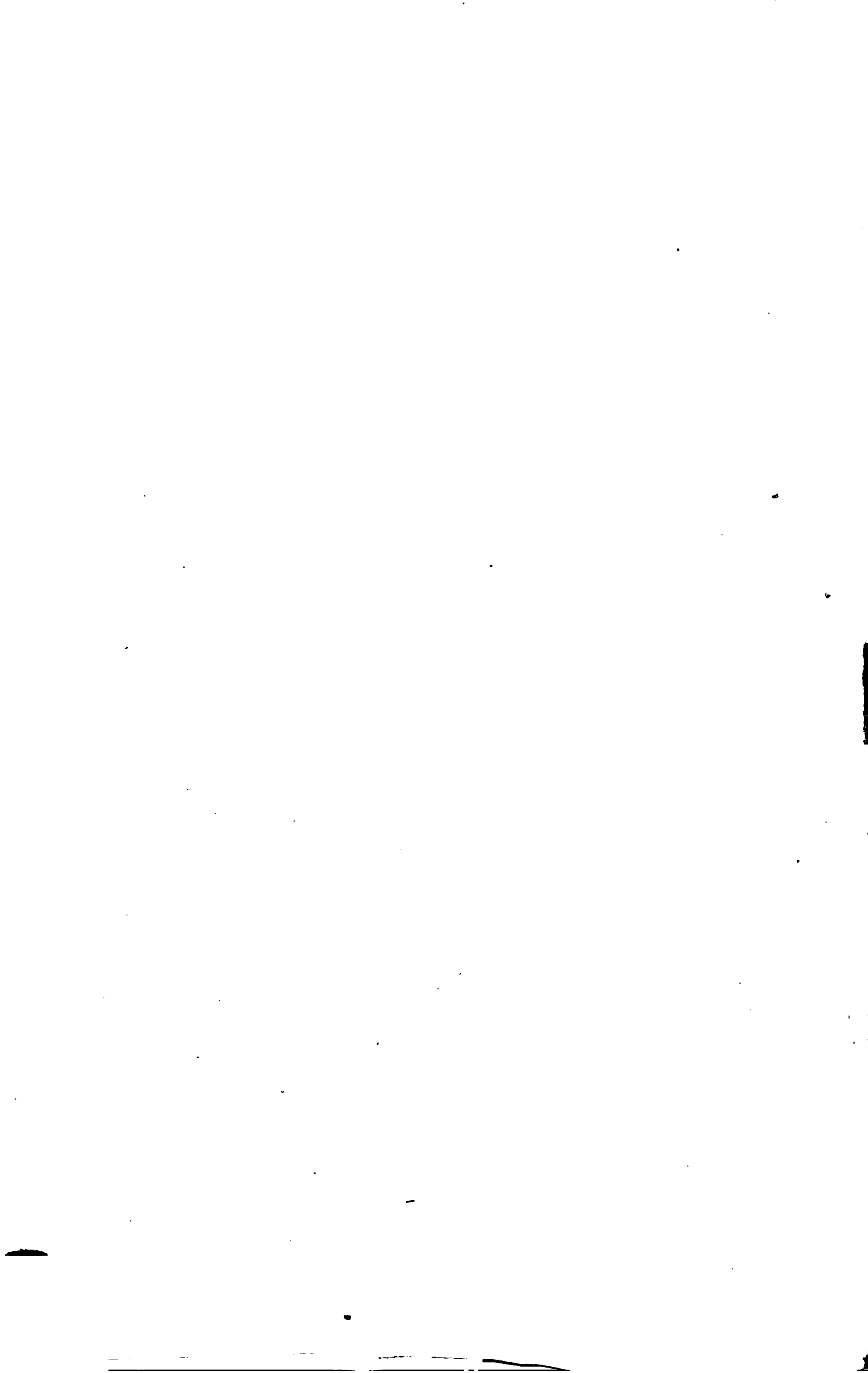
lachend gelaat haar laatsten steen toont „Dubbel blank", welken zij met de rechterhand tegen de borst houdt.

Zij draagt eene witte muts, rooden schouderdoek, gekleurden borstlap, paarsche jurk, blauwen boezelaar, zwarte kousen en schoenen. Op den tweeden grond, tusschen beiden in, een ander jonkman, die zijn hoed naar achteren geschoven heeft, de rechter hand aan het hoofd; hij houdt in de linker een pijpje en lachend kijkt hij naar den verliezenden dominospeler. Op het tafeltje eene tinnen bierkan. Vooraan in het vertrek, aan de rechterzijde, een eenvoudig kastje en daarop een scheepje en eene aarden bierkan. Op den vloer een ijzeren pot, eene roodaarden pan, een laag bankje en een hond.

Op den achtergrond zitten twee mannen aan een tafeltje, een derde staat er achter en schenkt uit eene bierkan.

Geteekend: P. van der Velden.

Tentoonstelling Pictura te Groningen in 1880.
Aangekocht voor f 1050.

52 H11k 1880
Haarlem- Kunstnyverheid
Beschrijving der schilderijen

DATE	ISSUED TO
MAR 11 '47	Jane Langton
	Damage Shelf
	Stacks
JUL 27 1990	BINDERY 9020